

Jü Evangelio San Lucajta Jiojtekähui

Lucasta Teóflotau jiojtekähui

¹ Juebénaka éaka áu kikkimusula tua lútula ä jiojte báreka juka ímï ito násuk tua yö lütüriapo yeu sikamta,

² jume kësampo naateka bem pusimnea ä bíchakame jume itom ä majtiakame, éntokim ä tekipanuy íkä Diosta nooki.

³ Ínapo éntok chúkula béja át nátemajjsuka jáchin ä naatekähui éntok símekut tüisi suasuka, kétne émou ä jiojte báreka taahuak ä huëpo bënasi, empo Teófilo huatem násuk yörihuame,

⁴ em ä täyanakë béchïbo huaka em majtياهوakähui ä lütüriatukähui.

Jü Juanta yeu tómtinake bétana nokhuame

⁵ Juka Herodesta Judeapo reytuko, senu sacerdote Zacarías ti téhuaaka tiöpopo tékiakay, Abíasta géntepo jometukay. Ä jubi éntok Arónta familiapo jometukay, éntok Elisabet ti téhuaakay.

⁶ Náhuichikam lútula jiápsay Diosta bíchäpo, éntok kaita juénasi jita áme bétana nokhuay, bueitukim Señorta nésauro johuay.

⁷ Të katim üusekay, bueituk Elisabet kaa äasoay, éntokim, béja yoiyötukay.

⁸ Sejtul táapo, sacerdoote tékil huë páman Zacaríasta tiöpopo Diosta bíchäpo jita ä joaysu, ä tékiakä pámani, ä yoiyöturim ä huériapo bénasi,

⁹ jume tiöpopo tékiakame ä huéria pámani, Zacarías áma yuktiahuak, juka inciensota ä táanakë béchïbo, Señorta altariu huáijhua kibakeka.

¹⁰ Huanäi sïme jü pueblo päku aneka Diostau oraciompo nokay, inciensota táahuayo.

¹¹ Huanäi Diosta ángel Zacariastau yeu machiak, incienso altarta bátam bétana hueka.

¹² Huanäi, Zacarías ä bíchaka guómtek, éntok kaachin an máchika majhuëy.

¹³ Të jü ángel ínel áu jiaahua:

—Zacarías, katë májhue, jü em nétanëu Dios enchi jíkajak. Jü em jubi Elisabet ili outa asoanake. Juan të ä téhuaatuanake.

¹⁴ Huanäi tüisi al-leehuame émou ayunake, éntok juebénaka al-leaka tahuanake yehua tómtékä béchïbo,

¹⁵ bueituk jü em üusi yörisi jíputunake Diosta bíchäpo. Vinota o jita ái nanaa kóhuamta kaa ä jinake, éntok kee yeu yoreka Espíritu Santoy tápunitunake.

¹⁶ Juebena Israelitam Dios Señortau bíchaa am jíapsi kúaktianake.

¹⁷ Huäri Espíritu úttiära Elías profeetatat aneï bénasi áamak annake, huäri úttiäray Señortapat huéenake, jume áchayhuarim bem üusimmeu bíchaa kaa béttek jíapsitam jípunakë béchïbo, éntok huame kaabeta yöreme jábetam yörinakë béchïbo. Júnëli béja

jume Señortau rúktinakeme tüisi majtianake tülisi Señorta am mabetnakë béchibo.

¹⁸ Zacarías ínel áu jiaahua jü ángeltahui:

—¿Jáchisune íkái jünerianake? Bueitukne öla, éntok ín jubi júne jámyöla.

¹⁹ Ä yómmiaka ínel áu jiaahua jü ángel:

—Ínapone Gabriel, Diosta bíchápo aneme.

Äbone bíttuari íkái bemela nokta enchi téjhua sáyhuaka.

²⁰ Enë kara noknake, éntoke múurotaka tahuanake, íkái ínel yeu simëu núkisi, kía juka ín émou noki kaa em súalekä béchibo. Ìri síme lütüriataka yeu huéenake, taahuata yúmako.

²¹ Huä génte éntok Zacaríasta boobícháihuiy, éntok emom temajey huaijhua tiopopo ä bínhuatü béchibo.

²² Të Zacarías päkun yeu sika béja kara ámeu nokaka taahuak. Huanärim béja jünëiak jita áu yeu machiakähui jum santuariopo, áapo éntok séñampo ámeu nookay, junëli béja múurotaka taahuak.

²³ Huanäi juka ä tékia áma yáasuka, jume taahuarim yúmariasuka, béja ä jóau bíchaa siika.

²⁴ Chúkula huame taahuarim simsuko, béja ä jubiahua Elisabet abe asoaka yeu siika. Huanäi ä jóapo kaa yeu siika, mamni metpo, ínël jíakari:

²⁵ “Íkái inou yáuhuak, jü Señor ímëi taahuarim huëpo, béja nee ä úhuak, juka tiusi máchiraata simem bíchá násuku.”

Jü Jesústa yeu tómtinake bétana nokhuame

26 Búsan mecham huéeyo, jü ángel Gabriel áman bíttuahuak Diosta bétana, Galiléa buere joarahui Nazaret ti téhuakähui,

27 jámut bemetahui. Huäri éntok áuritukay, ili yoreme jübua yötume ä jubisey, José ti téhuaakame. Davidta familiampo jometukay. Jü jámut beeme éntok María ti téhuaakay.

28 Huanäi ä anépo kibakeka, ínel áu jiaahua jü ángel:

—¡Dios enchi ania al-leäe! Señor émomaki. Áapo tühuata emo bétana näikiala síme jáamuchim násuku.

29 Të áapo ángelta bíchaka, kaachin an máchika taahuak, juka ä nokakä béchïbo. Huanäi ínel éiyay:

—¿Jíta teboterisa jáni ïri?

30 Huanäi jü ángel ínel áu jiaahua:

—María, katë májhue. Diosta tü eähue jájamla.

31 Én éntok abe asoake tahuanake. Usi outë asoanake, éntok JESÚS të ä téhuaatuanake.

32 ïri buéresi ériana. Jikat bétana usiari ti téhuaana, jü Dios Señor éntok juka ä áтчay David Rey nésaauri ä máknake.

33 Huanäi Jacobtamak huéerimmak reytaka nésaunake jíba béchïbo. Huä ä reytaka ä néshueu éntok kaa lütinake.

34 Huanäi María ínel áu jiaahua jü ángeltahui:

—¿Jáchisu éntok ïri huéenake, bueïtuk ínapo kennee kuuna?

35 Huanäi jü ángel ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Jü Espíritu Santo emo béppatunake.
Huanäi jü jikat anemta úttiära ä jékkay enchi
jékkatunake. Huäri béchïbo jü santo ili usi
yeu yoremtunakeme, Diosta Ũusi ti téhuaana.

³⁶ Éntok két jü em huahuaji Elisabet, áapo két
abe asoaka tahaala, ä jámyölatukä násuku, én
béja búsan meeche, abe asoakari, jü kara
asoame ti täyahuame,

³⁷ bueituk Diosta béchïbo kaita obiachisi
maachi.

³⁸ Huanäi béja María ínel jiaahua:

—Ímine aane, Señorta nésau yáa báreka.
Éläpo inot chúpatunake jü enchi inou
nokakähui.

Huanäi béja jü ángel ä tö siika.

María Elisabetta jóau nöitisek

³⁹ Huámechi taahuarimmet María bamsipo
yeu siika, buere joära Judeau bíchaa; íri pueblo
júya kähui násuk taahuay. ⁴⁰ Huanäi Zacaríasta
jóau kibakeka, Elisabetta tebotuak.

⁴¹ Huanäi jü Elisabet Maríata teboteri
jújikkajaka, jü ili usi tómpo chéptek. Huanäi
éntok Elisabet Espíritu Santoy tápunak,

⁴² éntok tüisi kusisi ínel jiaahua:

—Diosta tü eäu emo bétana näikiari síme
jáamuchim násuku, éntok ä tü eäu tápuni jü
em tómpo yoremtulame.

⁴³ ¿Jatchiakasu ínapo áma yeu púari, juka ín
Señorta áye nee äbo bínnaké béchïbo?

⁴⁴ Bueitukne em teboteri jáhuia im
nakammeu yúmako, ili usi al-lerimmea ín
tómpo chéptek.

45 Úttesi al-leehuamta jípunake jü ä súsualekame, bueituk lütüriataka yeu huéenake juka Señorta bétana émou nokakähui.

46 Huanäi María ínel jiaahuak:
In jíapsi buéresi Señorta úttile.

47 In espíritu éntok al-leiya, Dios ín
jínëulerotachi.

48 Bueituk kaita nee béj-riay junne, nee yeu púhuak, áapörík nésau jíba joamta, éntok, én naatekam Diosta tü eäu nee jájamlä tíanake síme nat tomti kateme.

49 Bueituk jü Dios jita jo árahueme buere tühuata inou yáhuak.

Santomme, jume ä téhuam.

50 Diosta yore nak jiokolëu jíba síme nat tomti kateme béchïbo.

Jume ä majhuéka ä yöreme.

51 Ä mámammea yún jita bueere yáala, am chíbejtiak jume bem jíápsipo kaa tü eerim emo buérialeka aneme.

52 Jume úúttiakame reyta yeyesäpo yeu am jaasek;

éntok jume bétuk emo nüyeme éntok jikau tóboktiak.

53 Huame tébäureme buéresi tühuata miikak; huame rikom éntok kaita am makaka am sákatuak.

54 Juka nación Israelta ä nésahui joamta aniak, yore ä nak jiokolibeu kaa koptiaka ä jiokorek.

55 Júkái ámeu nookak, itom yoiyöhuammehui, Abrahamtamaki, éntok jume ä üusimmaki, jíbapo béchïbo.

⁵⁶ Huanäi María báij metpo jäni Elisabetamak taahuak. Chúkula béja ä jóau nóttek.

Juan Bautistata yeu tómtekähui

⁵⁷ Jü Elisabet jume taahuarim yúmariasuka, outa asoak.

⁵⁸ Diosta jüneli ä nak jiokoleka béchibo. Huanäi jume áa chíkola jóakame éntok jume ä huahuayriam ámanim ä bitchak. Huanärim úttesi al-leakam taahuak, Diosta junéli ä jiokorekäu béchibo.

⁵⁹ Guoj naiki taahuarim yúmak, ä circuncidaroatebok, juka ili usita. Huanärim ä átchay téhuam, Zacaríasim, ä téhuaatua báarey.

⁶⁰ Të jü ä áyehua ínel ámeu jiaahua:

—Ëe; Juan ti téhuaanake.

⁶¹ Huanärim ínel áu jiaahuak:

—¿Jatchiaka? Kaabe junéli téhuak enchim huahuayrim násuku.

⁶² Huanärim séñampo juka ä áchaytau nátemajek, jáchin juka ili usita ä téhuaatua bárèhui.

⁶³ Huanäi ili tablata aahuaka, ínel át jiojtek: “Juan ti téhuak.” Huanäi símetaka át guómtilataka taahuak.

⁶⁴ Senu huéchiapo áu étapok jü teeni. Júchi ára nokaka taahuak, éntok Diosta úttíl táytek.

⁶⁵ Huanäi síme jume áme chíkola jóakame át guómteka taahuak. Síme jume Judea buiärapo káu jómém, íari bétanam jíba nookay.

⁶⁶ Síme ä jíkkajakame bem jíápsipo ä ériasakay, ínel jíakari:

—¿Jábesa jäni ïri uusi?
Señorta mámam éntok jíba áamak aaney.

Zacaríasta profetisarukähui

⁶⁷ Huanäi Zacarías, ä áchayhua, Espíritu Santoy tápunika, Diosta bétana nookak, ínel jíakari:

⁶⁸ Úttesi türi jü Senor, jü pueblo Israelta Dios. Ä pueblou yebij-la, ä jínëu báreka.

⁶⁹ Itom jínëunakemta tua úttiakamta itom násuk toboktiak, jukä nésaute ä yáarialamta Davidta familiapo.

⁷⁰ Jume santo profetam tenimmeyi nokakä bénasi, jume kësamriapo kateme:

⁷¹ itom omtíame násuk itom yeu jábuak; jume kaa itom bíbit péäu mámpo itom yeu huíkkek.

⁷² Juka itom yoiyöhuam jiokolinake bétana ä noki kaa koptiak, éntok huaka nokta ä yechakähui, tühuata itou ä yáa rókähui.

⁷³ Abraham itom áchaymak nokta chúpala, juka itom ä mák rókähui,

⁷⁴ itom omtíame násuk yeu huíktaka, kaabeta májhueka, áapörík itom jo íau itom jonákë béchïbo,

⁷⁵ santosi ito núyeka, éntok lútüla jíapsihuamta jípureka, áapörík béchïbo, itom kókkou núkisi.

⁷⁶ Émpë éntok, ili uusi, hua jikat anemta bétanë profetapë täyana, bueítukë Señortapat huéenake ä böom rúktiasimeka.

77 Éntoke ä téjhuaanake juka pueblota, jáchin ayuka ä jinëutunakë bëchïbo, Diosta bejrimmet am jiokorina bëchïbo.

78 Dios tüisi ä jiápsipo huáijhua naateka itom nákke, jikat bétana bemela taahuari machiriata itom miikak,

79 huame kaa machiku aneme éntok mukia jékkaapo aneme, machiria báreka, türi böou itom yeu jábua báreka, kaa huanti jiápsihuäpo böochi.

80 Huä ili usi éntok yötusimey, éntok ä espírituhua úttiata nüsimey, éntok mékka ániapo jóakay Israelta pueblou áu yehuä machiriäpo tájti.

2

Jáchin Jesústa yeu tómtékähui (Mt. 1:18-25)

¹ Huamechï taahuarimmet ínel yeu siika síme ániat rey Augusto César nésahuek símem áu cenşaruak sáuhuek.

² İri censo bat yáahuak Cireniota Síriapo gobernadortuko.

³ Huanäi síme bem pueblom bëkatana sájjak emo censarua báreka.

⁴ İaribëchïbo, José Nazaret pueblo bétana Galiléa buiärapo jikau siika, Judea buiaräu bíchaa, Davidta pueblou Belén ti téhuaakähui, Davidta familiampo ä jomë bëchïbo.

⁵ Ámanim sájjak, emo censaruateboseka. Mariáta juubiapo ä máktaka ä huériay, të kee ä juubey, áapo éntok abe asoay.

⁶ Bempörim áma aneysu jume taahuarim yúmariak, ä asoanakëhui.

⁷ Huanäi béja ä jípurek, juka kësam asoata, sánkompo ä bëtiak. Éntok pesebrepo animaalim jíjibuäpo ä teekak. Bueituk sime hotelim tátapuniakay.

Jume ángelesim éntok jume pastorim

⁸ Huämi buiärapo két pastorim aaney, tukaapo kabaram suayaka, kaa kocheka.

⁹ Huanäi éntok Señorta ángel ámeu yeu machiak. Jü Diosta lóoria éntok natechíkola, am machiriak. Huanärim tüisi guómtek.

¹⁰ Të jü ángel ínel ámeu jiaahua:

—Katem májhue, bemela tü noktane enchim téjhuaasek, úttesi al-leehuasi maachi, simeb béchïbo.

¹¹ Davidta pueblopo, enchim béchïbo yeu tómték, ëni, jü yore jínëunakeme, jü CRISTO jü Señor.

¹² Ímirem át suanake, ä jüneria béchïbo: Ili usitem sánkompo bëtiata téunake, pesebrepo animaalim jíjibuäpo bókamta.

¹³ Huanäi ángeltamak senu huéchiapo juebena huate ángelesim, Diostamak téhuekapo aneme, áma yeu machiak, yörisi Diosta úttileka éntok ínel jíaka:

¹⁴ ¡Looria Diosta béchïbo téhuekapo!

¡Buíapo yánti jíapsihuame, entok tü eeri yoremem béchïbo!

¹⁵ Huanäi jume ángelesim téhuekau bíchaa am sájjako. Jume pastorim ínel náu jiaahua:

—Jánte pueblo Belénihui, ámante ä bínnake juka áma yeu sikamta, juka Señorta itou yeu machiriakähui.

¹⁶ Tüisim bamsipo yeu sájjak. Huanärim Mariáta éntok Joséta téhuak, éntok juka ili usita pesebrepo bökamta.

¹⁷ Ä bíchaka, akim ä jüneriatebok, juka ili usita bétana ámeu nokhuakähui.

¹⁸ Símetaka ä jíkkajakame áachim guómtilatata taahuak, jume pastorim ámeu nokähui.

¹⁹ Të María símeta ä jiápsipo ériasimey, áu huáateka.

²⁰ Huanäi jume pastorim tüisi Diosta looria úttileka entok al-leaka nóttek símeta buere jita bem bíchakähui, éntok bem jíkkajakäu béchïbo, bueítuk síme bem téjhuaripo áman chúppuk.

Jesústa tiöpou nüpahukähui

²¹ Guoj naiki taahuarim yúmako, usitam circuncidaroa báreka. Huanäi Jesús tim ä téhuaatebok. Ímëi téhuam jü ángel ä mákakay, ketune kee jee Mariáta tómpo ä yoremtuyo.

²² Jume taahuarim yúmako, Moiséjta ä nésahuekä páman chichä machiku yeu sika türika tahuak, buere joära Jerusalénihum ä nüpak, Señorta mámpo ä tóij báreka.

²³ Señorta leyto ä jiojteri bénasi: “Síme ili ou kësampo yorekame, Santopo näikiatunake Señortau bíchaa.”

²⁴ Señortau am toij béchïbo, leyta jíä bénasi, guoy möelim o guoy guókohuim, sacrificiota béchïbo.

25 Senu yoreme, Simeón ti téhuaaka, Jerusalémpo aaney. Īri yoreme lútüla jíápsay, éntok Dios huáatey. Israelta jíápsi yechanäu Diosta ä jínëunakëhui boobíchaïhui. Espíritu Santo éntok áa béppa aaney.

26 Espíritu Santo au yeu ä machirialatukay, kee jee mukeka juka Señorta bétana yeu púata, ä pusimmea ä bínnakëhui.

27 Jü Espíritu Santo ä innëtuak, huanäi tiöpuu bíchaa sika. Ä áchayhuam ili usi Jesústa tiöpuu ä nüpakó, aú ä yá béchíbo juka leyta jíapámani.

28 Jü Simeón, juka ili usita mámpo ä nüka, Diosta baysahueka, ínel jiaahua:

29 Én ál-la, ín Señor, ín simepë.

Yanti nee jíápsitua, em noki jíapámani,

30 bueítuk ín pusim ä bitchak, juka em jínëuria.

31 Sime pueblom bíchápo, itomé ä téjhuaasuk:

32 Áapo jü machiria, jume kaa Israeltamak huéerim, am machirianakë béchíbo, jü gente Israelita yorihuame.

33 Ä áyehua éntok José, guómtilatukam ä jíkkajay, simeta júkái áa bétana nokhuayo.

34 Jü Simeón Diosta tu eäu am makkaka. Jü Mariáta, Jesústa áyebeu, ínel jiaahuak:

—Én éntok ĩ usi juebenam kóm tátab béchíbo, huatem éntok tóboktiä béchíbo, jume pueblo Israelpo joomem. Éntok ímí jünakiachitunake: juebénakam ä omoutenake.

³⁵ Ínëli yeu huéenake: ejparam em jiápsipo naa búrujti emót kíktenake. Juebenak jita éhuil jiápsipo éehuamta yeu buíjtunakë béchibo.

³⁶ Ama aaney, kétchi, senu jámmut, juka bát bíchaa ayunakemta jüneriame. Aana ti téhuaaka, Fanuelta maala, Aserta familiapo jometukay. Áapo béja tüisi jámyölatukay. Bemetaka kunak huanay guoy búsan huásuktiapo jíba amak jouhuak.

³⁷ Të béja jókoptulataka ochenta áma naiki huásuktey. Buere tiöpopo kaa yeu huéiyey, taahuarit tukaarit naa búrujti, Señorta tekipanuariaka, ayuunaka éntok oracionim joaka.

³⁸ Ana huämi horapo, Diosta baysahueka, jü ili usi Jesústa bétana ámeu nok táytek, sime huame Jerusalénta jínëunakemta boobíchaihuimmehui.

Nazareu bícham, júchi nóttek

³⁹ Chúkula juka Señorta leypo huémta áma yáasuka, Galiléahuim nóttek, buere joära Nazareu bíchaa.

⁴⁰ Jü ili usi yötuy, éntok úttiata nüyey, éntok yún jita táyasimey. Diosta tü eäu éntok áamaktukay.

Jü ili üsi Jesús tiöpopo

⁴¹ Jume ä áchayhuam chíkti huásuktiapom jum Jerusaléniu yayajay pajko pájcuapo an báreka.

⁴² Pájcuca pajkota yúmak, bem ä boojoria bénasi, Jerusaléniu bícham sájjak. Jesús béja dooce huásuktiriam yúmariay.

43 Pajkota chúpuko, nottilataka am kateyo, jü usi Jesús Jerusalémpo taahuak. José éntok ä áyehua katim jüneiyay.

44 Béja senu taahuapom boojouhuay, genteta násukim ä huë téiyey. Kaa ä téaka éntok, akim ä jariu táytek, bem huahuayrim éntok bem täyame násuku,

45 tem kaa ä téaka, Jerusaléniu bíchaa nóttek, ä jariuboka.

46 Chúkula báij taahuarim huéy, akim ä téuhuak jum tiöpopo, jume maestrom leyta yore majtíame násuk káteka, am nok jíkkajaka éntok ámeu nátemajeka.

47 Huanärim síme át guómtilataka ä jíkkajay tüisi jita ä täya tíakari, éntok tepa áma huéchiasi jíba am nok yómmiä béchibo.

48 Huanärim ä bíchaka, át guómtek. Huanäi jü ä áyehua ínel áu jiaahuak:

—In asoa, ¿jatchiakasë ínel itom yáuhuak? Ínapo, éntok em áchay, tüisite jíápsipo kókosi éaka enchi jariay.

49 Huanäi áapo ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jatchiakasem nee jaria? ¿Jachem kaa jüneiya ín Átchay tékilpo ín annakëhui?

50 Të bempo kaa jüneiyay jita ámeu ä nokakähui.

51 Huanäi ámemak nóttek, Nazareu bíchaa. Huanäi jíba áme bétuk áu nüyeka yötuy. Ä áyehua éntok, símeta íkari ériasimey ä jíápsipo.

⁵² Jesús éntok chëhuasu entok ä takahuapo yötusimey, entok Diosta tü eäpo entok yoremem bíchäpo.

3

Juan Bautista géntemmeu nookak
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Quince huásuktiriampo juka rey Tiberio Césarta yäura Romapo néshueyo, jum Judea buiärapo éntok Poncio Pilato gobernadortukay, Herodes éntok Galiléa buiärapo yäuratukay, ä saila Felipe Itureapo éntok Traconite buiärapo, Lisantias éntok Abiliniapo yäuratukay.

² Anasta éntok Caifásta sumo sacerdotetuko, Diosta bétana noki áu yepsak, Juan, Zacaríasta üusibehui, mékka ánia see päriapo ä aneyo.

³ Huanäi áapo síme Jordán bathue mayoamak géntemmeu noksimeka huéiyey, batöhuamta éntok Diostau bíchaa jíapsi kúaktiahuamta jume bem Dios bejrim jiokorinä béchibo.

⁴ Isaías profheetata jiojteri bénasi ínel ä jiäpo: Jiahui mékka ánia see päriapo chaaye:

“Señorta böomem tüte,
ili böom éntokem rúttukta.

⁵ Síme huame buía jójoroim nanahuittena, jume chopöriam, éntok káhuim, jume böo chachakuim éntok rúttuktiana; éntok jume böo rúrumuyim tütena.

⁶ Huanäi síme génte ä binnake Diosta jínëuria.”

⁷ Juebena yóremra au yeu sájjak emo batö iäka, huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—¡Eme géntem bakot usiarim! ¿Jábesu enchim majtiala emo ä tö tenni sáhueka huaka Dios omtirata yebijnakemta?

⁸ Türi takame jípu báreka eiya, emo jíapsi kúaktiaka. Éntok katem enchim jíápsipo ée taite: “Béjate Abrahamta itom áchaypo jípure”; senu huémtane enchimneu nooka, Dios kía ímī tétampo júne ára am toboktia, jume Abrahamta üusim.

⁹ Bueítuk két jume tépuam béja júyam nahuapo kéchari, síme jü júya kaa türík takame chúktiahuaka tájiu jímmaana.

¹⁰ Huanäi jü génte béja ä temajek, ínel áu jíakari:

—¿Jítasute, júntuk yáanake?

¹¹ Huanäi Juan am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Jü guoyik sánkokame, juka kaita jípuremta huépülam máknake; jü buähnamta jípureme, juka kaita jípuremta miknake.

¹² Jume yäura tómita náu tótojaihui két áu yájjak emo batö iäka. Huanärim ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¿jítasasute yáanake?

¹³ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Katem úttiapo jita aahua enchim sáyhuakäpo áman jíbba.

¹⁴ Huate sontarom két ä nátemajek ínel jíakari:

—Ítaposu, ¿jítasasute yáanake?

Huanäi ínel am yómmiak:

—Katem jabetau kaa huéeläpo jita aahua, ál-la enchimmet nésayhuakäpo áman jíbba. Katem yäurapo emo tekipanoä tíaka, jábeta guómtiaka jítasu ä úhua. Enchim béjtuahuä beyem al-leiya.

¹⁵ Jü gente éntok át suaka ä bitchay simeta juka huémta, bem jiápsipo éntokim emo nátemay, ínel jíakari: “Jamak Juan ájária jáni jü Cristo.”

¹⁶ Huanäi Juan sïmemmeu ínel jiaahua:

—Lútulay ínapo bäampo enchim batöa; të äbo huéiye senu ino béppa chë yörisi maachi, éntok chë nésahue. Huakäi béja ínapo katchanne júne áu kóm chätuka bocha huíkyam ä búttiriapo yúmala. Huári béja enchim batönake Espíritu Santoyi éntok tájiyi.

¹⁷ Ái huijhuijtiahuame ä mámpo óorek, juka erata tülisi ä tüte báreka. Chúkula éntok jume tirijkom érianake jum kaa am nasontenakepo, juka pajata éntok náu yéchaka jum táijta kaa tutukëpo ä táanake.

¹⁸ Íkäiri éntok huate jita ámeu nokaka, am téjhuay, juka genteta tühua bemela nokta bétana.

¹⁹ Huanäi jü Juan kuttílasi áu nookay jü rey Heroodestahui ä saila Felipeta jámut ä jípuré tíaka (Í jámut Herodias ti téhuaakay), éntok huate jita búruk kaa türik ä yáalä béchïbo.

²⁰ Júnëli jita kaa huéchiasi yáalataka jü Herodes, júchi áa béppa, Juanta páttiatebok jum cárcelpo.

*Jesús batöhuak**(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)*

²¹ Júnaköri sime pueblota emo am batöayo, Jesús két batöhuak. Huanäi Diostau oraciompo ä nokayo, jü téhueka áu étapok.

²² Espíritu Santo át kóm siika, guókouta bénasi takahuaka. Téhuekau bétana éntok áu nokhuak, inel jákari:

—Émpë ín Üusi ín yeu púari, éntok ín nákehui.

*Jesústa yoiyöhuam bannaataka kateme**(Mt. 1:1-17)*

²³ Áapo jü Jesús ä tékilhua naatekari, jíba tua jamak treinta huásuktiriam huériay. Huä Joséta üusi ti ériahuame. José éntok Elíta áchayekay.

²⁴ Elí éntok Matatta áchayekay. Matat éntok Levíiita áchayekay. Levíi éntok Melquita áchayekay. Melqui éntok Janata áchayekay. Jana éntok Joséta áchayekay.

²⁵ José éntok Matatíasta áchayekay. Matatías éntok Amósta áchayekay. Amós éntok Nahumta áchayekay. Nahum éntok Eslita áchayekay. Eslí éntok Nagaita áchayekay.

²⁶ Nagai éntok Maatta áchayekay. Maat éntok Matatíasta áchayekay. Matatías éntok Semeita áchayekay. Semei éntok Joséta áchayekay. José éntok Judáta áchayekay.

²⁷ Judá éntok Joanata áchayekay. Joana éntok Resata áchayekay. Resa éntok Zorobabelta áchayekay. Zorobabel éntok Salatielta áchayekay. İ Salatiel éntok Nerita áchayekay.

28 Neri éntok Melquita áchayekay. Melqui éntok Adita áchayekay. Adi éntok Cosamta áchayekay. Cosam éntok Elmodamta áchayekay. Ĩ Elmodam éntok Erta áchayekay.

29 Er éntok Josuéta áchayekay. Ĩ Josué éntok Eliezerta áchayekay. Eliezer éntok Jorimta áchayekay. Jorim éntok Matatta áchayekay.

30 Matat éntok Levíiita áchayekay. Levíi éntok Simeónta áchayekay. Simeón éntok Judáta áchayekay. Judá éntok Joséta áchayekay. José éntok Jonánta áchayekay. Jonán éntok Eliaquimta áchayekay.

31 Eliaquim éntok Meleata áchayekay. Melea éntok Mainánta áchayekay. Mainán éntok Matatata áchayekay. Matata éntok Natánta áchayekay.

32 Natán éntok Davidta áchayekay. David éntok Isaíta áchayekay. Isaí éntok Obedta áchayekay. Obed éntok Boozta áchayekay. Booz éntok Salmónta áchayekay. Salmón éntok Naasónta áchayekay.

33 Naasón éntok Aminadabta áchayekay. Aminadab éntok Aramta áchayekay. Aram éntok Esromta áchayekay. Esrom éntok Faresta áchayekay. Fares éntok Judáta áchayekay.

34 Judá éntok Jacobta áchayekay. Jacob éntok Isaacta áchayekay. Isaac éntok Abrahamta áchayekay. Abraham éntok Taréta áchayekay. Taré éntok Nacorta áchayekay.

35 Nacor éntok Serugta áchayekay. Serug éntok Ragauta áchayekay. Ragau éntok Pelegta áchayekay. Peleg éntok Heberta áchayekay.

Heber éntok Salata áchayekay.

³⁶ Sala éntok Cainánta áchayekay. Cainán éntok Arfaxadta áchayekay. Arfaxad éntok Senta áchayekay. Sem éntok Noéta áchayekay. Noé éntok Lamecta áchayekay.

³⁷ Lamec éntok Musalénta áchayekay. Musalén éntok Enocta áchayekay. Enoc éntok Jaredta áchayekay. Jared éntok Mahalaleelta áchayekay. Mahalaleel éntok Cainánta áchayekay.

³⁸ Cainán éntok Enósta áchayekay. Enós éntok Setta áchayekay. Set éntok Adánta áchayekay. Adán éntok Diosta áchayekay.

4

Satanás Jesústau jibek ä jioptuabáreka (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Jesús, Espíritu Santoy tápunika, Jordán bathue bétana yepsak. Huanäi mékka ániau see päriau bíchaa ä núk siika, jü Espíritu,

² cuarenta taahuarimpo. Huanäi jü diablo tepa áamak aaney, ä jioptua báreka, kaa tühuata ä yáa iaka. Síme huameri taahuarimmechi kaa jibuäk, huamei taahuarim simsuko tébäurek.

³ Huanäi jü diablo ínel áu jiaahuak:

—Bueituk empo Diosta Üusituko, íkai tétatë emo pan yáa sáuhue.

⁴ Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Júnel jiojteri: “Kaa kía páanimmea jíba jíapsinake jü yoreme, ál-la síme Diosta nokiyi.”

⁵ Huanäi jü diablo káhuit chë jikat ä núk siika, huanäi chúbalaposu rey nesaupo attiata ä bíttuak, pueblo tüisi ujyorim éntok bueerem, ä bíttuak.

⁶ Huanäi ínel áu jiaahuak jü diablo:

—Enchine ä máknake síme úttiärata, enchi ä sáunakë béchïbo. Entok juka bem looria. Bueïtuk ínapo ä mak-ri; entok jabeta ín ä makbareu ä maknake.

⁷ Të ál-lë inou tónommia kíkteka nee yörinake. Huanäre símeta íkäirë áttianake.

⁸ Huanäi Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Mékkë siime, Satanás, bueïtuk ínel jïojteri: “Juka Señorta em Diostë yörinake, éntoke áapörík jïba nésauta jorianake.”

⁹ Huanäi buere joära Jerusaléniu bíchaa ä núk siika. Huämi béja buere tiöpot chë jikat ä kéchaka ínel áu jiaahuak:

—Empo Diosta Üusituko, buíahuë emo kóm tójja,

¹⁰ bueïtuk ínel jïojteri:

Dios jume ä ángelesim émou bíttuanake, enchi am anianakë béchïbo.

¹¹ Éntokim mámammea enchi tóboktianake, em guókim kaa tétat tëitinakë béchïbo.

¹² Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Ínel két nok-ri: “Katë Diosta em Señorta jïoptuanake.”

¹³ Huanäi jü diablo, kaachin béja ä bätäu máchika, chubala ä tö siika.

*Jesús ä tékilhua naatek
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)*

14 Huanäi Jesús, Espíritu Santota úttia huériaka, Galiléa buiärau nóttek. Buéresi tayahuay, sime buíachi ä chíkola.

15 Huanäi éntok bem sinagogampo am majtiay. Simetakam ä úttiley ä looriapo.

Jesús jum pueblo Nazaretpo

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Bueituk Nazaretpo yepsak, ä yötuläpo. Jíba ä boojoriapo Bénasi, jimyore táapo sinagogapo kibakek, huanäi jiojterita nok báreka kíktek.

17 Huanäi éntok profeta Isaíasta librom áu tóijhuak, librom étapoka, ínel jiojteta áma bitchak:

18 Señorta Espíritu ino béppa aane, áapo nee áma yeu púala tühuata bemelasi huémta jume poloobemneu nee ejtejhuä äaaka.

Jume jiokot sirokamta jiápsekame nee tüte äaaka nee äbo bíttuak, peresommet éntok chay äaaka jáchin bem búttiatunakéhui,

éntok lilipim puj etaponakë béchïbo, éntok jume jiokot nühuame am búttiaseka,

19 jume türi huásuktiriam Señorta bétana ámeu yebijnakéhui, ámeu nee nok äaaka.

20 Huanäi jume librom páttiaka, jü áma tékiakamtau am buíssek. Huanäi yejte. Sime jume sinagogapo aneme áachim puseka taahuak,

21 huanäi ínel ámeu nok táytek:

—Én ímï enchim bíchäpo lütüriataka chúppe, ïri jiojteri.

22 Éntok sîmetaka ujjorisi jíba áa bétana nookay, éntokim át guómtilatata ä jíkkajay, juka nokta tua huéchiasi huémta jíba ä tempo ä yeu huë tíaka. Huanärim ínel jiaahua:

—¿Jachu ïri kaa Joséta üusi?

23 Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—Jamakem juka nokta ínel huémta inou nok báare: “México, émpë emo jítto. Yúnte jita jíkkaj-la pueblo Capernaumpo em yáakähui. Ímire em buiärapo két ä yáuhua.”

24 Huanäi éntok két ínel jiaahuak:

—Kaabe profeeta tüisi mabethua ä buiärapo.

25 Tua huitti nokhuäpone ínel jiaunake, jum nación Israelpo juebena jáamuchim jókoptulame aaney, profeta Elíasta taahuarimmechi. Júnaköri báij huásukti áma búsan metpo kaita yúkutuko, buéresi tébaa siika, sîme ániachi.

26 Të kaabetau éntok bíttuahuak jü Elías, huäri huépul jámut jókoptula, Sarepta Sidón buiära tíäpo jometau jíbba.

27 Éntok juebena lepra sähuata jípureka Israelpo aaney, Eliseo profeetata taahuarimmechi. Kaabe éntok áma türiak, huäri Naamán Síriapo joome jíbba.

28 Íkái jíkkajaka sîme jum sinagogapo aneme, tüisim öomtek.

29 Huanärim emo tóboktiaka, pueblolo yeu ä jaasek. Huanärim káhuit jikau ä núk sájjak, ámani káhuit jikat kóm ä jímmaa báreka. Bempo juka bem pueblota huäri káhuichim ä yáalatukay.

30 Të áapo áme násuk yeu sika, siikak.

*Huépül yoreme, lemooniota ä jiápsipo jípurey
(Mr. 1:21-28)*

31 Jesús pueblo Capernaumpo yeu yepsak, Galiléa buiärapo. Huanäi sábala jimyore taahuarit am majtiay.

32 Tepam ä yosireka ä bitchay, jáchin yore ä majtiä bétana, bueituk jü ä nokihua, yäura nokta úttiära jípurey.

33 Huépül yoreme sinagogapo aaney, lemoonio espíritu chicha machik jípureka. Huäri béja tüisi kusisi tēka:

34 —Itomē tójja; ¿jítasē empo itomak huáatia, Jesús Nazareno? ¿Jachē itom lütiaseka äbo huéiye? Ínapo enchi täya, enchi jábétukähui Diosta Santōe.

35 Huanäi Jesús kutti áu nónokaka, ínel áu jiaahuak:

—¡Múksē kaa jiaahua, éntoke át yeu huéiye!

Huanäi jü lemoonio, áme násuk buíapo ä tátabeka, át yeu siika, éntok kaa kökosi ä yáuhuak.

36 Huanärim sime át guómtilatata taahuak, éntokim náu nookay, ínel jíakari:

—¿Jíta nokisa ïri? ¡Yäurata úttiäray am sáuhue, jume lemoonio espíritu chicha maachim, éntokim yeu sásaka!

37 Huanäi jü buéresi ä bétana hueme jíkkaij táytihuak, sime jume pueblo natechíkola tahuammechi.

*Jesús juka Perota aasu, kökoata úhuak
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)*

³⁸ Huanäi Jesús kíkteka sinagogapo yeu siika. Huanäi Símonta jóapo kibakek. Jü Símonta asu éntok tüisi táijhuétchey, huanärim Jesústau ä nok-riak.

³⁹ Huanäi Jesús, át müla kóm chätuka, táijhuéchiriatat kusisi át nónokak, huanäi ä tójjak, jü táijhuéchiria. Läutiposu yejteka, jita am joriay.

Jesús juebena kökoreme tütek

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Täata áman huécheyo, génte yún buere jita kökoata jípureka áu nüpuhuak. Áapo béja huehuëpulammet mámtaka am tütek.

⁴¹ Juebenammet éntok két lemooniom yeu kaatey, tepa chayeka, ínel jíakari:

— ¡Émpë Diosta Üusi!

Të áapo lemoniommet kutti nookay, éntok kaa yún am noktuay, bueítuk bempo tüisi jüneyay, áapo jü Cristo äbo yebisnakëihui.

Jesús, Galiléa buiärapo naa hueiyey am majtiaka

(Mr. 1:35-39)

⁴² Béja taahuapo, Jesús kethueysu, mékka päriau bíchaa siika. Jume géntem éntok ä jariay, áu yájaka éntok. Katim ä sim iaaka, tepa áamak jiaahuay.

⁴³ Jesús éntok ínel ámeu jiaahuak:

— Të úttia huate buere jóärammeu ín huéenakeu két íkái tühua bemelasi nokta, Diosta reytaka nésahue bétana ámeu nokpo yúmala. Bueítukne huäri béchíbo äbo bíttuari.

⁴⁴ Huanäi Galiléa sinagogampo, juka Diosta nooki ámeu nookay.

5

*Kaa júnel machisi kúchum yun buíjhuakähui
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)*

¹ Júneli yeu siika: Genesaretta baubäa mayoat Jesústa aneyo, juebena génte áu náu yájaka buéresi ä pítpittiy, Diosta noki jikkaij báreka.

² Huanäi guoy canoam bitchak, baubäa mayoachi, éntok jume kúchureom bäapo jäbuekame, bem jítërim báksiaka.

³ Huanäi Jesús, Símonta canoapo jämuk. Huanäi mayoat huáijhua jëla bäau ä rúktia sáuhuek. Huanäi Jesús canoapo káteka am majtiay jume géntem.

⁴ Noksuka béja, Símontau ínel jiaahua:
—Canoatem bäa násukun bíchaa huéria. Huanärem enchim jítërim áman jímma kúchum buíj béchïbo.

⁵ Símon éntok ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:
—Maestro, síme tukaatate tekipanauk éntokte kaita buíssek; tëne én em nokpo áman am jímmanake jume jítërim.

⁶ Áman am jímmaaka, juebena kúchum áma jaatiak jume jítërim éntok béja abe síutey.

⁷ Huanärim senu canoapo rejtemmeu buáktek, emo ania iaaka. Huanäi jume huate ámeu yájaka, am aniak. Huanärim guoy canoam tápuniak ímëi tapunika abe róptey.

⁸ Símon Peero, íkai bíchaka, Jesústau tónommia áu kíkteka, ínel jiaahuak:
—¡Katë inou rukrukte, Señor! Bueítukne yóremtaka Dios bejrita jípure.

⁹ Bueituk jume kúchum yún bem buísekä béchïbo, jü máuj-ra ä jaatiak, éntok simetaka áamak aneme két guómtek.

¹⁰ Jacobo éntok Juan, Zebedeota üusim, jümëi két tepa guómtek. Bempo Símontamakim tekipanuy. Të Jesús Símontau ínel jiaahua:

—Katë májhue; én naatekë kúchu jaasem tenasë yoremem nununake Diosta béchïbo.

¹¹ Huanäi jume canoam päkun yeu tójaka, simetam tö sájaka, Jesústam guojaasek.

Jesús leprata jípurementa tütek
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Jesústa senu buere joärapo aney, yoreme sime takahuat leprapaka áu yepsak. Huanäi Jesústa bíchaka, áu tónommia kíktek, éntok ä pújba buíau kóm yúmarialataka jìokot ínel áu jiaahuak:

—Señor, ínel éätek, empo ára ín kökoa nee úhua.

¹³ Huanäi Jesús áu mám rútkteka át mámtek, ínel jíaka:

—Enchine türi íaa. Türiäe.

Ínel ä jíak, jíba jü kökoa ä tö siika.

¹⁴ Huanäi éntok ínel ä sáuhuek katë jábeta téttejhua. Ínel jíaka:

—Ál-lë tiöpou huéiye áma nésahuemtahui, éntoke huaka Moiséjta nésahuekäu yáanake em türiakäu béchïbo, juka genteta jüneenakë béchïbo em türialatukä bétana.

¹⁵ Të jü sime jita ä joäu jüneria táytihuak, simekut chíbejtek mékka jákun tájti. Juebena

gènte náu yayajay ä jikkaj báreka, éntok kökoata emo úhua íaaka.

¹⁶ Të áapo mékka bíchaa sisimey, kaita genteta anëu bíchaa, orciompo Diostau nok báreka.

Jesús káráktilata tütek
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Séjtul táapo ínel yeu siika Jesústa am majtiayo, jume pariseerom éntok jume leyta am mamajtiame áma jokay júmëi béja ili pueblom bëkatana jometaka áma yáij-latukay, Galiléa buiära bétana éntok Judea éntok Jerusalén bétana; Diosta úttiära éntok áamak aaney kökoreme tüte báreka.

¹⁸ Júnensu huate yoremem áma yájjak, jípetampo senu yorem káráktilatam huériay, huáijhuam ä núk kimuka, Jesústa guókpom ä óre báreka éiyay.

¹⁹ Të karam áma kimuka taahuak, juka genteta tüisi büru béchïbo. Huanärim kári jikat jámuka, tejampo guójöriata yáaka, áma huámim kóm ä yétchak, chíkti ä jípetekimaki, áme násuk, Jesústa pújbapo.

²⁰ Jesús, Diostat ehuamta ámet bíchaka, kokoremtau ínel jiaahuak:

—Empo yoreme, jume em Dios bejrimmeche jiokoritu.

²¹ Huanäi jume leyta am mamajtiame éntok jume pariseerom kaa tüisi áatana éaka taahuak, ínel éakari: “¿Jábese ïri Diosta béj-reka nokame? Kaabe ára Dios bejrita jiokore, ál-la Dios jíbba.”

²² Të Jesús bem éerita jüneriaka, ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jatchiakasem enchim jiápsipo kaa yánti éiya?

²³ ¿Jítasu chë júne kaa obiachi, ínel jiau béchïbo: “Em Dios bejprimeche jïokorituk”, o ínel jiau béchïbo: “Kíktekë, huerama”?

²⁴ Enchim júkai jünerianakë béchïbo, ínapo jü Yoremta Üusi ímï buíapo yäurata ín jípurë bétana jume Dios bejrim jábeta ä jïokorinakë béchïbo.

Huanäi jü káraktílatau ínel jiaahua:

—Emoune ínel jiaahua, yejtekë em jípetekta nüka em jóau bíchaa huéiye.

²⁵ Senu huéchiapo, jü káraktíla, sïmem bíchäpo kíkteka, juka ä jípetekta tóboktiaka, ä jóau bíchaa siika Diosta úttílsimeka.

²⁶ Huanäi sïmetaka át guómtílataka taahuak, éntokim yörisi Diosta looriata makkay, tüisim májhueka, ínel jiaahuay:

—Énte bejja ä bitchak juka kaa jaibu bíbithuamta.

Jesús juka Levíta núnnuk
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Chúkula íkai simsuko Jesús yeu siika, senu yäura tómita náu tóij-lerota bitchak, Levíi tí téhuakamta, jum tómita tótoijhuäpo kátekamta. Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Ino sauke huéiye.

²⁸ Huanäi kíkteka, sïmeta tójaka, áa sáu siika.

²⁹ Chúkula éntok, Levíi ä jóapo buéresi pajkok, Jesústa béchïbo, huanäi juebénaka jume yäura tómita náu tóij-leerom mesahuim jokay, éntok huate yoremem ámemaki.

³⁰ Huanäi jume leyta am mamajtíame éntok jume pariseerom jume discípulom junneria jíaka, ínel ámeu jiaahuay:

—¿Jatchiakem jume yäura tómita náu tóij-lerommak éntok jume juëna yorememmak jïbuä, éntok jita jëye?

³¹ Jesús am yómmiaka, ínel ámeu jiaahua:

—Jume kaita ják ínnëame katim mérikota huáatia, të jume kökoreme ál-la.

³² Ínapo kaa huame lútüla jíápsame núnuseka äbo siika, ál-la Dios bejrita joame, am jíapsi kúaktinä béchïbo.

*Ayuunota bétana natemaijuame
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)*

³³ Huanäi bempo ínel Jesústau jiaahuak:

—¿Jume Juanta discípulom éntok jume pariseerom discípulom kaa jíjïbuä ayuunaka éntokim élaka Diostau oraciompo nooka, jume em discípulom éntok ëe? ¿Jatchiakasu?

³⁴ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem jum bóodau núnurim buähuamta emo táktiria máchile, juka jubemta ámemak áma aneyo?

³⁵ Të taahuarim yúmanake, juka jubemta núk sákahuako. Huanäi ál-la huamei taahuarimmechim kaa jïbuänake.

³⁶ Íkai ejemplota két ámeu yétchak:

—Kaabe súpe bemelampo ili sánkota áma chúkchuktia, súpe öram chäbuä béchibo. Të ínel ä yák éntok, jume súpe bemelam nasontenake, éntok kaa jüri jíbba, kaa áamak útti jü sánko bemela öramaki.

³⁷ Kaabe jü vino bemelata huaka bea bóosa örapo ä tóttöa. Áma ä kimakátek éntok, jü vino bemela ä síutianake juka huaka bea bóosata. Huanäi éntok, jü vino guötinake, éntok jume huaka bea bóosa júne kaa türika tahuanake.

³⁸ Júnen béchibo, jü vino bemela huaka bea bóosa bemelapo tottöhua. Júnéli náhuichikam kaachin ayunake.

³⁹ Jábe júne juka vino jauhuey huémta jëyëteko, kaibu júchi juka bemelasi yáata ji báanake. Bueituk ínel jiaunake: “Jü vino jauhuey naateka ëriari chë türi.”

6

Jumé Jesústa discípulom jimyore táapo tirijko bújam chúktiak
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Séjtul sábalá táapo, Jesústa jum etpo aman huéy, jume ä discípulom tirijko bújam chúktiaka; mámammea am biitiaka am buäyey.

² Huanäi huate pariseerom ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem jum jimyore táapo juka kaa jojohuamta johua?

³ Jesús am yómmiak:

—¿Jachem íkai júne kaa jum jïojtepo ä nok-la juka Davidta yáakähui júnakoy jauhuey áapo tüisi tébäureka éntok jume áamak aneme?

⁴ Jáchin jum Diosta jóapo kibakeka jume páanim Diosta bíchäpo órekame, buäka, éntok jume áamak aneme két am miikak, huame páanim kaa kía jábe júne am buabuäye jume tiöpopo nésahueme jíbba.

⁵ Ínel két ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi chë nésahue sábalataahuarita béppa.

Jü yoreme huakiam mámakame
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Chúkula sábalataáapo két ínel yeu siika, Jesús jum sinagogapo kibakeka am majtiay. Huanäi yoreme áma aaney jum bátam bétana huakiam mámakaka;

⁷ huanäi jume judíom ley am mamajtiame éntok jume pariseerom Jesússtat suaka ä bitchay, ä bí báreka jachu jum sábalapo ä tútenake jáni ti éaka, huáachi jáhuiteka ä nätua báreka.

⁸ Të áapo tüisi bem éerim täyay, huanäi jü yoreme huakiam mámakamtau ínel jiaahua:

—Kíktëe, násukë emo kétcha.

Huanäi áapo kíkteka, áme násuk huéeka taahuak.

⁹ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Senu huémtane enchimieu nátemajj báare: ¿Jachu türi jáni sábalapo tühuata yáa béchïbo, o kaa tühuata yáa béchïbo? ¿Jíapsita jínëu béchïbo, o jíapsita úhua béchïbo?

¹⁰ Huanäi jume áa chíkola aneme bíchaka, jü yoremtau ínel jiaahua:

—Em mámamë rútuaktia.

Huanäi áapo ínel am yáuhuak. Huanärim türíka taahuak.

¹¹ Huanäi jume pariseerom éntok jume judíom ley am mamajtíame tepam kujtiaka taahuak. Huanärim náu ejtejhuay, jáchin ayuka juka Jesústa kaa tüisi ä tahuaria báreka.

Jume dooce apóstolim yuktiahuakähui
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Huamëi taahuarimmechi Jesús béja júya káhuui siika, áman Diostau oraciompo nok báreka. Síme tukaapo Diostau nookak.

¹³ Yeu máтчuk béja, jume ä discípulom núnnuk. Huanäi senu loseenam áma símem násuk yeu púuhuak. Huanäi béja jume apóstolim ti am téhuaatuak:

¹⁴ Jü Símon, Peero ti ä téhuaatuak, éntok jü Andrés ä sailahua, Jacobo éntok Juan, Felipe éntok Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Toomas, Jacobo Alfeota üusi, Símon Zeloote ti téhuaakame,

¹⁶ Judas Jacobota saila, éntok Judas Iscariote, áamak anekasu ä nénkakame.

Jesús juebena géntemta aniak
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Huanäi ámemak kóm yepsak. Huämí béja bueka päriapo taahuak, ä discípulommaki éntok huate géntemmak jume Judeapo jomeme, Jerusalémpo éntok bahue mayoat Tiropo éntok Sidónpo jomemtaka. Jesústam jíkkaij báreka

áma yáij-latukay, éntok bem kökoa emo úhua
iaaka.

¹⁸ Jume kaa yánti jiápsekame, lemoonio
espíritu chicha machik bem jípurë béchïbo
tútehuay.

¹⁹ Huanäi síme jü génte át jálojti báreka tepa
éiyay, bueituk jü úttiära át yeu huéiyey. Júnëli
béja síme kökoreme türiay.

Jü al-leehuame éntok sirokhuame
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Huanäi Jesús jikau remteka ä discípulom
bíchaka, ínel jiaahuak:

—Al-leäem eme jume poloobem, bueituk eme
ä áttiak juka Diosta reytaka nésahuëhui.

²¹ 'Al-leäem jume én tébäureme, bueitukem
jóboriana.

'Al-leäem eme én buaname, bueitukem
chúkula atnake.

²² 'Al-leenakëem eme jume yoremem enchim
omtiayo, éntok enchim am omouteyo, éntok
enchim am bueere aahuayo, éntok enchim
téhuan júne kaa jíkkaij péehuayo, Yoremta
Üusi, enchim súalë béchïbo.

²³ Tüisem emo al-leetua hua taahuarichi,
bueitukem buéresi túhuata mabetnake jum
téhuekapo. Bueituk bem yoiyoturim két ínel
ámemak aayuk, jume profheetammaki.

²⁴ 'Të jiokot machi enchim béchïbo, riikom,
bueitukem ímï buíapo béja ä jípusuk, juka
enchim al-leähui.

²⁵ 'Të jiokot machi enchim béchïbo, eme én
jojóborime, bueitukem chúkula tébäurinake.

'Të jìokot machi enchim béchìbo, eme én acheme, bueitukem chúkula sirokaka buannake.

²⁶ 'Të jìokot machi enchim béchìbo, eme sìme genteta tùhuata jíba enchim bétana nokayo, bueitukim junèli ámemak aaney, jume bem áchayhuarim jume profetam ára nókìchimmaki.

Itom omtíame nák sáyhuame
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Të eme íkài jíkkajame, enchimmeune ínel jiaahua: Enchim kaa bíbit péame, akem am nákke. Jume enchim omtíame éntok, tùhuatem ámeu johua.

²⁸ Juka Diosta tuhua am makka, jume béttesi enchimet nokame. Jume emo bétana kaa tüisi nokame, oraciompo Diostahuem am nok-ria.

²⁹ Jábeta jópemmet enchi chóchonako, jume senu jópeme au óóre. Jábeta sakom enchi úhuak, éläposu két em súpem huériunake.

³⁰ Jábeta émou nétaneyo, Akë ä miika. Em áttia enchi ä úhuak junne, katë áu ä äahua.

³¹ Jíta enchimmeu yáaria iähui, júkàrem ámeu yáuhua, jume huatemmehui.

³² 'Eme jume enchim nákeme jíba nákèteko, ¿jita tùhuatasem chë áa béppa johua? Bueituk jume juëna yóremem két íkài johua.

³³ Éntokem huaka genteta tùhuata enchimmeu joamta, huame jíba tùhuata joátek, ¿jita tùhuatasem áma jájamnake? Bueituk jume juëna yóremem két íkài johua.

34 Éntokem huaka enchim ä nóttirianakemta jíba jita réreuhuáteko, ¿jita tühuatasem áma jájamna? Bueituk jume juëna yóremem jita emo réreuhua, ánëli beekik mabet báreka.

35 Bueitukem am nákke, jume kaa enchim bíbit péame, tühuata ámeu joaka. Jítem réutebo, kaita ámet jita boobíchaka. Júnëli hua buéresi tühuatem jájamnake. Éntokem jü Dios chë simem béppa nésahuemta üussitunake. Bueituk áapo tua türi, huame kaita baysahuemmeu bíchaa, éntok huame juëna yorememmeu bíchaa.

36 Jábetem jiokolë, itom Dios Áchayta jábeta jiokolë bénasi.

*Kaita huitti jüneriaka jábetat nokhuame
(Mt. 7:1-5)*

37 'Katem jabetat bettesi nooka, huanärem kaa Dios yäurata bínnake. Katem jábetat bettek nooka. Huanärem Diosta bétana kaa bette nokta mabetnake. Jábetem jiokore. Huanäi Dios két enchim jiokorinake.

38 Jábemem jita mímika. Huanärim két enchim miknake. Kojtalimpo, tüisi yoyoata éntok pittiatá kía abe guötemta enchim mámampo ä máknake. Bueituk Dios jü ili kútay enchim jujünakteyi, huayïrem jünaktena.

39 Jesús íkái ejemplota ámeu yétchak:

—¿Jachu jü lípti senu líptita ára huériunake jáni? ¿Jachum kaa náhuichika guójöku kóm huáttinake?

⁴⁰ Jü disciipulo kaibu ä maestraota béppatunake. Të hua ä maestraota ä majtiakäu ä chúpako, ä maestraota bénanake.

⁴¹ '¿Jatchiakasë juka ili chúkita jabetat pújpo órekamta bitcha, huaka kúta buëuruta em pújpo bökamta éntok, ëe?

⁴² Të huaka kúta buëuruta em pújpo órekamta kaa bitchatek. ¿Jáchisintuke ínëli áu jiaunake em sailabehui: “In saila, juka ili chúkta em pújpo em jípurëu, enchine yáa huík-ria báare”? ¡Dios huatihuamta mamatome! Báché juka kútata em pújpo órekamta yeu huikke. Huanäi ál-lë tüisi bíchaka juka ili chúkta em saila pújpo ára yeu ä huikrianake.

Jü júya ä takam béchïbo táyahua
(Mt. 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ 'Jü júya türi kaibu kaa türim takanake. Jü júya kaa türi éntok, kaibu türim takanake.

⁴⁴ Bueítuk sïme jü júya juka takata béchïbo táyana: Jume chunam kaa júya huíchakame am tataka; jume párasim júne táchïno kaibu am takanake.

⁴⁵ Jü tü yóreme tühuata johua, bueítuk jü ä tü éerihua ä jíápsipo ayka. Huä juëna yoreme éntok, kaa tühuata johua, bueítuk jü juëna éeri ä jíápsipo ayka. Bueítuk hua ä noki ä tempo yeu huéeme hua jíápsipo ä jípurë bétana huéiye.

Jume guoy kaari nahuam
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ 'ǂJatchiakasem, "Señor, Señor", ti inou jiaahua, ín nésau kaa joaka junne?

⁴⁷ Enchimne téjhua báare, huaka inou yepsaka nee nok jíkkajamta éntok ín nésau joamta, jábeta bénasi ä machiakähui:

⁴⁸ hua senu yoremta káatë bénasi maachi. Huäri béja mékka kóm jíbuejeka, juka kárita tétachä nahuatuak. Huanäi baniata yepsako, bathue jikau siika. Huanäi jü bää tepa úttia át yeu siika, jü kárichi, të kaa ä tátabek, bueituk jü kári tétat nahuakäy.

⁴⁹ Të hua ín nooki jíkkajame éntok kaa ín nésau joame, hua yoreme buía buálkopo kári kaa nahuakamta ä yáakamta bénasi maachi. Huanäi baniata yepsako, bathue jikau siika. Huanäi jü bää tepa úttia át yeu siika, jü kárichi. Huanäi mójti huétchek, éntok kaita béj-reka taahuak.

7

Jesús centuriónta sáulero tütek (Mt. 8:5-13)

¹ Chúkula Jesús jü gentetau noksuka, pueblo Capernaumpo kibakek.

² Senu sontarommeu yäut áma jóakay ïri éntok nésaulerota áma jípurey íkái éntok áapo tüisi ä nákkey, të mukiapo kökorey.

³ Jü centurión, Jesústa bétana nokhuamta jíkkajaka, yorem yoiyöturim gente Israelpo joomem áu bíttuak áman ä núnuka ä nésaulerota ä jítto iaaka.

4 Huanärim bempo Jesústau yájaka, jiokot áu jiaahua, ínel jíakari:

—Íri capitan íkái át ä buanähuë áu yáapo yúmala,

5 bueítuk áapo juka itom génte nákke; huépü sinagogata itom yáariala.

6 Huanäi Jesús ámemak siika. Të abe ä jóau ä yebisisey, jü centurión huate ä amiigohuam áu bíttuak, ínel jíakari:

—Señor, kate jáchin éiya, kanne áma näikiapo yúmala jum ín jóa jöta bétuk inou em nóitinakëhui.

7 Huäri béchïbo ínapo kanne áman émou siika kaa tüisi ino ériaka. Ímire ín jóa päku nésauta nooka, huanäi béja jü ín jóapo ín sáulero türinake.

8 Ínapo két yäurata bétuk káttek, éntokne yäurata jípure. Huanäine huépü sontarotau ínel jiaunake huëe, huanäi huéenake; senukuhui éntok binë huéiye, huanäi inou huéenake; éntok ín sáulerota jita nee ä yáa sáhuëu, ä yáanake.

9 Huanäi Jesús, íkái jíkkajaka át guómtek, huanäi jume géntem ä guojaasemmeu kúakteka ínel jiaahua:

—Ínapone én ínel jiaahua, Israelpo júnene kaa ínëli úttesi Diostat ehuamta téula ï yoremtat bënasi.

10 Huanäi jume áman sáyhuakäme jóau nótteka, huaka kökoremta türilata téuhuak.

Jesús jámut jókoptulata asoa jíabitetuak

11 Chúkula Jesús jü pueblo Naín tí téhuakäu bíchaa huéiyey, jume ä discípulommaki éntok juebena gentetamaki.

12 Pueblopo áman kíkkimuhuäpo ä yepsako, mukilata hueriyhuamta bitchak, ä mäabokam kaatey, i mukila jámut jókoptula ä asoakay kaabeta éntok jípurey. Juebénaka huate áamak kaatey pueblopo jóakame.

13 Huanäi Señor ä bíchaka, ä jiokoleka, ínel áu jiaahua:

—Katë buaana.

14 Huanäi jü ánimatau rúkteka kajat mámték; huanäi jume ä huériame jápték. Huanäi Jesús mukilatau ínel jiaahua:

—Jübua yötume, émoune ínel jiaahua: ¡Yejtëe!

15 Huä mukilatukäu yejteka nok táytek, huanäi Jesús ä áyehuata ä mákkak.

16 Íkai bíchaka, símetaka guómtilatata taahuak, éntokim Diosta úttíl táytek, ínel jíaka:

—Senu profeeta kaa náksi yörisi machika ito násuk áu tóboktiala.

Ínelim ket jiaahua:

—Dios ä pueblo ania báreka äbo kóm yebij-la.

17 Huanäi síme Judea buiärapo éntok áa chíkola jíkkaijhuak juka Jesústa yáakähui.

Juan Bautistata bétana Jesústau sáyhuakäme (Mt. 11:2-19)

18 Juan Bautistata íkai jita símeta bemelasi huémta ä jüneriak, bueítuk jume ä discípulom ä ejtejhuariak. Huanäi guoy ä discípulom núnnuk,

19 huanäi Jesústau am jaasek ä temaij äaaka: ¿Jachu áapörík ájáriatukähui jü Cristo yebijnakeme, o täbuik bem boobinnakähui?

20 Jume Juanta áman jaasekäu, Jesústahuim rúkteka, ínel áu jiaahua:

—Juan Bautista itom émou bíttuak enchi itom temaij äaaka: ¿Jachë émpotuk ájária jáni jü Cristo yebijnakeme, öte täbuik boobinnake?

21 Sep huämí horapo, Jesús juebena kökoreme éntok juëna kökoata jípureme tütek, éntok kaa türi espíritum jípureme yeu am béb-riak, éntok két juebena lilíptim bíttuak.

22 Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Sájakem juka enchim bíchakäu ä ejtejhuaria juka Juanta éntok enchim jíkkajakähui. Jume lilíptim bitcha; jume lolöim naa kaate; éntok huame sähua lepra téamta jípureme türia, nanakapim jíkkaja, kókkolam jíabite, éntok huaka nokta yore jínëuhumta bétana huémta poloobemmeu nokhua.

23 Tühuata jájamla jü nee súaleka kaa áu náyoteme.

24 Jume Juanta áman jaasekäu am sákasuk, Jesús jume géntemmeu nok táytek jü Juanta bétana, ínel jíaka:

—¿Jítasem bíb báreka éiyay jum see päriapo? ¿Júya bakuliata jekay yoohumta jáni?

25 Éntok jütchi, ¿jítasem bíb báreka áman yeu sájjak? ¿Senu yoremta túlisi sánkokamta jáni? Të jume uiyorisi túlisi sánkokame, éntok jume túlisi kaitat obisi éaka, éntok simeta jípureka ímí buíapo jíápsame, reyim jóapom aane.

26 Të, ¿jitasem bít báreka áman yeu sájjak?
¿Senu profeta Diosta bétana nokamta jáni?
Jeehui, tua lútüriapo senu profetata béppa chë
yörisi maachik.

27 İri Juanta bétana huéeme jïjter:
In noki huéiamtane emopat jaase,
juka böota em huéenake páman tütenakë
béchïbo.

28 Enchimmeune nooka sïme géntem násuk
kaabe chë yörisi maachi jü Juan Bautistata
béppa; të júnentaka junne, huam Diosta
reytaka néshuëpo jü chë ilitchisi ériahuame
huári chë yörisi maachi áa béppa.

29 Huanäi ikäi jikkajaka, sïme gente éntok
jume impuestom tómi náu totojame, Juanta
batöhuamta mabet-latukäihui, Diostam
súsualek éntokim ä lütüria tíaka taahuak.

30 Të jume pariseerom éntok huame leyta am
mamajtíame, katim Juantau emo
batötebokähui, inëlim béja kaitapo ä yáuhuak
juka Diosta áme bétana näikiari.

31 Huanäi Señor ínel jiaahua:
—¿Jábeta bénasine am bínnahe jáni, jume
yoremem én kat-riame? ¿Éntok, jita
bénamsamme?

32 Jume usim pláazapo jokame bénasim
ántuari entok náu nokaka éntok ínel jíame:
“Baka kusiaite enchim jiponriak të eme kaa
yëkak. Buikimte siroksi machisi jíame
enchimneu buiikak jïöbe të eme kaa buaanak.”

33 Bueituk Juan Bautistata yepsak, kaa páanim
buäyey éntok kaa vino jëyey, huanärem Juanta
lemooniota ä jíápsipo jípurë tíiya.

³⁴ Huanäi jü Yoremta Üusi ím yepsak, jïbuäka éntok vino jëyeka; huanärem ínel jiaahua, ï yoreme tepa jíjïbuä éntok vino jejëye. Jume yäura tómita náu tóij-lerommaki éntok jume kaa Diosta yöremmaki tüisi áu huéria.

³⁵ Jü kóba súahua Diosta bétana huéeme ä üusimmet bíttu.

Jesús, Símon pariserota jóapo aane

³⁶ Senu parisero juka Jesústa jïbuä núnnuk, huanäi ä jóau kibakeka mesau yejtek.

³⁷ Huanäi senu jámut áma pueblolo jóakame kaa tühuata boojoriaka, jünéaka Jesústa Símonta jóapo mesau kátekäu, ili téta sótópo perfumeta musäla jubak, áma nüpak.

³⁸ Áma bétana áu sika ä guókpo áu yejtek, buanaka ópuammea ä kómoniria táytek jume guókkim. Éntok ä chonimmea am huaachaka, am bebesiitoy éntok bää musäla jubak ámet töak.

³⁹ Jü parisero Jesústa jïbuä núnulame íkái bíchaka, ä jíápsipo ínel éiyay: “Í yoreme tua profetatuko, ä jüneria éiyey ä jábe jámuttukähui, ï jámut chücha machik jíápsek, éntok kaa tü böota boojoria, éntok áachä mámmatua.”

⁴⁰ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Símon, senu huémtane émou nok báare.

Huanäi ínel áu jiaahua:

—Nokäe, Maestro.

⁴¹ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Senu yoreme guoy yoremem tómita am réuhuakäy. Huépülaka mamni cien denariom ä huikiriyyay, senu éntok cincuentam.

⁴² Huanärim kaitay ä béjtua máchika taahuak. Të áapo náhuichim jiokorek junëlim béja kaita ä huikiriaka taahuak. Nokäe, ¿bueituk jábesu júntuk chë júne ä nákeka taahuak?

⁴³ Símon ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Jíba tua jü chë juebena tómit jiokorihuakame.

Jesús ínel áu jiaahua:

—Tepë tüisi ammáli jiaahua.

⁴⁴ Huanäi Jesús, jámuttau kúakteka, Símontau ínel jiaahua:

—¿Íkai jámuttë bitcha? Em jóaune kibakek, të bäam júne kaa nee miikak ín guókim béchïbo; të ï jámut ín guókim ä ópuammea kómoniala, éntok ä chonimmea am huaachak.

⁴⁵ Katë nee besiitok, të ï jámut éntok, nee ím yepsak naateka, kaa chúkteka ín guókim bebesiito.

⁴⁶ Katë aceiteta júne kóbat inot huáttiak; të ï jámut bäa musäla jubak ín guókimmet huáttiak.

⁴⁷ Huäri béchïbone ínel émou jiaahua, jume ä yún Dios bejrimmet jiokorituri; bueituk tüisi kaa béttek ä jiápsekä béchïbo. Bueituk hua jábe kaa jaiki béchïbo jiokorihuakame, kaa tua jábeta nákke.

⁴⁸ Huanäi Jesús jü jámuttau ínel jiaahua:

—Béjë jiokorihuak em Dios bejrim bétana.

⁴⁹ Huanäi jume mesau áamak jokame, náhuim ínel jiau táytek:

—¿Jábesa ïri, jume Dios bejrim júne jábeta jiokoreme?

⁵⁰ Të áapo jámuttau ínel jiaahua:

—Jü chíkti em jápsimak Diosta em súalekäu enchi jínëuk. Kaitachë jáchin éaka huéiye.

8

Jume jáamuchim Jesústa aniakame

¹ Chúkula ínel yeu siika. Jesús síme buere pueblommechi éntok il-lichimmechi ámeu noksisimey éntok am téjhuaasimey juka bemela nokta Diosta reytaka nésahue bétana huémta. Jume dooce discípulom éntok áamaki.

² Éntok huate jáamuchim kaa türi espíritummea éntok kökoammey türialame áamakim kaatey, áme násuk entok María jü Magdalena ti téhuaakame, íachiri guoy búsan lemooniom át yeu sákalatukay;

³ Juana, jü Chuuzata juubi, Heroodesta móoroma, éntok Susana, éntok huate jáamuchim bem jita jípurëmakim ä aniy.

Et-leerota ejemplo

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Juebena génte áma joome, éntok sékána joome, áma áu náu yájjak, Jesústahui ä bít báreka, huanäi íkäi ejemplota ámeu nookak, ínel jíakari:

⁵ —Jü et-leero yeu siika juka ä báchiahua echíseka. Ä echay éntok, huate böo mayoat

huáttek huanäi át chéptihuak, éntok huikichim jikat bétana yájaka ä buäka.

⁶ Huate bächia tétapo huáttek. Huanäi síuhuek, të huaakek, bueituk buía kaa bäaritukay.

⁷ Huate bächia éntok júya huíchata sisihuëpo huáttek. Huanäi jü júya huícha áamak síhueka ä jíabi mëak.

⁸ Huate éntok türi buíapo huáttek. Huanäi yötuka tüisi chúpuk, huépü bächia cien bächiam nénekak.

Íkai noksuka, Jesús tüisi kusisi ínel ámeu jiaahuak:

—¡Jükä ín nooki jíkkaij báareme ä jíkkaijnake!

Jíta béchibosum türi jume ejemplom
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Huanäi jume ä disciipulohuam ä temajek:

—¿Jáchisu ä jiau báarehui ikäy ejemplota?

¹⁰ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Eme yeu púari ä jüneria íaahuaka juka kara át jünee huamtachi Diosta reytaka ä nésahuëpo ayukamta. Të jume huatemmeu éntok, jita ámeu nok bárëteko, ejemplommey jíbba. Bueituk bíchakam júne kaa bínnake, éntok jíkkajakam júne kaa át jüneenake.

Jesús el-lerota ejemplo ámeu nooka
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Ínel jiau báare, jü ejemplo: Jü bächia jü Diosta nooki;

¹² jü bächia böo mayoat huáttekame jume ä jíkkajame, huanäi sep jü diablo ámeu yepsaka,

juka noki bem jiápsipo ayukamta am úhuaanake kaa ä súaleka bem jínëutunakë béchibo.

¹³ Jü báchia tétaipo huáttekame, jume ínel ä jíkkajame. Al-leakam ä mabeta, të katim naahuak; ímëi chúbala ä sússuale, huanärim ili obiachisi ä huée táytek amáu bícham nóttinake.

¹⁴ Jü báchia huíchapo huáttekame ímëi ínel jume ä jíkkajame të katekasum jü yún jitat obisi éehuame, jü yún jita kaa naksi jípu péehuame éntok jü ujjória tüisi ímï át jíapsihuame ä jíabi mënake, huanäi béjam kaa takanake.

¹⁵ Të jü báchia türi buíapo huáttekame ímëi ínel jume türi jíapsimak éntok yö lúl-la nokita bem jíkkaj-läu ëriame, ímëi ínel yü tutti takata nénkame.

Jü machiriata ejemplo

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ 'Kaabe machiriata bébeetia sótöriy ä páttia báreka, éntok kaibu tariimata bétuk júne ä órenake; ál-la metjikat chöla ják ä órenake, áman kimume ä machirianakë béchibo.

¹⁷ Bueítuk kaita jita ják éhuil óorek sime jauhuey júne yeu machinake; éntok kaita ják éhuil ésoni, kaa jüneriatunake ti kaa maachi, bueítuk sime yeu machinake.

¹⁸ 'Áachem suaka, ä jíkkaja; bueítuk sime jume jita jípureme, júchi huatek mákna, të jü kaita jípureme, éntok juka ä jípu máchirëu júne úhuaana.

*Jesústa áíye éntok ä sailahuam**(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)*

¹⁹ Huanäi jü ä áyehua éntok jume ä sailahuam áu yájjak, tem karam áu rúktey juka genteta büru béchïbo.

²⁰ Huanäi senu ä téjhuak, ínel áu jíaka:

—Em áíye éntok em sailam päkum aane enchi bíb báreka.

²¹ Të áapo ínel ámeu jiaahua:

—Jume Diosta noki jíkkajame éntok ä joame, ímëi ámëria jü ín áíye éntok ín sailam.

*Jesús jekata yánti tahuatuak**(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)*

²² Séjtul táapo Jesús canoapo ámemak huéeka ä discípulommaki, ínel ámeu jiaahuak:

—Baubäa huáytanate kannake.

Huanärim áman bíchaa sájjak.

²³ Të áman bíchaa am katey, Jesús kótchok. Huanäi senu huéchiapo jeka úttiaka naatek, bäa násuku. Jü canoa éntok bäam jajjaju táytek, éntok rópti machisi jínhua aaney.

²⁴ Huanärim Jesústa bússak, ínel áu jíaka:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡Béjate abe rópte!

Huanäi áapo yejteka, úttiaka áu nónokak jü jekatahui éntok jume máaremmehui; huanäi síme kiktek entok síme yánti taahua.

²⁵ Huanäi béja ä discípulommeu ínel jiaahua:

—¿Jáksu ayka jü enchim Diostat éhuame?

Të bempo, at guómtilataka, kaa jáchin an máchika taahuak huanärim náu ínel jiaahuay:

—¿Jábese i yoreme, báata éntok jekata júne sáuhue, éntokim ä nok jíkkaja?

*Jü yoreme gadareno lemoonio kame**(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)*

²⁶ Gadarenom buiärapom yeu yájjak, baubäa huáytana, Galiléau lul-la.

²⁷ Jesústa canoapo kóm chéptek, senu yoreme áma pueblopo jometaka ä nankirika siika. Īri bínhua naateka lemooniota jípurey. Kaa sánkokay, éntok kaa ä jóapo jiápsay; ál-la kókkolam mamähuäpo násuk jíba aaney.

²⁸ Huanäi Jesústa bíchaka, guókpo tónommia áu kíkteka, kusisi chayeka:

—¿Jítasé ínomak jípure, Jesús, Dios jikat kátekamta Üusi? Emoune íkai aahua, katë nee jiokot johua.

²⁹ Jesús éntok béja kutti át nónokak jü kaa türi espíritutachi yoremtat yeu ä huée sáhueka. Béja bínhua át jóakay jü kaa türi espíritu; jü gente cadeenammea ä susumay guókpo éntok mámpo; të áapo am chúkchuktiay huanäi jü lemoonio ä núk sisimey mékka ánia see päriahui.

³⁰ Huanäi Jesús ä nátemajek:

—¿Jáchisé téhuak?

Áapo éntok ínel ä yómmiak:

—Legión tine téhuak.

Bueituk juebena lemooniom át kimulataka át jóatelatukay.

³¹ Huanärim Jesústau jiokot jiaahuak, kaa jum kaa machikun guójöria mékka kömi emo bíttua iaaka.

³² Ámanim káupo büru koohuim rejtey ámam jibuásasakay, huamechirim kimu rókaka áu

nookak; Jesús éntok am jehuiteriak ámecham kimunakë béchïbo.

³³ Huanäi jume lemooniom yoremnat yeu sájaka kohuimmechim kimuk ímëi éntok simetaka jum sibapo emo kóm guötiaka bäapo kóm huáttekam, áma ropteka kókkok.

³⁴ Huanäi jume kohuim suayame, íkai bíchaka, guómtilamtaka tennek huanärim am téjhuak jum pueblopo éntok ranchommechi.

³⁵ Huanäi jü génte yeu sájaka ä bitchak juka jita áma yeu sikamta. Huanärim Jesústau yájaka, juka yoremna áma téhuak juka lemooniom át yeu sákalatukäuta, Jesústa guókpo kátekamta, sánkokamta éntok yúmalasi suakamta. Huanärim májhueka taahuak.

³⁶ Jume ä bíchakame, am ejtejhuariak jáchin ä tütehuakähui juka lemooniom jípurëuta.

³⁷ Íaribéchïbo, síme jü génte juebénaka áma aneme jü Gadara buiärapo éntok huíkola ják jóakame, Jesústam sim sáhueka áamak jiaahuay, bueítukim tüisi májhuey. Huanäi jü Jesús, canoapo kibakeka, siika.

³⁸ Jü yoreme lemooniom yeu béb-riari áamak jiaahuay, áamak huée rókaka. Të Jesús ä simtuak, ínel áu jákari:

³⁹ —Em jóahuë nótte; Akë am ejtejhuaria jáchin machisi buere jita Diosta émomak yáakähui.

Huanäi áapo siika, ä noksimeka síme pueblopo jita buéresi Jesústa áamak yáakähui.

Jairota maala éntok jü jámut, Jesústa mantommet jalojtekame
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Juka Jesústa nótteko, büru génte al-leaka ä mabetak, bueituk simetaka ä boobíchaihui.

⁴¹ Senu yoreme Jairo ti téhuaaka áu yepsak, tiöpopo kóba yöturi. Jesústa guókpo tónommia kíkteka, jikot áu jiaahuay ä jóau ä kibak íaaka.

⁴² Bueituk huépülak jíba malakay, dooce huásuktiriam jamak ják huériay; únna kökoreka béja abe muukey. Huanäi juka Jesústa áman bíchaa ä huéesimeyo, büru gentetamaki huanärim tüisi ä pítpittiy.

⁴³ Të senu jámut éntok béja dooce huásuktey mecha kökoata Bénasi ójbo kaa chúkteka át huéiyey síme juka ä tómita ä jípurëu am mák-latukay jume mérikom, të kaabe ára ä úhuay juka kökoata.

⁴⁴ Amatana Jesústau sika jume ä mantommet át jálojtek, huanäi senu huéchiapo áma horapo kíktek jü ójbo át yeu huéeme.

⁴⁵ Huanäi jü Jesús ínel jiaahua:

—¿Jábesu inot jálojtek?

Kaabeta béja áu yeu buísek, jü Peero éntok jume huate áamak aneme ínelim jiaahua:

—Maestro, jü génte büruka enchi pítpittia éntok enchi yuyüa jákübo junne, éntoke nátemaje: “¿Jábeta emót jálojtekähui?”

⁴⁶ Të Jesús ínel jiaahua:

—Jábe inot jálojtek, bueituk ínapo ä ínnëak, úttiärata inot yeu sikähui.

⁴⁷ Huanäi jü jámut, ä bíchaka áu jüneriahuakähui, áu yoosimeka áu rúktek huanäi Jesústa guókpo tónommia kíktek. Sime genteta jíkkajäpo áu yeu buíssek jita béchíbo áachä jálojtekähui, éntok jáchin bénasi läutipo áu türiakähui.

⁴⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—In maala, jü em Dios eäu enchi tütela. Yánti jíapseké huéiye.

⁴⁹ Ketune Jesústa nokaysu, senu áma yepsak, tiöpopo kóba yöta jóa bétana, Jairotau ínel jákari:

—Em mala béja muukuk; katé juka Maestrotá múksi bitcha.

⁵⁰ Jesús ä jíkkajaka ínel áu jiaahuak:

—Katé májhue; chíkti em jíapsimake nee súale, huanäi türianake.

⁵¹ Jum jóau yepsaka, kaabeta täbuik éntok áamak áman kibaktuak, Perotá jíbba, Jacobotá, Juanta, ä paahua, éntok juka ili usi jámutta áiye.

⁵² Símetakam buaanay, éntokim tüisi ä sirok-riay. Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Katem buaana. Kaa mukila jü ili usi jámmut, kía kótche.

⁵³ Tem kía ä akbuay, bueítuk bempo tüisi jüneyay ä mukilatukähui.

⁵⁴ Të áapo, mámpo ä buíseka úttiaka áu nónokak ínel jákari:

—Empo ili usi jámmut, yejtëe.

⁵⁵ Huanäi jü jíapsi áu nóttek, éntok sep yejte; huanäi Jesús ä jibuätua nésahuek.

⁵⁶ Jume ä áchayhuam éntok tepam át puj jáptek; të Jesús tüisi am téjhuak kaa jábetau am jíal sáhueka juka áma yeu sikamta bétana.

9

*Jume dooce yeu bíttuahuakäme tekkil
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)*

¹ Jesús jume ä dooce discípulom náu tójaka, yäura úttiata am mákkak, jume lemooniom yeu am bébnakë béchïbo, éntok kökoreme tütenakë béchïbo.

² Huanäi yeu am bíttuak, huaka Diosta reytaka nésahue bétana gëntemmu am nok äaaka, éntok kökoreme am tüte äaaka.

³ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Katem jita huéhueria böot béchïbo, borooniata junne, bóosata, páanim, tómita junne. Huépülam jíbem súpeka kaate, kaa guooyim.

⁴ JákJóapo enchim yájakäpëm aane, enchim sájäu tájti.

⁵ JákJueblöpo kaa enchim mabethuakäpëm yeu kaate, enchim guókim ámeu tóröchiata tátakeka, bem jüneenakë béchïbo kaa tüisi bem ayukähui.

⁶ Bempo éntok yeu sájaka, síme pueblom bëkatana naa kaatey, juka tü nokta Diosta bétana huémta ámeu nokaka éntok símekut jume kökoreme tüteka.

*Juan Bautistata mukukä bétana nokhuame
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)*

⁷ Jü rey Herodes kobanaro nésahueme Jesústa bétana nokhuamta jíkkajak, jita benak ä jo sisimëhui. Huanäi át guómtilatukay. Bueituk huate ínel jiaahuay: “Juan kókkolam násuk jíabitela.”

⁸ Huate, juka profeeta Elíasta yeu machiak tíiyay. Huate éntok, jábe profeetam jume bannaataka kat-riam jíabitek tíiyay.

⁹ Huanäi Herodes ínel jiaahua:
—Tësune ínapo juka Juanta kóba chúktiatebok. ¿Jábesa júntuk iri jü juebena jita ín áa bétana jíkkajähui?

Júnëli jü Herodes ä bít báreka éiyay.

Jume mamni mil jibuätuahukame
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Jume apóstolim júchi yeu yájaka ä ejtejhuariak juka Jesústa simeta juka bem yáakä bétana. Huanäi am nüka, am núk siika, mékka ánia päria pueblo Betsaida ti téhuaakähui.

¹¹ Të jü génte ä jüneriaka, áa sáukim sájjak. Huanäi am mabetaka juka tü nokta Diosta reytaka nésahue bétana huémta ámeu nookak, éntok huame tua jiokot éame kókoata am úhuak.

¹² Të huanäi éntok kúpti táytek. Huanäi jume doocem Jesústau rúkteka, ínel áu jiaahuak:

—Juka géntetë sákatua. Élápom sájaka pueblom o ranchom jariunake, buáhuamta éntok ják bem jimyorenakëhui. Bueituk mékkate aane, ánia päriapo, kaabeta jóakäpo.

¹³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Emem am jibuätua.

Huanärim ínel jiaahua:

—Mamni páanim éntok guoy kúchum jíbate jípure. Jëitu, jamak ítapo áman sájaka buähuamta am jinnurianake, ïri büru genteta béchïbo.

¹⁴ Jíba tuam jamak mamni mil yorememtukay. Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua jume ä discípulommehui:

—Móchalem náu am jóiya, sincuecuentam.

¹⁵ Júnëlim sïmem náu jóiyak.

¹⁶ Huanäi jume mamni páanim éntok jume guoy kúchum nükari, téhuekau jikau remteka, tü nokta ámet chúppak. Huanäi am näikimteka, jume ä discípulom am mákkak, jü gentetacham näikimte néshueka.

¹⁷ Huanäi sïme jibuäk, éntokim jóbuak. Huanärim dooce canastam tápuniak, yeu bëkamtayi.

Peero, Jesústa Cristo tíiya
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Júnakoy júnen yeu siika. Jesústa áapola Diostau buanayo, jume ä discípulom áamak aaney. Huanäi am temajek, ínel jíakari:

—¿Nechim jábë tíiya?

¹⁹ Bempo ä yómmiak:

—Huate enchi Juan Bautistä tíiya. Huate, Elías. Huate éntok, jábe profeeta jauhuey huéria mukilatata jíabitelame.

²⁰ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Emesu, ¿jáchisem ino bétana jiaahua?
¿Nechem jábë tíiya?

Huanäi Peero ä yómmiaka, ínel jiaahua:
—Émpë jü Diosta Cristo äbo yebisnakëhui.

Jesús ä muknakeu bétana am téjhuak
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Të Jesús kúttilasi am téjhuak, kaabetau íkai am nok sáhueka jáchin huéy junne,

²² éntok két ínel jiakari:

—Ínapo jü Yoremta Üusi yún jita kökosi kaa béj máchika inou huéenake. Jume yoiyöturim bétana, éntok jume tiöpopo chë áma nésahueme, éntok jume escribam nee omoutenake. Huanärim nee mënake, të báij taahuarim huéyne jíabitenake.

²³ Huanäi simemmeu ínel jiaahua:

—Jábe júne ino sáú huée bárëteko, tókti áu nénkaka, chíkti táapo ä kúrus püaktiaka, ino sáú huéiye.

²⁴ Bueítuk síme juka ä jíapsi jínëu báareme, ä tárúnake, éntok síme jábe ino béchïbo ä jíapsi tárúkame, ïri ä jínëunake.

²⁵ ¿Bueítuk jítasu áma téunake jü yoreme síme ániata yöoko, áu lütiátek, o áu tárúkáteko?

²⁶ Bueítuk jü inot tihueme éntok ín nokiya, ínapo jü Yoremta Üusi kétne ái tiunake, júnakoy lóoriapo yepsateko, éntok ín Átchay lóoriapo, éntok jume santo ángelesim lóoriapo.

²⁷ Tëne én tua lütüriapo ínel jiaahua, jume huate imï aneme, katim bát kókkohuamta bínnake, Diosta reytaka nésahueu bíchákatek júbua.

Jesústa takahua tábuiasi áu yáhuak
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jesústa íkái noksuko, guoj naiki taahuarim simsuko, ínel yeu siika. Perota, Juanta éntok Jacobota núk siika, káhuit jikau bíchaa, áman Diostau buan báreka.

²⁹ Diostau ä buanayo, jü ä pujba tábuiasi bíttuk. Ä sánkohua éntok tósalisi éntok bélojkosi aayuk.

³⁰ Huanäi éntok guoy yoremem áma yeu machiak, áamak ejtejhuaka. Moisés éntok Eliástukay.

³¹ Huanäi áme chíkola Diosta lóoria am machirialatukay. Jachin Jesústa simnake bétanam nookay, Jesús buere joära Jerusalémpo ahuä chupátuanakëihui.

³² Peero éntok jume áamak aneme, tüisim yetem jípurey. Tem búsalataka, Jesústa lóoria ujoyória bitchay, éntok jume guoy yoremem áamak aneme.

³³ Huanäi bempörim Jesústa tö sájako, jü Peero ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¡türi ímī ito béchībo! Báij jótamte ímī cháanake, huépūlaik emo béchībo, senuk Moiséjta béchībo, senuk éntok Eliásta béchībo.

Të Peero kaa jüneiyay jita ä nokähui.

³⁴ Íkái ä nokaysu, namu áme béppa yéjtekam páttiak. Huanärim guómtek, namupo kimuka.

³⁵ Huanärim jiahuita jíkkajak jum namupo, ínel jámta:

—Íri ín Ūusi ín nákéhui; áapöríkem nok jíkkaja.

³⁶ Chúkula juka nokta jíkkaijsukam juka Jesústa áapolaik áma anemta bitchak. Bempo kaabeta ejtejhuaariak. Huanäi huámechi taahuarimmechim kaabetau jíalek juka bem bíchakä bétana.

*Jesús usita lemooniota jípuremta túutek
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)*

³⁷ Yokoriapo, káhuit kóm sájaka, génte juebénaka am nankirika sajjak.

³⁸ Huanäi jume géntem násuk senu yoreme tüisi kusisi ínel jiaahuak:

—Maestro, émounä nétane ín usië nee bít-ria. Júkai huépülaik jíbane üusek.

³⁹ Íkai jípure, huépul lemoonio espíritu ä jaajaatia. Senu huéchiapo chay tátayte. Huanäi huécheka sútatäti an tátayte. Tempo áman sósomöchia. Huanäi jü lemoonio espíritu kökosi ä tátabeka kaa ä tóij bábbare. Júneli jiokot ä antuasuka béja ä tóttoja.

⁴⁰ Em discípulommeune jiokot jiausuk lemooniota yeu ä jaaria sáhueka, të katim áma yuumak.

⁴¹ Jesús ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—¡Eme géntem kaita súalëram éntok jujuëna! ¿Jauhuey tájtine enchimmak annake jáni, éntok enchimmet kaa yúmaka? Inohué ä huéria juka em üusi.

⁴² Huanäi juka usita áu yebisiseyo, jü lemoonio buíapo ä tátabeka, úttia sútatäti ä antuak. Të jü Jesús juka lemoonio espíritu jaiti machik bėj-reka nónokak. Huanäi ä tütek juka usita. Huanäi ä áchaytau ä nóttiriak.

⁴³ Sime ä yosireka taahuak, juka buéresi Diosta joähui.

Jesús ä múknake bétana am téjhua
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Sime át guómtilatata ä bitchay, juka Jesústa joähui. Huanäi éntok ä discípulommeu ínel jiaahua:

⁴⁴ —Íkarem tüisi jíkkaja, éntokem kaa ä koptia. Ínel yeu huéenake: ínapo, jü Yoremta Üusi ti téhuaakame, yoremem mámpo yéchana.

⁴⁵ Të bempo kaa át jüneiyay, iri nokichi. Dios ketune kee am pujtetuay, íkái nokta bem jünerianakë béchíbo; át nátemay báreka jünem májhuey iri nokichi.

¿Jábesu chë yöhue?
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Huanäi jume discípulom náu nok nássua táytek, jünee báreka jábesu áme násuk chë júne nésaunake jáni tíaka.

⁴⁷ Huanäi Jesús am jüneriaka jita benak am éähui bem jiápsipo, ili usita nüka, áa náapo ä kétchak.

⁴⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Jábe júne íkái ili usita ín téhuampo mabetako, nee mabeta; jábe júne nee mabetakame, juka nee äbo bíttualata mabeta. Bueítuk jü enchim násuk hua kaa áu jitaleme, huári chë yórisi maachi.

Huä kaa itom béj-reka huéeme, ito bétana huéiye

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Huanäi jü Juan ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—Maestro, senukte két bitchak, lemooniom yeu jaasemta em téhuampo. Të kaa itomak huéiye; kíalikute ä táktiriak.

⁵⁰ Jesús ínel áu jiaahua:

—Katem ä taktaktiria; bueítuk jü kaa itom béj-reka huéeme, ito bétana huéiye.

Kuttilasi ámeu nookak, jü Jesús, Jacobotahui éntok Juantahui

⁵¹ Jesús, téhuekau jikau ä mabennäu tiempota yúmasey, jíapsita tutti yéchaka, kíkteka böota nüka Jerusaléniu bíchaa huémta.

⁵² Jume nokta huériame áapat bíttuak, sájakam Samaritanom pueblou kiímuk, áa bia símeta tüte béchibo jum ä yebijnakepo.

⁵³ Të katim mabethuak, bueítuk böo Jerusaléniu bíchaa huémtat bem katë béchibo.

⁵⁴ Ä discípulom íkai bíchaka, Jacobo éntok jü Juan, junëlim jiaahua:

—Señor, ¿jache táijta jikat bétana itom ámet kóm bíttua íaa, júnak táapo Eliásta am yáakä bénasi?

⁵⁵ Huanäi áapo ámeu kúakteka, tepa béttesi ámeu nónokak, ínel jíakari:

—Eme kaa jüneiya jita espírituta enchim jípurëhui.

⁵⁶ Jü Yoremta Ûusi kaa jume yorem jíapsim mëseka äbo siika, ál-la am jínëuseka.

Huanärim sékäna pueblou bíchaa sájjak.

Jume Jesústa guojaa báareme

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Bööot am boojoay, Jesústau senu ínel áu jiaahuak:

—Señor, jákun em huëu bíchaa júnene emót chäka huéenake.

⁵⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Jume ayesim guojöriam jípure, jume huikichim jikat rejteme, toosam; të jü Yoremta Üusi jitat ä mutekaka ä bönakeu júne kaa jípure.

⁵⁹ Senukuu éntok ínel jiaahuak:

—Ino sáukë huéiye.

Áapo éntok ínel ä yómmia:

—Señor, nechë licencia bátne ín áтчay mäa báare.

⁶⁰ Jesús ínel áu jiaahua:

—Akë am tójja; éläpo jume espíritupo kókkolam bem kókkolam maanake. Émpë yeu sika juka tü nokta Diosta reytaka nésahue bétana nooka.

⁶¹ Huanäi täbuika két ínel áu jiaahuak:

—Señor, enchine guojaa báare, Señor, të bächë nee tójja amanne ín jóapo aneme tebotuaka sim báare.

⁶² Huanäi Jesús ínel áu jiaahuak:

—Jábe júne arau manseeram buísek, amáu remtekäteko, kaibu tüisi áma huéenake jum Diosta reytaka nésahuepo böochi.

10

Jume setentam áman bíttuahuakähui

¹ Chúkula simeta íkái simsukäpo, jü Señor setentam áma yeu púhuak. Huanäi béja guoguoyim náu áman bíttuak áapachi, síme pueblompo o jákun ä yebijnakähui.

² Ínel ámeu jiaahua:

—Lütüriapo jü echi chúpeme juebenna, jume tekipanualerom éntok kaa jaiki. Huäri béchïbo jü etta áttiakamtahuem nooka, huate tekipanualerom áman ä bíttuanakë béchïbo, jukam etta tóboktianake.

³ Ámanem kaate. Ínapone enchim áman bíttua, kabara asölam robom násukun bénasi.

⁴ Katem nüuta áma huéhueriahuamta, tómita éntok bocham junne, kaa huéhueria. Katem jápteka böot jábeta tetebotua.

⁵ JákJóapo enchim kimukäpo, ínëlem bát jiaunake: “Yánti jíapsihuame ïri jóata béchïbo.”

⁶ Huanäi jábe yánti jíapsekamta áma aneyo, jü enchim yánti jíapsekähui áa béppatunake. Kaa júnentukäteko, enchim yánti tü jíapsi, júchi enchimmeu nóttinake.

⁷ Éntokem huäri jóapo jíba tahuanake, jita enchim mikhuamtem buäye, éntokem jëye. Bueítuk jü tekipanuame jíba jita kobapo yúmala. Katem huate jóahuammet an sásaka.

⁸ JákJóaplopo junne, enchim kimukäpo, éntok enchim mabethuakäpo, enchim äbojhuakämtem buäye.

⁹ Éntok jume kökoreme áma anemem tüte, éntokem ínel ámeu jiaahua: “Huä Diosta reytaka ä néshuepo kaa mékka enchimneu aane.”

¹⁰ Të ják pueblopo enchim kimukäpo, éntok kaa enchim mabethuakäpo, böommehuem yeu sájaka, ínel jiaunake:

¹¹ “Jü tóröchia ímï pueblopo ayukame junne, itom guókpo chätulame, enchim béj-rekate ä tataknahe. Ál-lem íkái jüneríanake, jü Diosta reytaka ä néshuepo kaa mékka enchimneu aane.”

¹² Tëne enchim téjhua hua taahuari nokta chúpey, chë júne noki béttesi chúpatunake, huári pueblotachi, hua pueblo Sodoomä téamta béppa.

*Huame pueblom kaa emo jíapsi kúaktia
báareme
(Mt. 11:20-24)*

¹³ ‘Jiokot maachi, emo béchïbo, empo pueblo Corazín! Jiokot maachi, emo béchïbo, empo pueblo Betsaida! Bueïtuk huam Tiropo éntok Sidón pueblopo huaka kaa jaibu jojuhamta áma yáahuak, enchim násuk yáahuakamta, jauhuey bétanam emo jíapsi kúaktiasu éiyey, éntokim chukurim súpete éiyey, éntok kóbat emo nápojtua éiyey.

¹⁴ Të hua taahuari nokta chúpey, eme chë júne jiokot máchiraata bínnake, hua génte pueblo Tiropo éntok Sidón pueblopo joomem béppa.

15 Éntok empo pueblo Capernaum, çjache téhuekau tájti emo tóboktia máchile? ;Të áman táijta kaa tutukëpo tájtë kóm jímmaana!

16 'Jü enchim nok jíkkajame, nee nok jíkkaja; jü enchim omouteme, nee omoute; jü nee omouteme éntok, juka nee äbo bíttualata omoute.

Jume setentam yeu yájjak

17 Huame setentam tüisim al-leaka yeu yájjak, éntokim ínel áu jiaahuak:

—Señor, jume lemooniom júne itom nok jíkkaja, em téhuampo.

18 Jesús éntok ínel ámeu jiaahuak:

—Jehui, ínapo juka Satanásta bitchak téhueka bétana kómhuéchemta yúku jímmaa bénasi.

19 Ínapone én úttiata enchim mákka bakochim éntok machilim béppa enchim rejtinakë béchïbo, éntok sime kaa Dios huáatemem kobanake, éntok kaita enchim kökosi yáanake.

20 Katem jume lemooniom emo yeu jajjasë béchïbo al-leaka chépte; al-leakem jikau chépte, jume enchim téhuam áman téhuekau jïojteri béchïbo.

Jesús buere al-leiya

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Huämi horapo Jesús Espíritu Santopo tüisi al-lëiak. Huanäi ínel jiaahuak:

—Ínapone enchi úttile, ín Átchay, téhuekata éntok buíata áttiakame, jume tüisi jita täyame éntok jítat suame empo íkai am ésoziala jume

ili usimmeu yeu ä machiria báreka. Jeehui, ín Átchay, empo júnél ä huáatiak.

²² 'In Átchay simeta ín mámpo tóij-la. Kaabe ä täya juka Dios Usiarita, ä Áchayhua jíbba; éntok jábeta Dios Áchaytukähui, ä Üusihua jíbba; éntok ä téjhua bárëu ä téjhuaanake, ä Üusihua.

²³ Ä discípulommeu bempolammeu kúakteka, ínel ámeu jiaahuak:

—Al-leehuamtam jájamla jume ä bíchame juka enchim bíchähui;

²⁴ bueítukne én ínel jiaunake, juebena profetam éntok reyim tüisim ä bit péiyay, juka én enchim bíchähui, të katim ä bitchak; enchim jíkkajähuum jíkkaj péiyay, të katim ä jíkkajak.

Samaritanota ejemplo

²⁵ Séjtul senu tüisi leyta täyame kíkteka ínel áu jiaahuak, Jesústa tiusi tahuaria báreka:

—Maestro, ¿jítasune yáakátek juka yü jíapsihuamta jípunake?

²⁶ Huanäi Jesús ínel áu jiaahuak:

—¿Jáchisu áma jïojteri jum leypo? ¿O jáchise ä bitcha juka áma jïojteta?

²⁷ Huanäi áapo, ä yómmiaka, ínel áu jiaahuak:

—“Em Señor Dioste tüisi náknake, chíkti em jíapsimaki, éntok chíkti em kóba súaramaki, éntok chíkti em úttiärammaki, éntok chíkti em jüneerimaki. Juka yoremta emo beu anemtë em emo ériä bénasi ä náknake.”

²⁸ Huanäi jü Jesús ínel áu jiaahuak:

—Tüise ä yómmiak. Íkäre yáuhua; huanäre jíapsinake.

²⁹ Të áapo tüisi áu tahuaria báreka, Jesústau ínel jiaahua:

—¿Jábesu jü yoreme ino beu aneme?

³⁰ Jesús, ä yómmiaka, ínel áu jiaahuak:

—Senu yoreme buere joära Jerusalén bétana pueblo Jericóu kóm huéiyey, huanäi jume lak-ronim mámpo huétchek júmëi béja simeta ili ä huériäu ä úhuak; kökosim ä yáaka sájjak, huanärim tamurata áma tö sájjak.

³¹ Huanäi éntok sacerdoote tiöpopo tékiakame Jerusalén bétana két huäri böot kóm huéiyey. Huanäi ä bíchaka ä naj-riak.

³² Huanäi két senu leviita tiöpopo tekipanuame áman áu jëla huéekasu, éntok ä bíchaka, sékana áman siika.

³³ Të senu Samaria buiärapo jometaka, két boojoakari, áu jëla yepsak, éntok ä bíchaka, ä jíápsipo tüisi ä jiokoleka taahuak.

³⁴ Áu rúkteka kökosä ayuläpo, aceitey éntok vinoy ä jíttok. Huanäi ä kábäit jikachä yéchaka, ä núk siika. Mesooniu ä tójjak, éntok ä suayak. ³⁵ Yokoríapo béja sim báreka, tómita ä bóosapo yeu huíkkek, guoy taahuari tékilita huéeläpo. Huanäi juka mesompo tékiakamta ä mákkak, éntok ínel áu jiaahuak: “Nechë ä suayaria. Bueítuk huate tómita át kimako, ínapone nóttek enchi ä béjtuanake.”

³⁶ Bueítuk, ¿jábesu ímëi bájimpo chë emo beu aane jume lak-ronim mámpo huéchekamtau huám sájakame?

37 Áapo ínel jiaahuak:
 —Jü ä jìokoleka tühuata áu yáakame.
 Huanäi béja jü Jesús ínel áu jiaahua:
 —Sikë két ánëli áayu.

Jesús Martata éntok Maríata jóapo äbojhuak

38 Júnel két yeu siika: Jesústa böot huéekasu, senu pueblou yepsak. Senu jámut Marta ti téhuaaka ä jóapo ä mabetak.

39 İri María tíamta huayekay. Huäri béja Jesústa guókpo yejteka, ä nokäu jíkkajay.

40 Të jü Marta éntok kaa yúmaka jita johuay, yún jita tékilta jípureka. Huanäi áu rúkteka, ínel jiaahua:

—Señor, ¿jache kaa át suuhua, jü ín huayibechi? ¡Kaa nee aniaka jita johua! Nechë ä ania sáuhue.

41 Jesús ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:

—Marta, Marta, yünë jita kaa náksi joaka, kaa át yuuma,

42 të senu huéeme jíba chë bát huéiye. Jü María juka chë türik áma yeu púala. Júkai béja kaabe kaibu ä úhuaana.

11

Jesús jü Diostau bíchaa nokhuamta am majtia (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Séjtuł Jesús Diostau nookay. Huanäi béja áu noksuka, senu ä disciipulo ínel áu jiaahua:

—Señor, itomë Diostau nok majtia, Juanta ä disciipulom ä majtiakä bénasi.

2 Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Eme Diostau nokäteko, ínëlem jiaunake:

Itom Átchay téhuekau kátekame,
em téhuam yöreka am noknake.

Éläpo em reytaka nésahuepo äbo ito násuk
yebijnake.

Em nésau yáatunake, téhuekau bénasi, ími
buíapo két jíba ánëli, áman bénasi.

³ Jume páanim chíkti táapo itom buäyëhui,
entok én itom buänakëhui itome am
mákka.

⁴ Itom Dios bejrimmeche itom jiokore, bueituk
ítapo két am jiokore jume itom
huikiriame.

Katë kaa türikum bíchaa itom táktia, ál-lë itom
áma yeu huíkke.

⁵ Jesús ket ínel jiaahuak:

—Jábesu eme senu amiigota jípureka, tukaa
násuk ä jóau ä yepsako ínel áu jiaunake: “In
amigo, báij páanime nee réuhua.

⁶ Bueituk senu ín amigo ín jóapo yebij-la,
mékka bétana huéeka, éntokne kaita ä äboj
mátchi.”

⁷ Huanäi huäri, béja huáijhua jákun ä
yómmianake, ínel áu jíaka: “Katë múksi nee
bitcha. Jü puerta béja páttiari, éntok jume ín
usimne núk böka. Karane yejteka enchi ä
mákka, juka em huáatiähui.”

⁸ Ínapo én ínel jiaahua: Éläposu kaa yejteka
kaa ä mákka, ä amiigoka junne. Të jamak
múksi ä bíchá béchíbo, yejteka ä máknake,
símeta juka ä huáatiähui.

⁹ Bueituk ínapo én enchimmeu ínel jiaahua:
Jítem aahua huanärem mikna; jítem jaria,

huanärem ä téunake; puertatem popona,
huanärem ä étaporiana.

¹⁰ Bueituk sime jita aahuame, ä mabetnake;
jü ä jariame ä téunake; jü puertata poname, ä
étaporiana.

¹¹ '¿Jachu jábe júne áchayhuari enchim
násuk, ä üusi páanim aahuayo, tétata ä
miknake jáni? O, ¿chë kúchuta ä aahuayo,
kúchuta ä mik iaakasu, bakotta ä miknake
jáni?

¹² O, ¿tótori kábata ä aahuayo, machilta ä
miknake jáni?

¹³ Eme jujjuënaka junne, ára türik enchim
usim miika. ¡Hua itom Átchay téhuekau
kátekame chë ä miknake, juka Espíritu Santota
jume áu ä aahuame!

*Jesústam nätua diablota úttiära ä jípurë tíaka
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)*

¹⁴ Jesús yorem múurotat lemooniota yeu
jaasey. Huanäi juka lemooniota át yeu simsuko,
jü múuro ára nokaka taahuak. Jume áma
aneme éntok tüisi át guómtilatata taahuak.

¹⁵ Të huate bempörim násuk ínel jiaahuak:

—Íri yoreme, Beelzebú lemooniommeu
yáurata úttiäray yeu am bébba, jume
lemooniom.

¹⁶ Huate éntok kaa tüisi ä tahuaria báreka,
téhuekau bétana señalta áu aahuay.

¹⁷ Të áapo am jüneriaka jita éerita am
jípurëu, ínel ámeu jiaahuak:

—Jábe reyta nésahuepo kaa tülisi náu éaka tekipanoáteko mójaktinake. Két senu familia élaka náu nássuame, emo näikimtena.

¹⁸ Júnëli két jü Satanás áu näikimtekátek, ¿jáchisu ä reytaka ä nésahuepo jíba béchibotunake? Bueituk ínëlem jiaahua emëe: Beelzebúuta úttiäray nee jume lemooniom yeu bébä tíiya.

¹⁹ Enchim jiäpo ámani, ínapo Beelzebúuta téhuampo yeu am bébáteko, jume lemooniom, ¿jume enchim úsim jábeta nokposum yeu am bébba? Huári béchibo, bempo enchimneu yäuchimtunake; juka enchim kaa tüisi yáari enchim yuktirianake.

²⁰ Të ínapo Diosta úttiäray jume lemooniom yeu bébáteko, kaa báreka júnem tüisi át suuhua, jü Diosta reytaka ä nésahueu enchimneu yebij-la.

²¹ 'Jü yoreme úttiakame, tüisi huíkoreka, ä kári suaya. Síme jita áma ayukamtau, kaita áu huéenake.

²² Të senu áa béppa chë úttiakame áu yepsakátek, ä kobanake. Huanäi huaka sontaro áttiata éntok huiköta ámechá éäu ä úhuaanake. Huanäi huatemmet ä näikimtenake, juka nássuaka ä yöökähui.

²³ 'Jü kaa ínomak huéeme, nee bėj-reka huéiye. Jü kaa ínomak jita náu yéchame, ä chíbejtia.

Jü lemoonio chicha machi yoremtat yeu sika júchi nóttekame (Mt. 12:43-45)

24 'Jü lemoonio chïcha machi yoremtat yeu sikätek, jum huaki ániapo naa huéenake, ják ä jimyorenakeu jariaka. Kaita téak éntok, ínel jiaunake: "Júchine ín jóau huée báare, ín yeu sikähui."

25 Huanäi áman yepsakäteko, chíchikta éntok huechiasi túlisi yáata téunake.

26 Huanäi sika júchi guoy búsan lemooniom chïcha machim áa béppa chë juejuenam nüpanake. Huanäi sime huame yoremtat kimuka, ä jiápsipo jóatenake. Huanäi huäri yoremtau chë júne kaa túisi huéenake, bannaataka béppa.

Jü tua lütüriapo al-leaka jíapsihuame

27 Juka Jesústa ínëli nokaysu, senu jámut jum genteta násuk cháchayek:

—¡Tua úttílsi maachi, enchi yeu tómtiriakame, éntok enchi chítuakame!

28 Të áapo ínel áu jiaahuak:

—¡Úttílsi maachi, chë junne, jume Diosta noki jíkkajame, éntok ä joame!

Huä génte juëna, señalta kaa jaibu jojohuamta bít rókka

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Jü génte jíba Bénasi Jesústau náu yájjay.

Áapo éntok ínel ámeu jiaahuay:

—Ï génte én huéeme túisi juëna, kíalíku señalta kaa jaibu johuamta bít rókka; të kaachin tábui señalta bíttuana huaka PROFEETA Jonásta señal jíbba.

30 Jáchin hua Jonás jume géntem buere joära Nínivepo joomem béchïbo señaltukaihui, alë

bénasi két ínapo, ínapo jü Yoremta Üusi ket jü génte én kat-riata béchïbo señaltunake.

³¹ Jü reina suuriu joome áu tóboktianake, ímëi yoremem én kat-riam béj-reka, juka lütüriata am yuktiria báreka, éntok nokta béttek ámet chúpanake. Bueituk áapo ániata nahuau bétana áman yepsak, juka rey Salomónta uyyorisi jita täyäu jíkkaijseka. Ímï éntok aane, huépülaika Salomónta béppa chë yörisi machika.

³² Jume yoremem Nínivepo jomeme emo tóboktianake, ímëi géntem én kat-riam béj-reka, juka lütüriata am yuktiria báreka, éntokim két nokta ámet chúpanake: Bueituk hua génte Nínivepo joome jíapsi kúaktek, Jonásta huaka nokta Diosta bétana huémta ámeu ä nokako. Të én ímï chë Jonásta béppa yörisi machika aane.

Jum machiriapo kaita tukaari
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ 'Kaabe juka machiriata táalataka ä äeso, éntok cajónta bétuk junne, kaa ä öore. Ál-la jum jikat chöla ä órenake; jume áman kimume juka machiriata bínnake.

³⁴ Em pusim senu lámparata bénasi maachi, em takahua béchïbo. Jume em pusim türiako, em takahua két símekut tülisi machiriata jípunake. Të jume em pusim kaa türiako, jü em takahua két kaa machiku annake.

³⁵ Áachë suuhua, jü machiria emót ayukame em emo jípurë tíäu jamak kía kaa machiria.

³⁶ Júnëli béja, juka sime em takahua machikuy tápuniatuko, kaita senu lébelay júne kaa machiriata jípurëteko, sime túlisi kálajkosi machitunake, lámparata túisi úttiaka enchi boojoria bénasi.

Jesús jume pariseerom éntok leyta mamajtiame yeu am buissek

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Juka Jesústa ámeu noksuk, senu pariseero ä jóau ä jíbuä núnnuk. Jesús éntok áman yepsaka, jum jóau kibakeka, mesau yejtek.

³⁸ Jü pariseero át guómtilatata taahuak, kaa áu báijmatuaka, ä jíbuä táytekä béchïbo.

³⁹ Të jü Señor ínel áu jiaahuak:

—Eme jume pariseerom juka vaasota yeutana jíba ä bábaksia, éntok juka puraátota. Të jum huáijhuatanam ái tápuni jü kaa túrayi, éntok jita juëna éeriyi.

⁴⁰ ¡Tóktëm kaa susuak! ¿Jachëm kaa júneiya, huaka yeutana huémta yáakamta kët huaka huáijhua huémta yáala?

⁴¹ Të eme enchim tü jíápsipo ayukamtayi, jábetëm jita miika. Júnëli sime tü huénnake.

⁴² ¡Obiachisi enchimëu chäka, eme pariseerom! Bueítukëm huaka sehua óguota menta, jum cientopo guoj mamnik Diostau bíchaa nanäikia. Alë bénasi juka rúuda tíamta, éntok sime ili júya buabuähuamta. Tem huaka lútüriata omoutela, éntok huaka Diosta nákhuaamta. Íkäri éntok juka senuk júne katëm ä koptia éiyey, simetëm nanahuit boojoria éiyey.

43 'iObiachisi enchimneu chäka, eme pariseerom! Bueitukem jum tiöpopo náu yayaijhuäpo jume bankom bát órekame nákke, éntokem huam böommet yörisi machisi emo tebotua íaa.

44 'iObiachisi enchimneu chäka, eme jume leyta am majtíame éntok pariseerom, ára nókichiarom! Bueitukem huame cajón ánimakame mäari bénasi maachi. Jume yoremem éntok áme béppa naa rejte, kaa jünéaka.

45 Huanäi senu leyta mamajtíame ínel ä yómmiak:

—Maestro, empo íkai nokaka itomë két tiusi bëa.

46 Jesús ínel jiaahuak:

—iObiachisi enchimneu chäka, eme leyta majtíame! Bueituk huame yoremem bëttesi püaktitua. Júkai püaktita jábe yoreme júne kaa ä yuuma. Eme éntok, kía huépul sútuy jünem kaa át jálo jálojte.

47 'iObiachisi enchimneu chäka! Bueitukem jume profeetam béchibo bóoberam jojoa, huame enchim yoioyöhuam súakähui.

48 Bueituk eme ä bitchak, enchim yoioyöhuam yáarimmak emo al-leä tía báare. Bueituk bempo am súhuak, eme éntok bóoberam am joria.

49 'Kíalíku jú Dios ä jüneeräpo ínel jiaahua: “Profeetam éntok apóstolimne ámeu bíttuanake. Tem huatem súanake. Huatem éntokim guojajjanake.”

⁵⁰ Júnëli béja i génte én kat-riammet béppa yéchatunake, jume síme profetam ójbo guötialame jauhuey ániata naatekápo naateka,

⁵¹ Abelta ójbopo naateka Zacaríašta ójbou tájti, altarta éntok buere tiöpota náu násuk mukukame. Jeehui, éne ínel jiaahua, jú génte én kat-riat át huénnake; huamei ä yómmianake.

⁵² '¡Obiachisi enchimieu chäka, eme jume leyta mamajtiame! Bueitukem jita täyahuamta llavem ésola. Të eme júne kaa áman kiimu, éntok kía huatem júne kaa áman kimutua.

⁵³ Juka Jesústa íkái ámeu nokay jume leyta am majtiame éntok jume pariseerom tüisim áu öomteka taahuak. Huanärim juebenak jita áu nátemajey, éntokim tüisi yún ä noktuay.

⁵⁴ Akim ä aamuy jita ä nokähui, ili ä rábiktek ä nokäpo, jümüri béja ä nätua báreka.

12

Jü Jesús ia bétana am majtiak, jú kía áu úttil íaaka jita joame

¹ Tëpa may kaa náksi büru génte náu áu tójjak. Kíalim nat tétteneý. Huanäi Jesús ínel jiaú táyteý, të jume ä discípulommeu bátchu:

—Jume pariseerom levaduura bétanem emo suaya; júri ínel kía áu tü yórem tíaka täbuiasi áu nüye.

² Bueituk kaita éhuil ésotaka ják ayka, kaa yeu machinakeme. Éntok kaita éhuiltaka ayka, kaa júneriatunakeme.

³ Huanäri, sïmeta kaa machiku enchim nok-läu, machiku jíkkaijtunake. Éntok sïme nákapo éhuil nok-ri, mékka kárit jikat jáptehuaka chayna.

¿Jábetasute máujpo yúmala?
(Mt. 10:26-31)

⁴ 'Éntokne két ínel jiaahua, ín amiïgom: Katem juka takahuata mëamta májhue. Huäri béppam béja kaita éntok ára yáaka taahua.

⁵ Tëne enchim majtianake, jábeta enchim máujnakëhui. Huakärem májhue, huaka jíapsita enchim úhuaasuka, ä úttiarimmea jum tájiu ára enchim kóm jímma. Jëhui, ínapone enchimmeu ínel jiaahua, íkãrem májhue.

⁶ '¿Jachu kaa mamni huikichim guoy tómpo nénenkihua? Të jü Dios kía huépülai júne kaa koptia.

⁷ Bueítuk jume em chonim júne sïme náikiari. Katem májhue, bueítuk eme chë júne béj-re, juebena huikichim béppa.

Jume kaa emo ésome yoremem bíchäpo Cristota súalhuäpo
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Énne ínel jiaunake, hua jábe junne yoremem anëpo nee áu täya tíame, ínapo jü Yoremta Üusi inone ä täya tánake, Diosta ángelesim bíchäpo,

⁹ të jü kaa nee áu täya tíame yoremem anëpo, ámani Diosta ángelesim bíchäpo két kaa täyana.

10 'Kía jábe junne Yoremta Üusi béj-reka nokame, jiokoritunake. Të hua Espíritu Santota béj-reka nokame, jauhuey júne kaibu jiokoritunake.

11 'Huam tiöpopo náu yayaijhuäpem yeu tóijhuak, yäurata bíchäpo, katem jáchin éiya, jáchin enchim am yómmianakëhui, éntok jáchin enchim jiaunakëhui,

12 bueítuk horata yúmak jü Espíritu Santo enchim majtianake, jita enchim noknakëhui.

Jínhua maachi, hua kaa náksi jita jípuhuame

13 Senu juebenam násuku, Jesústau ínel jiaahuak:

—Maestro, ín sayibehuë nooka. Juka itom átchay itou tö mukukähui, ínomake ä näikimte sáuhue.

14 Të áapo ínel ä yómmiak:

—Ómme, ¿të jábesu jita näikimte béchíbo enchimneu nee yäut yéchala?

15 Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Tüisem át suuhua. Katem úttesi jita yún jípuhuamtat kopti báare. Jü yoremta jiapsähui kaa yún jita jípuhuamtat aayuk.

16 Huanäi íkái ejemplota ámeu yétchak:

—Senu yoreme rikotaka ím aaney; ä buíampo tüisi jíchupaka.

17 Huanäi hua riko juebenak ée táytek:

“¿Jáchisune ayunake jáni? ¡Kaitäpone ä kima mátxhi, juka ín chúpakähui!”

18 “Én ál-lane júneiya jita ín yáanakëhui”, ti éiyak. “Jume kárim ín jípurëu áma jita ín kíkkimähui, anam tátabeka chë júne bueerem

yáanake. Huanäine simeta huaka ín chúpakäu ërianake, éntok simeta huaka ín én jípurëhui.

¹⁹ Huanäine ín jíapsibeu ínel jiaunake: In jíapsi, juebenak jíte ëriala, juebena huásuktiriam béchïbo. Jimyorëe, jïbuäe, jëyëe, emoë al-leetua.”

²⁰ Të Dios ínel áu jiaahuak: “¿Kaa suära! Én ï tukaarichi em jíapsi äbo émou aübaahua. Jü jita em náu tóij-ri, ¿jábesä áttiaka tahuanake jáni?”

²¹ Júnëli áu huéenake hua yoremtau buéresi jita áa béchïbo náu tójamtahui. Diostau bíchaa éntok, jita júne kaa jípure.

Dios simem ä üusihuam suaya
(Mt. 6:25-34)

²² Huanäi sep ä discípulommeu ínel jiaahuak:

—Huäri béchïbone ínel enchimmeu jiaahua: Katem úttesi kaa yúmasi emo éetua: “Ímï jíapsihuamta bétana, ¿jítasute buänake? ¿Takahuata béchïbo junne, jítasute sánkonake?”

²³ Huä jíapsihuame chë béj-re, buähuamta béppa; éntok hua takahua chë béj-re, sánkota béppa.

²⁴ Jume kaaktërammechëm suuhua. Kaa ëechaka junne, éntokim kaa etta tobotoboktia. Éntokim kaitapo ä nü machik jípure. Toroosam ják bem ä huáttia machikim kaa jípure, éntok Dios am jïbuätua. ¿Jachem kaa chë béj-re huikichim béppa?

25 ¿Jábesu hua enchim násuk aneme tüisi áu bamijtuaka méedio metropo ára áu yöturia?

26 Bueituk kía huaka ilikkik júnem kara joátek, ¿jatchiakem huatekut emo bamijtua?

27 'Áachem suuhua, jáchisu jume sehuam líriom yötu. Huame kaa tekipanua, éntokim kaa jíjjoa. Tëne ínel enchimneu jiaunake, hua rey Salomón kía síme ä ujoyóriay júne kaa huame bénasi áu sánkotuak.

28 Të íneli Dios ä sásankotua juka júyata huajpo ayukamta. Yokoríapo éntok ornopo táana. ¿Jachu eme kaa chë júne tülik sánkotuana, yoremem kaita súalëram?

29 Eme, bueituk, katem jáchin át éiya, jita enchim buänakëhui, éntok jita enchim jinakëhui. Katem kaa yúmasi emo éetua.

30 Bueituk síme jü génte ím ániapo jíápsame, íkái símeta guojaase. Të eme huépülak Áchayek, júneamta jita enchimneu bëyëhui.

31 Juka Diosta reyta néosauritem bát jaria. Huanäi síme jü huate béja kía áapo élaka enchimneu yebijnake.

*Jum téhuekapo buéresi jita jípuhuame
(Mt. 6:19-21)*

32 'Katem májhue, eme ín kabaram. Eme ilikki, të jü enchim Átchay reytaka ä nésehuepo enchim ä mák péaka enchim ä mákka.

33 Huaka enchim jípurëu nénkakem poloobem miika. Júnëlem bóosam kaa momoyeme emo yáarianake, éntok chë béj-rek téhuekapo ayukame kaa lülütemta, áman

lak-ronta kara kibakepo, éntok téepärim kaa ä momoiyäpo.

³⁴ Bueituk jita enchim áttiata jípurëpo, huämi annake, jü enchim jíapsi.

Itote suayaka jíapsinake

³⁵ 'Katem koptel-la. Tülisem sánkotelataka, enchim lámparam táalataka aane.

³⁶ Huame sáyhuame bénasem emo jípure, bem teko jubiahua bétana nóttëu boobíchaihuimta bénasi. Ä yepsak puertata ä poponak sep ä étaporianake.

³⁷ Al-leenakemme, huame sáyhuame, jü bem tekohua yepsaka kaa kócheme téako.

Lútüriapone enchimneu ínel jiaahua: Huä bem tekohua, áapöisu jita áu huikojtuaka, mesau am jóaka am äbojnake.

³⁸ Kía tukaa násuk huéy yepsak junne, éntok kía marikaroapo yepsak junne, kaa kócheme tíakätek, huame sáyhuamet al-leehuari áme béchibotunake.

³⁹ Senu huémtachem suuhua: Jü yoreme jóapo nésahueme jüneätek ják horapo juka lak-ronta áma yebijnakeu, kaibu kónnake, éntok kaibu juka kári puertata étaþona, áma ékbuanä béchibo.

⁴⁰ Eme kéchem kaa kótche. Bueituk kaa ínel enchim éäposu, ínapo jü Yoremta Üusi yebijnake.

Jü jóapo sáyhuame kaitat jíapsekame (Mt. 24:45-51)

⁴¹ Huanäi jü Peero ínel ä temajek:

—Señor, ¿jache íkai ejemplota ito béchibo nooka, o simem béchibo?

⁴² Jü Señor ínel ä yómmiak:

—Bueituk, ¿jábese jüntuk hua móoroma nésauta joame éntok jitat jüneame, ä tekohua jume ä jóapo aneme béppa yechanahui, huam tua horapo am jibuätuanaké béchibo?

⁴³ Huä sáyhuame tua tüisi al-leenake, ä teko yepsako, huaka nésauta joaka téihuakame.

⁴⁴ Të lútüriapone ínel jiaahua, simeta ä áttia béppa ä mámpo ä yéchanake.

⁴⁵ Të huäri sáyhuame ä tekohua kaa läuti yebij máchileka, jume tekipanualerom éntok jume jáamuchim jóapo sáyhuame béttesi ámema huée táytekätek, éntok kía buáhuamta huítia táytek, éntok vino jëyeka naamuk táytek,

⁴⁶ huanäi jü ä tekohua yebijnake, hua taahuari kaa áachä boobit-huäubechi, éntok ják horapo jáni kaa ä jüneriahuäpo. Huanäi béttesi nokta át chúpanake, éntok jum kaa tühuata joammak ä näikianake.

⁴⁷ 'Huä sáyhuame jüneame jita ä tekohua huáatiäu, éntok kaa ä sáyhuä páman anëtek, tüisi bépsunake.

⁴⁸ Të jü kaita täyaka kaa huéchiasi ayukame, két bépsunake, tè kaa tua tüisi. Bueituk hua jábesu yún jita mákhuakame, yún jita áu huátiana, éntok hua yún jita suayatuahuame, chë yún jita áu auna.

*Jesús jume géntem emo näikimtetua
(Mt. 10:34-36)*

49 'Ínapo táijta yáaseka ím ániau äbo kóm siika. ¿Íítasune huáatia? ¡Bueítuk jamak béja béete!

50 Senu batörihuat kaa báreka júnene batönake. ¡Tepane kaa al-leiya inochä chúpëu tájti!

51 ¿Jachem yánti anhuamta ím ániapo nee nüpakä bénasi éiya? Ëe, tine enchimneu jiaahua. Ál-la jume géntem chíbela emo näikimtehuamtane nüpa.

52 Én ími naateka, huépü jóapo mamnika annake, kaa náu anisi éaka. Bájika jume guoyimmak kara jíapsinake, jume guoyika éntok, jume bájimmak két alë bénasi.

53 Jü áchayhuari ä üusimmak kara emo bínna; hua usiari éntok, ä átchay két alë bénasi. Huä áyehuari ä jámut asoamak kara emo bínna; hua jámut asoari éntok, ä áyemak kétchi. Jü asuhuari ä jakaray két kara bínna; hua jakarayria éntok, ä asu két alë bénasi.

*Íkai tiempota, katem ä jüneria báare
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)*

54 Jesús jü gentetau éntok két ínel jiaahuak:
—Jum täata áman huéchë bétana, namuta yeu huéy, sepem ínel jiaunake: “Bää äbo huéiye.” Éntok ínel yeu sisime.

55 Sur bétana jekay éntokem ínel jiaunake: “Tátta báare.” Huanäi ínel yeu sisime.

56 ¡Eme ára nókichiram! Jüneäem jita huéenakeu jum téhuekapo, éntok jum buíapo.

¿Maasem íkai tiempota én ito át anëhui kaa ä jüneria?

Jábeta kökosi yáakäteko chúkulë ámak ejtejhua (Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Jatchiaka eme kaa náu nokaka lütüriata emo yáaria?

⁵⁸ Jábetë yäurau enchi nátuak böochë bát áamak ejtejhua, ä tüte béchïbo, juka kaa enchim át yumähui, huam yäurata bíchäpo kaa enchi yeu ä tóijnakë béchïbo. Bueïtuk júneltuk hua yäura policíata mámpo enchi yéchanake. Huári policia éntok cárcelpo enchi páttianake.

⁵⁹ Enchine téjhua, huämire kaa yeu huéenake, kaa huaka síme tómita em áma huikiriähui em béjtuäu tájti.

13

Emóem jíapsi kúaktia, örem kókkonake

¹ Huámechi taahuarimmet huate Jesústau yájaka, áhuim ejtejhuak jáchin juka Pilatota jume huate yoremem Galiléa buiärapo joomem ä súakähui, éntok jáchin juka bem ójbohuata animaalim ójbomak ä kuutiakähui, jum bem animaalim sússuaahuäpo.

² Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—¿Jachem ínel éiya, ímëi galileommeu kaa tühua ámeu siika, bem kaa tü yóremem béchïbo, síme galileom béppa?

³ Ëe tine enchimmeu jiaahua. Eme júne kaa jíapsi kúaktek, kéchem símetaka áme bénasi kókkonake.

⁴ O, ¿huame dieciochotaka kókkokame, Siloépo kári buëuru nat béppa jokame, ámet huéchékahui, eme huamei chë júne cúlpak téiyey, jume huate yoremem Jerusalémpo jóakame béppa?

⁵ Ëe tine enchimieu jiaahua. Eme júne kaa jíapsi kúaktek, kéchem simetaka áme bénasi kókkonake.

Huä chuna óuguota kaa tatakamta ejemplo

⁶ Jesús huanäi íkai ejemplota ámeu yétchak:
—Senu yoreme chuna óuguota ä buíapo kéchalatukay. Huanäi áman sika takata át jariaka, kaita át téuhuak.

⁷ Huanäi hua yoremtau buíata suayamtau ínel jiaahuak: “¡Juyu! Báij huásuktiapone nat chätuka äbo yeyepsa, i óuguou, jume takam jariaka. Tëne jauhuey júne kaita át téuhuak. Akë ä chúktia. ¿Jáchisen kía béja buíata jínëulatunake?”

⁸ Të hua buíata suayame ínel ä yómmiak: “Señor, Akë ä tójja, íäri huásuktiriat junne. Buíatane ä buálkoteria báare, éntokne ä tü tátabnakemta áu óre báare.

⁹ Takak júne türinake, kaa ä takak éntoke ä chúktianake.”

Jesús jimyore táapo juka jámutta müläita rútkiak

¹⁰ Sábalapo jimyore táapo am majtiay jü Jesús jum tiöpopo.

¹¹ Senu jámut áma aaney, lemoonio kókoata jípureka dieciocho huásuktiapo; ókola chäka

jíba hueramay. Kaachin ayuka áu rútktia máchiakay.

¹² Jü Jesús éntok ä bíchaka, áu ä rúkti sáuhuek. Huanäi ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, em kökoa bétanë búttiaritaka taahua.

¹³ Huanäi áa béppa mámtek. Huämi horapo hua jámut rútktek. Huanäi Diosta úttíl táytek.

¹⁴ Të jü tiöpopo tua nésahueme, Jesústa sábalapo ä tütek tíaka, jume sïmemmeu ínel jiaahua:

—Búsan taahuarim aayuk, ámet tekipanoä béchïbo. Huamechï taahuarimmechem äbo kaate. Huanäem emo jïttotebo, të kaa jimyore táapo.

¹⁵ Huanäi jü Señor ínel ä yómmiak:

—¡Empo ára nókíchira! ¿Eme jábe júne jachem kaa enchim bues o buruta butbúttia jimyore táapo, báam ä jítua béchïbo?

¹⁶ Íkai jámutta, két Abrahamtat yeu simlamta Satanásta súmalatukaïhui jum dieciocho huásuktiapo, ¿jachu kara búttiatui jáni ï kökoata bétana, jum jimyore táapo?

¹⁷ Juka Jesústa ínëli jíak, sïme huame áu omteme titihuek. Të hua sïme génte al-leiyay, huaka Jesústa buéresi ä joäu bíchaka.

Jü mostaaza báchia ejemplo

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—¿Jíta bénasa, jü Diosta reytaka ä nésahuépo? ¿Éntok jita bénasite ä bínnake?

19 Jü mostaaza báchiata senu yoremta ä buíapo echakä bénasi maachi. Yötuka béja júya bueürusi ayka, jume huikichim jikat rejteme ä mésëkiriammechi tosatek.

Jü levaduurata ejemplo

(Mt. 13:33)

20 Ínel két ámeu jiaahua jü Jesús:

—¿Jíta bénasite ä bínnake jäni, juka Diosta reytaka ä nésahuipo?

21 Juka levaduurata senu jámut senu quintal hariinammak náu kuutiakä bénasi maachi, juka síme hariinata buaatiata huénnakë béchïbo.

Jü puerta näulay

(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Jesús pueblommechi éntok ranchommet huéiyey, am majtiasimeka, buere joära Jerusaléniu bíchaa, éntok laulauti ansimey.

23 Senu éntok ínel ä temajek:

—Señor, ¿katim jaiki jume jínëurim?

Áapo éntok ínel jiaahua:

24 —Úttiatem yáuhua jum puerta ilikkani páman kimu béchïbo, bueituk ínel enchimmeune jiaahua, juebénakam áman kimu báanake, tem kaa áma yúmanake.

25 Chúkula juka jóakamta yejteka juka puertata ä páttiak, eme päku tahualame juka puertata ponaka ínel jiaunake: “Señor, Señor, Akë ä étapo.” Të áapo ínel enchim yómmianake: “Kanne jüneiya jákunem joome jäni, éntokne kaa enchim täya.”

²⁶ Huanärem ínel jiau táytinake: “Émomakte jïbuäla, éntokte émomak jïla, éntok empo itom majtiala huam itom pláazapo.”

²⁷ Të áapo ínel enchim yómmianake: “Béjane enchim téjhuak, kanne jüneiya jákun enchim jometukähui, éntokne kaa enchim täya. jMékkem kaate, eme kaa türik jíba joame!”

²⁸ Ámaní béja huéenake jü buanhuame éntok támim kumhuame, juka Abrahamta bíchaka, Isaacta, Jacobta, éntok síme huame profetam Diosta bétana nokame jum Diosta reytaka ä nésahuepo aneme. Eme éntok päku yeu tahuanaake.

²⁹ Bueítuk génte yáijnake täata yeu hué bétana, täata áman huéchë bétana, norte bétana, éntok sur bétana jum mesau jote báreka jum Diosta reytaka ä nésahuepo.

³⁰ Huanäi huate jume amáu kateme bát kannake. Huate bát kateme éntok amáu kannake.

Jesús jü Jereusalénta béchïbo buaana
(Mt. 23:37-39)

³¹ Huári taahuarit huate pariseerom yájaka ínel áu jiaahua:

—Ímë yeu huéiye, bueítuk jü rey Herodes enchi mëbáare.

³² Të áapo ínel am yómmiak:

—Ámanem sájaka ínel áu jiaahua jü kaa tihueratahui: “Ëni éntok yokone jume lemooniom yorem jiápsipo yeu bébnake, éntokne jume kökoreme tútenake. Huanäine báij taahuarim huéy ín tékil chúpanake.”

³³ Júnentaka junne, ëni éntok yoko, éntok machuko jíbane huépo yúmala ín böo huériaka, bueituk kaa áma huétche, juka profheetata Jerusalémpo päku ä muknakëhui.

³⁴ ¡Jerusalén pueblo, Jerusalén pueblo, émpë jume profheetam Diosta bétana nokame sússuame, éntoke tétammea am mamaasula jume émou bittuarim! Jaikisisune kaa émou jiop-la em usim náu tóij báreka jáchin juka tótorita ä masam bétuk ä asölam náu ä totojá bénasi, enchimne náu tóij bábarek, të katem báarek.

³⁵ Áachem suuhua, eme, bueituk enchim jóa silasoola tahuanake, éntokne enchim téjhua, katem júchi nee binnake, júnak taahuata yúmak júbua, ínel enchim ino bétana jiaunakëhui: “¡Tüisi mabettunake jü Señorta téhuampo äbo huéeme!”

14

Jü Jesús juka yoremta takahuapo bäa bóosam jípuremta tütek

¹ Senu huéeme yeu siika, jum jimyore táapo. Jesús senu pariseero nésahuemta jóau ä jíbuäsek. Huate pariseerom ä jojottuay.

² Huämi két senu yoreme aaney, ä bíchäpo kökoreka, ä takahuapo bäa bóosam jípureka.

³ Huanäi jü Jesús jume leyta am mamajtiammeu éntok jume pariserommeu nookak, ínel jíakari:

—¿Jachu áma huéche jáni jimyore táapo senuk tüte béchibo?

⁴ Huanäi bempo kaa jálek. Huanäi áapo, juka kökoremta nüka, ä tütek. Huanäi ä simtuak.

⁵ Jume pariserommeu ínel jiaahuak:

—¿Jábetaka junne, enchim násuku, juka ä buruhua o buesta posopo kóm huétchek, kaa läuti yeu ä huíknake jáni? Élāposu jimyore taahuari.

⁶ Huanärim kaachin ä yómmia máchika taahuak.

Jume bóodau núnurim

⁷ Jü Jesús jume néjunrim bíchaka jáchin huame bankom chë néshueme béchïbo náikiarim yeu púay, íkái ejemplota ámeu yétchak, ínel jákari:

⁸ —Empo bóodau núnutuko, katë banko bát jokammet yeyejte, bueítuk jamak senu yoreme emo béppa chë yörihuame áma yebijnake.

⁹ Huanäi áma ä yepsako jü enchim náhuichim néjúnekame ínel émou jiaunake: “Íkæe júkái bankota mákka.” Huanäre titihueka mékka amáu yejtenake.

¹⁰ Ál-lë néjunhuak, áman amáu yejte, huaka enchi néjúnekamta yepsak ínel émou jiaunakë béchïbo: “Empo ín amigo, ábe huéeka jume banko yeu púarim náikiarimmet yeesa.” Huanäre ä mabetnake, hua chë em yörihuähui, huame mesau émomak jokame bíchäpo.

¹¹ Bueítuk hua chë áu buérialeme kóm tahuanake, hua bétuk áu jípureme éntok tóboktiatunake.

¹² Inen két áu jiaahua hua ä jïbuä núnukamtahui:

—Senukë jibuä núnukátek, katë em amiigom, em saayim, em huahuayim, em veciino rikom náu núnnu, bueítuk bempo két enchi jibuä núnunake. Huanärë ä béjtuatunake.

¹³ Ál-lë äboj bárëteko buähuamta yáaka, póobeme náu núnnu, éntok jume mám lolöim, guók lolöim, éntok jume liliptim.

¹⁴ Huanärë tüisi tahuanake, bueítuk bempo kara enchi béjtua. Tërë huame kókkolam tühuata jájamlame jábite taahuarit ä mabetnake, juka béjtuahuamta.

*Jü kuptey buere jibuähuame ejemplo
(Mt. 22:1-10)*

¹⁵ Senu mesau áamak kátekame íkai jákkajaka, ínel áu jiaahuak:

—Tühuata jájamnake jü Diosta reytaka ä nésahuepo páanim buákame.

¹⁶ Huanäi jü Jesús ínel áu jiaahuak:

—Senu yoreme kúptey buähuamta yún yáuhuak. Huanäi juebenam áman núnnuk.

¹⁷ Huanäi kúptey jibuä éehuay horata yúmak, hua ä sáulerommak ínel nokta ámeu bíttuak, huame néjunrimmehui: “Binen kaate, bueítuk síme béja chúpila.”

¹⁸ Të simetaka kaa áma emo yumä tía táytek. Huä bát téjhuaahuakame ínel jiaahuak:

“Jübua jíbane haciendata jínnuk. Én éntokne áman ä bít báare. Nechë át jiokore, kaa ín áman yumä béchïbo.”

¹⁹ Senu éntok ínel jiaahua: “Jübua jíbane mamni yúnta buéesim jínnuk. Én éntokne áman am jüneria báare jáchin machisim ára

jíhuike jäni. Nechë át jiokore, kaa ín áma yumä béchïbo.”

²⁰ Senu éntok ínel jiaahua: “Jübua jíbane juubek; kíalikune kaa áma yuuma.”

²¹ Jü sáyhuame nótteka, íkái sïmeta ä téjhuak, júka ä tekohua. Huanäi oomtek, jú jóapo áchayhuari; jú ä saulerotau ínel jiaahuak: “Läutë huéiye jume pláazammechi éntok jume pueblo böommechi. Jume poloobemem äbo nüpa, jume lolöim éntok jume liliptim.”

²² Huanäi jú sáyhuame ínel jiaahua: “Señor, em nésahuekäpo ámannä yáuhuak, éntok ketune áma aayuk, ják bem jotenakëhui.”

²³ Jü ä tekohua béja ínel áu jiaahua jú sáyhuamtahui: “Böommechi éntok ranchommechë huéiye. Úttiapë áman am kiima, éläpo tápunnaake jú ín káari.

²⁴ Bueítukne enchimieu ínel jiaahua, kía jábe júne ín bát núnúkäu kaa ä buänake, júka buáhuamta ín yáatebokähui.”

Béttesi maachi, Cristota guojaa béchïbo
(Mt. 10:37-38)

²⁵ Tüisi yún juebena génte Jesústamak kaatey. Huanäi kúakteka ínel ámeu jiaahuak:

²⁶ —Kía jábe júne ino sáu huée bárëtek, ä átchay kaa tójaka, ä áyehua, ä jubiahua, ä üusim, ä saayim, ä huáyihuam, kíal ä jíapsihua junne, kaibu ín éä páman huéeka ín disciipulotunake.

27 Éntok jü ino béchibo jìokot áú huemakemta kaa huatiateg püaktiaka ino sáú sikame, kara ín disciipulopo náikiatu.

28 Jachu eme jábe júne juka kári tüisi buëuruta yáa bárëtek kaa huam yejteka báchä jüneria báanake, ¿jaiki tómita áma kimunakëhui, éntok jaikik ä jípurëu ái ä chúpánakëhui?

29 Jáchinaik junne, chúkula kári nahuata chúpasuko, juka huateg kara ä chúpánake. Huanäi síme jume ä bíchame ä junneria táytinake,

30 ínel jíakari: “Í yoreme káate táytek; én éntok kara ä chúpaka taahuak.”

31 O jábe reysu, tábui reytamak nássuaseka yeu sikátek, ¿kaa huam yejteka báchä jüneria báanake? ¿Jachu guojmamni mil sontarommak ä kobanake jáni, huaka veinte mil sontarom jípuremta?

32 Kaa áma yumáteko, juka senuk ketune mékka ä aneyo, nokta áu bíttuanake kaa áamak nássua rókaka.

33 Bueítuk jábe junne eme kaa juka símeta ä jípurëu kaa tójáteko, kara ín disciipulopo náikiatu.

*Jü ona juka chökorata tärük kaa türinake
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)*

34 'Jü ona türi; të juka chökorata ä tärük, ¿jítaisu júchi chökosi ayunake?

35 Buíata béchibo júne kaa türi, éntok kía huateg jítamak náú kuutiahuak junne, kía

guötiana ál-la. Jü jikkajj béchïbo nákakame jikkajjnake.

15

Ili kabara tärurita ejemplo

(Mt. 18:10-14)

¹ Sïme huame yäura tómita náu tóij-leerom éntok jume juëna yóremem Jesústau rúkthey, ä nok jikkajj báreka.

² Jume pariseerom éntok leyta am mamajtíame áa bétana nokaka ä kitëbuay, ínel jíaka:

—Ï yoreme jume juëna yórememmak au türe, éntok ámemak jïbuä.

³ Jesús íkäi ejemplota ámeu yétchak, ínel jíaka:

⁴ —¿Jábe yoremesu enchim násuk, cienim kabaraka, huépülaik áma täruka, kaa jume noventa áma bätanim mékka see päriapo tö sika juka ä täruri jariuseka simnake ä tíau tájti?

⁵ Huanäi ä tíaka, tüisi al-leaka jöot ä püaktianake.

⁶ Huanäi ä jóau yepsaka, ä amiigohuam éntok áa chíkola jóakame núnuka, ínel ámeu jiaunake: “Ínomakem al-leiya, juka kabara ín täruri ín téakä béchïbo.”

⁷ Enchimmeune én ínel jiaunake, junëli két chë júne al-leehuame ayunake jum téhuekahui, huépul juëna yóremta jíapsi kúaktek, huate noventa áma bätani tü yóremem kaa jíapsi kúaktihuamta ámeu bëyeme béppa.

Jü ejemplo tómi tärurita bétana

⁸ 'O kětchi, ¿jábe jámutsu guojmamni taahuari tékil tómita jípureka, huépu tékil taahuarita tärükätek, kaa juka machiriata táaka, jíchikeka át jíápseka ä jariunake ä téau tájti?

⁹ Ä téakätek, ä amiigohuam éntok áa chíkola jóakame núnuka, ínel ámeu jiaunake: “Ínomakem al-leiya, juka tómita ín täruri ín téakä béchibo.”

¹⁰ Júnéli kětchi tine enchimieu jiaahua, al-leehuame ayunake jume Diosta ángelesim násuku, huépul juéna yóremta jíapsi kúakteko.

Jü ejemplo jübua yötumta ä jóapo yeu sikamta

¹¹ Két ínel jiaahuak:

—Senu yoreme guoyim üusekay,

¹² huanäi jü chë kaa yöhue ä áchaybeu ínel jiaahuak: “In átchay, síme juka herenciata ín áttia, nechë ä mákka.” Huanäi símeta bem áttiahuamta ámet näikimtek.

¹³ Chúkula kaa jaiki taahuarim huéy, jü ä üusihua chë kaa yöhue símeta huaka ä jípurëu náu tójaka siika, mékka buiärau bíchaa. Ámani béja juka tómita kía guötiak, kaa tühuata joaka.

¹⁴ Të béja símeta ä tejalsuk, buere tébaa siika, huämi buiärapo. Huanäi tébäuri táytek.

¹⁵ Huanäi senu yoremtau huämi buiärapo jometau rúktek. Huäri ä buíammeu ä jaasek, kohuim ä suaya sáhueka.

¹⁶ Huanäi béja jume kohuim buä bëteri kóm huáttemta júne buä péaka am bitchay, të kaabe ä mimikay.

17 Huanäi béja áu temai táytek, éntok ínel ée táytek: “¡Juebena tekipanualerom ín átchay jóapo yún buähuamta jípure! ¡Ínapo éntok ímĩ tébäi muuke!

18 Kíktekane ín áchaybeu huée báare. Huanäine ínel áu jiaunake: In átchay, kanne tüisi tahuala Diosta bíchäpo éntok em bíchäpo junne;

19 béjane kaa em üusi ti júne ino téhuaapo yúmala; kía huate em tekipanualerom bénasë nee bitcha.”

20 Huanäi kíkteka, ä áchaybeu bíchaa siika.

’Huanäi jü ä átchay, ketune mékka ä huéysu, ä téhuak. Huanäi tüisi ä jiokoleka ä bitchak. Huanäi búiteka ä nankirika siika. Ä íbaktiak, éntok ä besiitok.

21 Huanäi hua ä üusihua ínel áu jiaahuak: “In átchay, Diosta bíchäpone kaa tühuata yáala, éntok em bíchäpo. Béjane kaa em üusi ti júne ino téhuaapo yúmala.”

22 Të jü ä áchayhua jume ä sáyhuammeu ínel jiaahuak: “Sánkotem chë áma türik yeu huíkeka ä sánkotua, éntokem mámpo aniota át yétcha, éntokem ä bochatua.

23 Huaka beceerota chë áhuikem yeu tójaka ä mäa. Jibuänakete, ¡éntokte al-leerimmea buere pajkonake!

24 Bueítuk íri ín üusi mukilata bénasi näikiahua; én éntok jíabitela. Tärutukay; të béja téuri.” Huanärim al-leerimmak äboj táytek.

25 ’Jü ä kësam üusi áman jákun huasau aaney. Huanäi ä yepsayo, ä jóau kaa mékka ä

huéyo, juka jiponhuamta éntok juka yihuamta jíkkajak.

²⁶ Huanäi senuk áma sáyhuamta temajek jita áma huëhui.

²⁷ Áapo ínel áu jiaahuak: “Jü em saila yepsak. Huanäi jü em áтчay beceero áhuik mäak, al-leaka türik yúmalata yepsakä béchïbo.”

²⁸ Të hua usiari chë yöhue öomtek. Huanäi éntok kaa áman kibak báarey. Ä áчayhua yeu sika jiokot áu jiaahuak, áman ä kibak sáhueka.

²⁹ Áapo éntok ä áчaybeu ínel jiaahuak: “Empo jüneiya jaiki huásuktiapone enchi aniala, em nésau joaka, të jauhuey júne kaa chiva asölaata júne nee mik-la ín amiigom ín äbojnakë béchïbo.

³⁰ Të íká em üusi jume jáamuchim kaa titihueme büru yorememmak rejteme, huaka em tómita ámet tejalek. Én éntok ä yepsako, juka beceero áhuirihuamta júne mëtebok, áa béchïbo.”

³¹ Huanäi jü ä áчayhua ínel áu jiaahuak: “In üusi, empo jíba ínomak aane, éntok sïmeta huaka ín áttia, empo ä áttiak.

³² Të ëni tua türi al-leerimmea pajko béchïbo, bueítuk jü em saila mukpotä näikialatukay, të júchi jíabitek. Täruritukay, të béja téuri.”

16

Jü móoroma kaa tüisi tahuakamta ejemplo

¹ Jesús ä discípulommeu két ínel jiaahua:

—Senu yoreme rikotaka móoromata jípurey. Huanäi ejtejhuariahuak íkái móoromata huaka ä áttiahua kía ä guötiä bétana.

² Huanäi hua ä tekohua ä núnuka ínel áu jiaahua: “¿Jítasu íri emo bétana ín jikkajähui? Jume jíosiám cuentam áma em jípureu inou tójja, bueituké béja kaa móoromatunake.”

³ Huanäi hua móoroma búruk ée táytek: “¿Jáchisune annake jáni éni ín teko béja tékilta nee úhuak? Kanne úttiak jíbuejeka buíata ín tekipanuanaké béchibo, éntokne tiihue júne ín nétannaké béchibo.

⁴ Béjane júneiya jita ín yáanakéhui, huatem bem jóapo nee bem mabetnaké béchibo, béja kaa nee móoromatuko.”

⁵ Huanäi jume ä tekohua huikiriame hueuhuépulaim núnnuk. Jü bát huémtau ínel jiaahua: “¿Jaikiksé ä huikiriíya juka ín teeko?”

⁶ Áapo éntok ínel áu jiaahua: “Cien barril aceiteta.” Huanäi ínel áu jiaahua: “Ímí jíosiapo jiojteri jü em ä huikiriähui. Läütë yejteka, cincuenta barrilim jíba áma jiojte.”

⁷ Chúkula júchi senuk temajek: “Émposu, ¿jaikiksé ä huikiriíya?” Áapo éntok: “Cien sako tirijkom ti au jiaahua.” Huanäi ínel áu jiaahua: “Ímí jíosiapo jiojteri jü em ä huikiriähui. Läütë yejteka, ochenta sakom jíba áma jiojte.”

⁸ Huanäi hua ä tekohua juka móoroma kaa tüisi huémta úttileka taahuak, ä kóba súakä béchibo. Jume géntem én kat-riame tüisim kóba súhuak, jume Diosta úusim machiriata jípureme béppa.

9 'Éntokne két ínel jiaahua: Ím ániapem kaa tü tómita huämëm am kooba, jume amiigom. Huanäi béja íkái sïmeta lütek, ámanëm mabetna, enchim yü jíapsinakepo.

10 'Huä kaa jaikik jita jípureka júne tüisi áu huériame, kía juebenak jita jípureka júne tüisi áu huérianake; éntok hua kaa jaikik jita jípureka júne kaa tüisi áu huériame, két juebenak jita jípureka júne kaa tüisi áu huérianake.

11 Bueítuk kaa tü rikoapo kaa tüisi enchim ayuk, ¿jábesu juka tua tü rikorata enchim mámpo yéchanake jáni?

12 Huaka kaa enchim áttia kaa enchim suayako, ¿jábesu huaka tua enchim áttia enchim mák báanakejáni?

13 'Jü senu sáyhuame kara guoy tekomeu tekipanua; bueítuk huépülaik omtianake; juka senuk éntok náknake. Juka huépülaik chë érianake; juka senuk éntok, kaitäpo ä bínnake. Karem Diosta nésau johua, éntok tómit jíba éaka jíapsa.

14 Sïmeta íkáiim jíkkajay jume pariseerom, bueítukim tüisi tómit jíápsekay. Huanärim ä junneriay.

15 Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme ínel jume emo tü yóremem tíame jum genteta bíchäpo, të Dios enchim jíapsi júneria; bueítuk jume yoremem chë ériäu, Diosta bíchäpo jaiti maachi.

Diosta reytaka nésahueui

16 'Moisějta ley éntok jume profetam Juan Bautistatau tájti jíba siika. Huanäi naateka jü tü noki Diosta reytaka ä néshue bétana huéeme nokhua. Büruka éntok úttiata johua, áman kimu báreka.

17 'Chë kaa obiachi téhukata éntok juka buíata lütinakëhui, huaka huépul léetrata leypo huémta kaa chúpanakeu béppa.

Jesús emo jubeka guötiahumta bétana nooka (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 'Sime jábe ä jubiahua jímmaakame, éntok júchi täbuik jubekäteko, Diosta bíchäpo kaa tüisi tahuala. Entok jü jámut jímmaarita nükame junne, két Diosta bíchäpo kaa tüisi tahuala.

Jü riiko éntok jü Láazaro

19 'Senu yoreme riko aaney, tüisi finok sásankoka éntok bėj-remta, éntok chíkti táapo buéresi ujoyorisi äbojteboka.

20 Senu két aaney netaneka jiápsay, Láazaro ti téhuaaka, huakaï puertapo au huiksisimey simet takahuat sähuaka.

21 Rikota mesapo kóm huáttemta júne buä péiyay jobobáreka. Chüum júne béja áu sájaka, jume sähuam ä tetëbuariay.

22 Jauhueka muukuk, jü netanëra. Huanäi jume ángelesim ä núk sájjak, áman Abrahamta anëhui. Jü riko éntok két muukuk; huanäi mäahuak.

23 Áman táijpo jiokot éaka, jikau remtek. Huanäi béja mékka jákun juka Abrahamta bitchak, Láazarota éntok áamak kátekamta.

24 Huanäi chaayeka ínel jiaahua: “¡In áтчay Abraham, nechë jiokolë! Jukë Láazarota ä sútu púnta báapo kómoniaka nee äbo nínta síparia sáuhue. Bueítukne tüisi jiokot éiya ímí béetëpo aneka.”

25 Të jü Abraham ínel áu jiaahua: “Üusi, áahuë huáate, empo síme tühuata jípurey áman buíapo jíápsaka, jü Láazaro éntok jiokot máchiraata bitchak. Én éntok, áapo juka tühuata mabet-la, empo éntok juka jiokot máchiraata.

26 Éntok két senu huéeme áma aayuk: Siba tüisi mékka kömitaká áma óorek enchim éntok ito násuku. Júnëli béja jume ímí áman bíchaa enchimneu kat báareme, kara áman kaate. Huannábotana bina bíchaa júnem kara äbo kaate.”

27 Huanäi ínel áu jiaahua: “Emoune nok buaana, ín áтчay Abraham, jukë Láazarota ín áтчay jóau jaase,

28 bueítukne mamnim sailak. Áman íkái ámeu noknake, kaa ímin jiokot machikun am téunakë béchíbo.”

29 Huanäi Abraham ínel áu jiaahua: “Moiséjta éntok jume profheetamim jípure; ¡huamerim jikkaijnake!”

30 Huanäi áapo ínel jiaahua: “Èe, ín áтчay Abraham, të senuk jume kókkolam bétana ámeu yepsakim jíapsi kúaktinake.”

31 Të Abraham ínel áu jiaahua: “Juka Moiséjta éntok jume profheetam kaa am nok jíkkaij bárëtek, kéchim huaka kókkolam násuk jíabitekamta bíchak júnem kaibum emo jíapsi

kúaktianake.”

17

Jioptuahuamta bétana jïojteri
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesús jume ä discípulommeu ínel jiaahua:
—Jíba ayunake huaka genteta jioptuaka kaa türiu bíchaa ä núnume. ¡Të jiokochia hua yoremta béchïbo jábeta jioptuame!

² Chë tüisi áu huée éiyey, juka téta át tutujhuamta kutánaapo át súmahuaka bahuéu kóm jímmaahuako, të kaa am jioptua éiyey ímëi ili uusim.

³ ¡Emem emo suaya!
‘Juka em saila kaa tüisi émomak tahuak kuttilasë áu nooka; áu ä jíapsi kúaktek éntok, Akë ä jiokore.

⁴ Senu táapo guoy búsanisi kaa tüisi émomak ä tahuako, guoy búsanisi émou ä nótteko: “Kanne júchá yáanake tä jíay”, Akë ä jiokore.

Huaka jita súalhuamta jáchin machisi úttiakähui

⁵ Jume apóstolim Señortau ínel jiaahua:
—Diosta súalhuamtë itot büruria.

⁶ Huanäi jü Señor ínel jiaahua:
—Tua lütüriapem Dios ehuamta súalëtek, kía mostaaza báchiata beletchisi junne, arem ínel jiäu éiyey jü júya sicómoro téamtahui: “Emoë póponaka bahuepo emo këtcha”, huanäi jü júya enchim nésahuepo áman ayu éiyey.

Sáyhuamta yä éähui

⁷ 'Jábesu eme, senu enchim sáhuemta möitemta o chë animaalim suayamta, huasa bétana ä yepsayo, ¿sep ínel áu jiaunake: “Binë huéiye, mesahuë yejte”?

⁸ Ëe, ál-la ínel áu jiaunake: “Buáhuamtë yáuhua, täbui sánkompë kóbate. Huanärë nee miika. Nee jibuäsuko éntok nee jita jisuko, béjë jibuä, éntoke jita jëye.”

⁹ ¿Jachu ä Dios buánianake, huaka ä sáhuëhui ä nésahui ä yák tíaka? Jíba tua ëe.

¹⁰ Júnëli két eme sime juka Diosta nésahui enchim át sáyhuä chúpak, ínělem jiaunake: “Ítapo nésauta joame kaita béchibo türi; itom át sáyhuäu jíbate yáuhuak.”

Guoj mamni leprosom

¹¹ Jü Jesús jum buere joära Jerusaléniu bíchaa huéeka, jü Samaria éntok Galiléa buíarata náu násuk áman siika.

¹² Senu pueblou yebisiseka ä huéiyo, guojmamni yoremem sáhua leprä téamta kökoaka ä nankirika yeu sájjak. Huanärim ili mékka jápteka,

¹³ kusisi chayekam ínel jiaahua:

—¡Jesús, Maestro, itomë jiokore!

¹⁴ Áapo éntok am bíchaka ínel ámeu jiaahua:

—Ámanem tiöpopo tékiakammeu kaate.

Huanärim katekasu türiak.

¹⁵ Huanäi huépülaka áu bíchaka éntok áu türi jüneriaka, tüisi kusisi chayeka éntok Diosta úttileka áu nóttek.

16 Jesústau tónommia kíkteka, ä pújba buíau kóm yúmariak, ä Dios buaníaka. Ī yoreme éntok huam Samariapo jometukay.

17 Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—¿Jachum kaa guojmamniakay jume türiakame? ¿Jáksum aane, jume huate bátan yoremem türiakame?

18 ¿Jachu ĩri huépülaika kaa itom pueblopo jomesu nóttek, Diosta baysahueka?

19 Huanäi ínel áu jiaahua:

—Diosta em súalëu enchi jínëuk. Yejteké siime. Tüiriläe.

Jächin juka Diosta reytaka nésahuëhui itou yebijnakëhui

(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Jume pariseerom juka Jesústa temajek, jauhuey juka Diosta reytaka ä nésahueu yebijnake bétana. Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Juka Diosta reytaka ä nésahueu yepsay kaachinte itom pusimnea ä bínnake.

21 Kaabe ínel jiauna: “Ímĭ aane”, o “Júmü aane”; bueĭtuk jü Diosta reytaka ä nésahuepo én ímĭ enchim násuk aane.

22 Huanäi jume ä discĭpulommeu ínel jiaahua:

—Të tiempo yúmanake ínapo Yoremta Üusi kĭa huépül taahuata júne enchim bít peenakëhui, të katem ä bínnake.

23 Huanäi ínëlim enchimmeu jiaunake: “Ím aane”, o “Áman aane.” Të katem áman sásaka, éntok katem áme sáu rejte.

24 Bueituk juka yúku béroktita téhueka
bétana sejchúkti ániata nahuau tájti ä
machiriakäpo Bénasi, junëline bíttunake ínapo
jü Yoremta Üusi taahuarita yepsayo.

25 Të úttia ketune juebena jiokot máchiraata
ín bínnakëhui, éntok huaka génte én huémta
nee omoutenakëhui.

26 Noéta taahuarimpo Bénasi, ánëli két
huéenake, jü Yoremta Üusi yepsayo.

27 Jibuähuay, éntok vino jihuay, emo
jubiahuay éntok emo kunahuay, Noéta arcau
kibakeu tájti. Huanäi béja yepsak, jü buere
bánia diluuvio. Huanäi simetaka kókkok.

28 Ánëli két siika, jume Lotta taahuarimmet:
jibuähuay, jita jihuay, jita jínnuhuay, jita
nénkihuay, éntok ethuay, éntok káatehuay;

29 të juka Lotta jum Sodoomapo yeu ä sik
jibba, táji yúkkuk, éntok azufre téhueka
bétana. Huanäi simetaka kókkok.

30 Júnëli huéenake júnakoy táapo Yoremta
Üusi yepsayo.

31 'Huäri taahuarit hua jábe kárit jikat
aneme, éntok juka áttiahuata káapo jípurëtek,
katem kóm sika áman kibakeka ä nü báanake;
senu éntok áman huajpo anëtek, kaa ä jóau
nótti báanake.

32 Huä Lotta jubiabeu yeu sikamtahuem
huáate.

33 Síme jume ä jíapsi jínëu báareme ä
tärúnake. Éntok síme jume ä tärúkame ä
jínëúnake.

34 'Énne enchimneu ínel jiaahua, huäri
tukaariachi guoyikam jípetampo náu tónake.

Huépülaka núk sákana; senu éntok áma tö sákana.

³⁵ Guoy jáamuchim nanahuit jábueka tujnake. Huépülaka núk sákana; senu éntok áma tö sákana.

³⁶ Guoy yoremem huajpo annake; huépülaka núk sákana; senu éntok áma tö sákana.

³⁷ Huanärim ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:
—¿Jákusu huéenake jäni iri, Señor?
Huanäi áapo am yómmiak:
—Jum mukirata bökäpo, huämirim náu yáijnake, jume tekuem.

18

Jámut jókoptulame éntok jü juez kaa lütüriata joame

¹ Jesús senu ejemplota ámeu yétchak, jíba Diostau buanhuamta itou bëyë bétana, kaa kóm éaka,

² ínel jíakari:

—Senu pueblopo yäut aaney, Diosta kaa májhueka éntok yoremem kaa yöreka.

³ Huämi pueblopo két aaney, senu jámut jókoptulataka, élaka hua jueztau yeyepsaka, lütüriata áu yáaria iaaka jü áamak nok peleytamamaki.

⁴ Jü juez éntok kaa báarey; juebena taahuarim béja huéiyey. Të chükula béja ä jíápsipo ínel jiaahua: “Éläposune kaa Dios huáate, éntokne kaa jábe yoremta yöre,

⁵ të ï jámut jókoptula múksi jíba nee bitcha. Júnel béchibone ä anianake, jamak koloptune nee öomtituanake.”

⁶ Huanäi ínel jiaahua jü Señor:

—Akem ä nok jíkkaja, juka juezta námakak jíápsekamta.

⁷ ¿Jachu jü Dios kara lütüriata am yáaria jáni jume ä ëriähuim, jume taahuapo éntok tukaarit naa búrujti áu buaname? ¿Jachu tebe tiempota simsuko, béja am nok mabetnake jáni?

⁸ Enchimmeune inel jiaahua láuti lütüriata am yáarianake. Të juka Yoremta Üusi yepsak, ¿jachu ketune ayunake jáni jü Dios eehuame ímí buíapo?

Pariserom éntok tómita náu tóijleero

⁹ Jesús täbui ejemplota ámeu yétchak, jume huate emo tü yóremem tíaka, huatem éntok kaa tüisi bíchammehui. Ínel ámeu jiaka:

¹⁰ —Guoy yoremem tiöpou kiímuk, Diostau buanboka. Senu pariserotukay, senu éntok yáura tómita náu tóij-lerotukay.

¹¹ Jü pariseero huéeka ínel ä jíápsipo Diostau buaanay: “Dios, enchine baysauhue bueítukne kaa jume huate yoremem bénna; ékbualerom, éntok kaa lütüriata boojoriame. Kanne kía ják jáamuchim jípure, éntok i yáura tómita náu tóij-lerota bénasi júnene kaa ántuari.

¹² Semanapone guosa ayuuna, entok síme ín kobäune diezmo.”

¹³ Të jü yáura tómita náu tóij-leero éntok, mékka tónommia huéeka, jikau júne kaa remti báarey. Táhuít jíba áu chónaka, ínel jiaahuay: “Dios, nechë jiokore, nee kaa tü yóremtukä béchíbo.”

¹⁴ Ínapo ínel jiaahua ïri ä jóau kóm siika béja jiokoritaka, të jü pariseero ëe. Bueituk hua áu buérialeme kóm tahuariana; hua áu kóm tahuariame éntok tóboktiana.

Jesús ili usimmet tü nokta chuppak
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Jume ili usim áu nüpahuak, ámecham mánte ïaaka. Jume discípulom, júkäi bíchaka, ámehuim öomtek, jume áu am nüpakammehui.

¹⁶ Të Jesús am núnuka ínel ámeu jiaahua, ä discípulommehui:

—Akem am tójja, éläpo jume ili usim inou kannake, éntokem katem jukaram taktiria; bueituk juka Diosta reytaka ä néshuepo júmëi bénasi emo nüyeme ä áttiak.

¹⁷ Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, hua kaa ili usita bénasi éaka Diosta reytaka ä néshueu mabetakame, kaibu Diosta reytaka néshuepo annake.

Jü jübuua yötume riiko
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Senu yoreme yäurapo kátekame ä temajek, ínel jíakari:

—Tü Maestro, ¿jítasune yáanake, juka yü jíapsihuamta jípu béchíbo?

¹⁹ Jesús ínel ä yómmiak:

—¿Jatchiakasë nee tü yóreme tíiya? Kaabe éntok chë türi ímí buíapo, jü Dios jíbba.

²⁰ Jume mandamientomë täya: “Katë kía ják jáamuchim jípunake; katë jábeta mäa; katë

ékbua; katë jábeta bétana ára nókichiata nooka; em áchayë yöre, éntok em áiye.”

²¹ Huanäi áapo ínel jiaahua:

—Sîmetane íkâi huéria ín usitukäpo naateka.

²² Jesús íkâi jíkkajaka ínel áu jiaahua:

—Ketune senu huéeme émou bëye: sîmete juka em jípurëu nénkaka, poloobem ä miika; huanäre téhuekapo rikoata jípunake; éntoke inou rúkteka nee guojaase.

²³ Huanäi áapo íkâi jíkkajaka kaa al-leaka taahuak, bueítuk tüisi yún tómekay.

²⁴ Jesús ä bíchaka, siirokaka taahuak. Huanäi ínel jiaahua:

—¡Tepa tüisi obiachi Diosta reytaka ä nésahuëpo am kimunakë béchïbo, jume riikom!

²⁵ Chë júne kaa obiachi jíikia pusimpo camellota áma huam yeu huéenakë béchïbo, jü yún tómekamta Diosta reytaka ä nésahuëpo ä kibaknakëhui.

²⁶ Huanäi huate íkâi jíkkajaka, ínel áu jiaahua:

—Huanäisu, ¿jábesu júntuk jínëutunake?

²⁷ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jum yoremem kara árahuëpo, Diosta béchïbo kaa obiachi.

²⁸ Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, ítapo sîmeta itom jípurëu tö sájjak, enchi guojaa báreka.

²⁹ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, kía jábe júne ä jóa tö sikame, ä áchayhuam, ä

sailahuam, ä jubiahuata, éntok ä üusim, Dios reytaka ä anëpo an báreka,

³⁰ chë júne áa béppa ä jípunake ímī ániapo; huame taahuarim äbo huémmet éntok, yū jíapsihuamta jípunake.

Jesús ä muknakeu ámeu nooka
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Jesús jume doocem bempolaim móchala núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Énte buere joära Jerusaléniu bíchaa jikau kannake, símetaka jume profeetam Diosta Ūusi bétana jiojtekäu chúpnekë béchïbo.

³² Bueítuk jume kaa judíom mámpo tóijna. Huanäi ámanim béja tüisi ä junnerianake, éntokim ä buere áunake, éntokim át chít huáttinake.

³³ Huanärim tüisi ä bemmuchaka, akim ä mënake; të báij taahuarim huéy jíabitenake.

³⁴ Të bempo tóktim kaa át jünéaka taahuak, jita ä nokähui. Í noki áme béchïbo kaa jünakiachitukay; katim át jüneiyay jita ámeu ä nok bárëhui.

Senu lípti bitchak, Jericópo joome
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Ínel yeu siika: Jesússta pueblo Jericóu yebisiseyo, senu lípti böo mayoat káteka nétaney.

³⁶ Juka genteta juebenak katemta jíkkajaka, jü lípti nátemajek jita huëhui.

³⁷ Huanärim ä téjhuak, juka Jesús Nazarenota áma huam huë bétana.

³⁸ Huanäi kusisi chay táytek, ínel jíakari:

—¡Jesús, Davidta Üusi, nechë jiokore!

³⁹ Jume bát kateme éntok ä nok pappattiay, kaa múksi ä jiau sáhueka. Të áapo chëhuasu úttia chaayey:

—¡Davidta Üusi, nechë jiokore!

⁴⁰ Huanäi Jesús kíkteka ä núnotebok, ä anëu bíchaa. Huanäi áu ä yepsako, ä temajek:

⁴¹ —¿Jítasë nee émou yáa ía?

Huanäi jü lipti ínel jiaahua:

—Señor, bít-huamtane huáatia.

⁴² Jesús ínel áu jiaahua:

—¡Akë ä mabeta! Em nee súalë béchibë bíchaka taahua.

⁴³ Huämi horapo jü lípti bíchaka taahuak. Huanäi éntok juka Jesústa guojaasek, Diosta baysahueka. Jü síme génte íkái bíchaka kët Diosta úttileka taahuak.

19

Jesús éntok jü Zaqueo

¹ Jericóu kibakeka jü Jesús, jum pueblopo násuk áman huéiyey.

² Huanäi ínel yeu siika: Senu yoreme Zaqueo ti téhuaakame, jume tómita náu tóij-lerommeu yäuttukay, éntok rikotukay.

³ Jesústa bít báreka éiyay, jünee báreka ä jábétukähui. Të kaa áma yuumay, juka genteta büru béchibo, bueituk tüisi kómëlatukay.

⁴ Huanäi ä bít báreka, áapat búiteka júya buëurukut jámuk, sicómoro téamtachi, Jesústa huéenakepo ámani.

⁵ Jesús béja áman yepsaka, jikau remteka ä bítchak. Huanäi ínel áu jiaahua:

—Zaqueo, emoë bamijtuaka kóm huéiye, bueitukne em jóau yebijnake ëni.

⁶ Huanäi jü Zaqueo läuti kóm sika tüisi al-leaka ä mabetak.

⁷ Íkäi bíchaka, sïmetaka kaa türík Jesústa bétana nok táytek, senu kaa tü yöremta jóapo ä tahuak tíaka.

⁸ Huanäi Zaqueo kíkteka, Señortau ínel jiaahua:

—Juyu, Señor, jume poloobem násuk áman juka ín jípurëune am mik báare; senuk báitáhuaka ä ékbuariak junne, naikisi áa béppane ä nóttirianake.

⁹ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Én íari taahuarit ímí jóapo yepsak, jü yore jínëiuhuame, áapörík két Abrahamta üusitukä béchïbo.

¹⁰ Bueituk ínapo jü Yoremta Üusi äbo siika, juka áu tárulata jariuseka ä jínëu báreka.

*Jü yoreme tómita mákhuaka ä büruria
iaahuaka ejemplo
(Mt. 25:14-30)*

¹¹ Íkäi am jíkkaijsuk, jü Jesús ejemplota ámeu yétchak, Jerusaléniu kaa mékka ä aneí béchïbo. Bempo éntok ínel éiyay: Jü Diosta reytaka nésahueu én ímí horapo abe yepsa.

¹² Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Senu yoreme yäura usiarimmak huéeritaka ím aaney. Huanäi mékka senu buiärau bíchaa siika, ámani reytu báreka, chúkula éntok äbo nótti báreka.

13 Huanäi béja sim báreka, guoj mamni ä tekipanualerom núnnuk. Yún tómita nátepola am mákkak, ínel ámeu jíaka: “Íkarem tómita tekipanuatua ín yepsäu tájti.”

14 Të jume áma pueblopo joome katim ä huáatiay. Huanärim genteta náu tójaka áa sáu am jaasek nokta huériame, ínel áu jíakari: “Katte íkái ito béppa yäuttu íaa.”

15 Huanäi béja áapo nótteka, juka yäurata mabetchulataka, am núnutebok huame ä tekipanualerom jume tómita nülame, am jüneria báreka jáchin machisi am tekipanuakähui.

16 Senu bát áu yepsak, ínel jíakari: “Señor, jü em tómi, guojmamnik áa béppa koobak.”

17 Huanäi áapo ínel áu jiaahua: “Türi, tüise ára sáutu; jum ilikkiku tüisi em tekipanuakä béchíbo, guojmamni pueblommehué yäuratunake.”

18 Senu júchi áu yepsak, ínel jíakari: “Señor, jü em tómi mamnik áa béppa koobak.”

19 Huanäi íau két ínel jiaahua: “Empo kétchi mamni pueblom béppë yäuttunake.”

20 Senu júchi áu yepsak, ínel jíakari: “Señor, ímí óorek jü em tómmi; payumpone kutti ä súmmak,

21 bueítukne enchi májhuey, em yórem juénatukähui, kaa em ják óreri nunüyë tíaka, kaa em echakäu júne tobotoboktiä tíaka.”

22 Huanäi jü rey ínel áu jiaahua: “¡Empo kara sáutu! Juka nokta em tempo yeu sikamta, júkaine emót kúaktianake. Tüise jüneiya nee

yorem juënatukähui, kaa ín ják ëriari ín nunüyëhui éntok kaa ín echakäpo nee jita tobotoboktiähui.

²³ Jatchiakasu çjüntukë kaa juka ín tómi bancopo óorek, én juka bancotane yore bebejtuäu mabet éiyey?”

²⁴ Huanäi jume áma anemmeu ínel jiaahua: “Juka tómitem ä mák-ri ä úhua; juka guojmamni tómita áa béppa kobalatem ä mákka.”

²⁵ Bempo éntok ínel áu jiaahua: “Señor, béja juka guojmamni tómita jípure.”

²⁶ Áapo éntok ínel am yómmiak: “Inelne enchimmeu jiaahua, hua jita jípureme júchi huatek máktunake; hua kaita jípureme éntok, hua ilikkik ä jípurëu júne ä úhuaatunake.

²⁷ Éntok két huame nee béj-reka kateme, jume kaa áme béppa nee yäuttu iaame, júmëi éntok inohuem am huéria. Huanärem ín bíchäpo am kóba chúktia.”

*Jesús tüisi mám tájtiriahuaaka buere joära
Jerusaléniu kibakek*

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Íkai noksuka, bát kíktek buere joära Jerusaléniu jikau böochi.

²⁹ Béja abe huame pueblommeu yepsaka, Betfagéu éntok Betaniahui, jú kähui Oliivo téamta náapo aneka, guoyim ä discípulom áman jaasek,

³⁰ ínel ámeu jíaka:

—Huä pueblou ito beu kaa mékka kátekamtahuem nóite. Áman yájakem buruta

áma chäkamta téunake; kaabe jee át jote.
Akem ä búttiaka, äbo ä huéria.

³¹ Jábeta enchim temajek jita béchibo enchim ä búttiähui, ínëlem áu jiauna: “Jü Señor ä huáatia.”

³² Jume ä discípulom sájaka, ä téuhuak, Jesústa am téjhuaakäpo bénasi.

³³ Huanäi juka buruta am búttiay jume ä áttiakame am temajek, ínel ámeu jíaka:

—¿Jatchiakem juka buruta butbúttia?

³⁴ Bempo éntok ínel jiaahua:

—Bueïtuk jü Señor ä huáatia.

³⁵ Huanärim Jesústau ä nüpak. Jume bem sánkomim burutat óreka, Jesústa át jikat yétchak.

³⁶ Huanäi ä huë pámani jume sánkomim áapat guötiasakay.

³⁷ Béja áman jëla kóm kateka kahui Oliivo ti téhuaakapo, síme jume ä discípulohuam áa sáu kateme chay táytek, al-leaka éntok Diosta úttileka, jume jauhuey kaa bíbithuame bem bíchakä béchibo.

³⁸ Inëlim jiaahua:

—¡Yörisi maachi, jü Rey Diosta téhuampo itou yepsame! ¡Yánti jíapsihuame áman téhuekahui, éntok lóoria jikachi!

³⁹ Huanäi huate pariseerom jume genteta násuk aneka áu ínel jiaahua:

—Maestro, em discípulome chay yáatiria.

⁴⁰ Áapo am yómmiak, ínel jíakari:

—Enchimmeune ínel jiaahua, ímëi kaa jíaleyo, jume tétam chay táytinake.

⁴¹ Béja kaa mékka áman huéeka, juka buere joära Jerusalénta bíchaka, áa béchibo buaanak,

⁴² ínel jíaka:

—¡Empo jüneätek kía íäri em taahuarit junne, jítasu hua yánti jíapsihumta yore mákka! Të én huári éson, éntoke kara ä bitcha.

⁴³ Enchimmehuim huéiye jume taahuarim, jume enchi omtíame enchi kóräituanake. Huanärim enchi kóntiaka nate chíkola émou kimunake.

⁴⁴ Huanärim buíau enchi tátabnake; jume em üusim éntok simeta juka em áttiak, kaitapo ä tahuarianake. Kaita téta nat béppa joka tahuanake, kía juka émou bíttuata, enchi jínëunakemta kaa em ä mabetakä béchibo.

Buere tiöpopo jita nénkiriom yeu jaahuakame (Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Huanäi tiöpopo kibakeka, jume áma jita nénkame éntok jita áma jínnume päkun yeu am bep táytek,

⁴⁶ ínel jíakari:

—Júnel jiojteri: “In kári Diostau áma nok béchibo”; të eme lak-roonim áma éusu béchibem ä jípure.

⁴⁷ Huanäi chíkti táapo tiöpopo am majtiay; të jume tiöpopo nésahueme, leyta am mamajtiame, éntok jume yoremem jum pueblopo chë yörihuame, ä mēbáreka jíba éiyay.

⁴⁸ Të kaitachim jahuite máchiakay, bueituk síme jü génte tüisim át suaka ä jikkajay.

20

Jü Jesústa yäura

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Séjtuł táapo Jesús jum tiöpopo juka genteta am majtiayo entok tü nokta yore jínëhuamta bétana huémta ámeu am nookay, ámam náu yájjak jume tiöpopo tékiakame, jume judíom leyta mamajtiame, éntok jume ou yoiyöturim.

² Huanärim ínel áu jiaahua:

—Itomë téjhua, ¿jábeta téhuamposë íkai johua? O, ¿jabe yäurasu íkai licenciata enchi mák-la?

³ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Ínapone két senu huémta enchiméu nátemaijnake. Nechem ä yómmianake:

⁴ ¿jábese juka Juanta äbo bíttuak ä batönakë béchibo? ¿Dios, o jume yoremem?

⁵ Huanärim bempo náu nok táytek, ínel jíakari:

—¿Jáchinsutä yómmianake? Ítapo Diosta bétana huéiye ti ä yómmiako, ínel itou jiaunake: “¿Jatchiaka júntukem kaa ä súsualek?”

⁶ Yóremraata bétana huéiye, jü pueblo itom mamaasunake; bueítuk síme juka Juanta profetapo ä täyay.

⁷ Huanärim kaa emo jüneä tíaka taahuak, jábeta juka Juanta yäurata ä mák-latukähui.

⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo júne kaibu enchim téjhuaanake jita yäurata nee ä licenciakähui.

Jume tekipanualero jujuënam ejemplo
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Sep íkái ejemplota ámeu nok táytek jume géntemmehui:

—Senu yoreme párasim eechak, yorem tekipanualerom ä réuhuak. Huanäi mékka jákun buiärau bíchaa siika éntok bínhua áman aaneek.

¹⁰ Huanäi béja juka etta chúpey, senuk ä sáhuëu áman jaasek huame tekipanualerommehui, juka áma chúpemta ä jájamëu ámeu ä au sáhueka. Të bempo tüisi ä bépsuka, kaita ä mákaka ä simtuak.

¹¹ Huanäi jü etta áttiakame júchi senuk ä sáhuëu áman jaasek. Íkärím éntok, buere áusuka kéchim ä bépsuka, kaita ä mákaka ä simtuak.

¹² Júchi béja bájim huëpo senu ä sáhuëu áman bíttuak; íkärím júchi kókosi ä yáaka pákun yeu ä béebak.

¹³ 'Huanäi jü huaj etta áttiakame ínel jiaahua: “¿Jítasune júntuk én yáanake? Juka ín üusi chë ín nákéune én áman bíttuanake; jamak júnem íkái bichäteko ä yörínake.”

¹⁴ Të jume etta suayame ä bíchaka, náhuim nookak, ínel jákari: “Íri jü síme ettamak tahuaseka huéeme. Atä mënake. Huanäi jü echi itom mámpo tahuanake.”

¹⁵ Huanärím huajpo pákun yeu ä tójaka, ä mëak.

Huanäi Jesús am natemajek:

—¿Jáchisu júntuk am yáanake jáni, jü páras etta áttiakame?

16 Äbo sika sime huame tekipanuaeom súaka, huanäi ä buía täbuik ä máknake.

Huanärim bempo íkai jíkkajaka, ínel jiaahua:
—¡Dios áapo itom áma yeu huíknake!

17 Të áapo am bíchaka, ínel jiaahua:

—Huanäi ¿jáchisu júntuk jiau báare jáni jü jïojteri? Ínel jiaka:

Jume káríta joame jü téta bem omoutekähui, huári téta tua jum ejkinapo káata naatenäpo huéiye.

18 Kía jábe júne huári tétat huéchékame, chíbela kóttinake; júri téta éntok jábetat kóm huéchéko, tókti ä jótanake.

Jume impuestom béjtua huame

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Jume tiöpopo tékiakame sáhueme, éntok jume judíom ley am mamajtíame Jesústa buíj bábarekay huámi horapo, bueítukim át jünëiak bempörim bétana ä nokakäu juka ejemplota ä yéchékähui. Tem juka genteta májhuey.

20 Huanärim éhuil huatem áu jaasek, tü yóremem bénasi emo am nü sáhueka, áamak ejtejhuaka jita nokpo júne yáurata bék-reka huëpo ä jaatia báreka, yáuratau ä nátua báreka.

21 Huanärim ä nátemajek, ínel jíakari:

—Maestro, júneate tua juka lútüriata enchi nokähui, éntok huéchiasi enchi am majtiähui, kaabeta áma yeu púaka juka Diosta böo lútüria em majtiähui.

22 Itome tejhua: ¿jachu ítapo juka rey Césarta jume impuestom mákpo yúmala, jehuí o ée?

²³ Të áapo, ámet jünéaka jáchin am jiau báreka júkai am nokähui, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiaka eme junëli nee huite cháaria áma nee tátab báreka?

²⁴ Huépul tómitem nee bíttua. ¿Jábesu íkai pújbak, éntok jábesu am téhuak jume áma jiojterim?

Huanärim ínel ä yómmiak:

—Bueituk jü César.

²⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Juka Césarta áttia Césartem ä mákka; juka Diosta áttia éntokem Diosta ä mákka.

²⁶ Huanärim kaitachä jaatia máchika taahuak, jita nokpo júnem kara ä jaatiay, jü genteta jíkkajäpo. Áachim guómtilatata taahuak, ä jíkkajaka jáchin am nok yómmiakähui. Huanärim kaa jáleka taahuak.

*Júchi jíabitehuamta bétana nátemaijhuame
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)*

²⁷ Huanärim áma yájjak huate saduceom, jume kókkolam júchi jíabitenakeu kaa súaleme. Huanärim ä temajek:

²⁸ —Maestro, jü Moisés ä jiojteri tö sikäpo ínel jiaahua: Senu yoremata ä jubiahua tö mukuk áa bétana kaa usim jípurek, ä sailahuatuk ára ä nüye huaka jámut jókoptulata, usim áachä jípunakë béchibo ä saihoa mukukamta béchibo.

²⁹ Bueitukim ími aaney, guoy búsanika emo sailaka. Huä bát huéeme juubek; të muukuk, kaa üuseka.

30 Jü ä saila áa sáu huéeme juka jámutta tö kókkota nüka. Huanäi két muukuk, kaa üuseka.

31 Huä bájim huëpo jüri kéchá nüka. Júnëli síme jume guoy búsanikam ä juubek, éntokim kókkok, kaa usim át jípureka.

32 Chúkula éntok két jü jámut muukuk.

33 Huanäisu júnakoy jum kókkolam jábitëpo, zjábese júntuk hua tua ä jubnakeme? Bueituk síme jume guoy búsanika ä jubekay.

34 Huanäi jü Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ímï ániapo jume óhuim jujube; jume jáamuchim éntok kukuna.

35 Të huame tüisi tahualame, áman téhuekau yúmakame éntok kókkolam jábitehuamta jájamekame, ámani kaabe emo jujube, nim kaabe kukuna,

36 bueitukim kara júchi kókkoka tahuanake; ángelesim bénanakemme. Kókkolam násuk bem jábitekä béchïbo, Diosta üusimtunakemme.

37 Áapo, jü Moisés junne, jum ä jïojteripo jü zarza béetemta bétana ä nokäpo, itom ä téjhua kókkolam júchi jiabitenakëhui. Huämi ínel jiaahua: Jü Señor Áapo Abrahamta Dios, éntok Isaacta Dios, éntok Jacobta Dios.

38 Bueituk Dios kaa kókkolammeu Dios, ál-la jiápsammehui; bueituk áapörik béchïbo simetaka jiápsa.

39 Huanäi huate judíom ley am mamajtíame ínel jiaahua:

—Maestro, huéchiasë ä nookak.

40 Kaitam éntok áu nátemajj péaka taahuak.

¿Jábesä üusek juka Cristota?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchisuntukim juka Cristota Davidta üüsü tíiya?

⁴² Bueituk David Salmompo ínel jiaahua:

Jü Señor ín Señorbeu ínel jiaahua:

“In bátam bétanë yejte,

⁴³ jume enchi béj-reka kateme em guókim
bétuk ín tójäu tájti.”

⁴⁴ ¿Jáchisu júntuk jú Cristo Davidta
üüssitunake, áapörík Davidta áu ä Señor
tíäteko?

*Jesús jume judíom ley am mamajítíame nātuaka
nookak*

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Síme Pueblo ä jíkkajay, huanäi Jesús ä
discípulommeu ínel jiaahua:

⁴⁶ —Jume judíom ley am mamajítíame bétana,
tüisem emo suaya. Tüisim ä musäule juka
tettebek bem sánkonakëhui, áman pláazapo
yörisi bem tetebotuahuähui, jum tiöpopo bát
bankommet bem jonakëhui, éntok jum
jíjibuähuäpo jume bankom bát jokammet bem
jotenakëhui; tüisim ä bäsule.

⁴⁷ Jume jámut jókoptulame simeta ili bem
jípürëhuim am üuhuaka, bempola jíba ä nüye,
éntok bem kaa tühua yáarim éso báreka
bínhua Diostau buabuana. Ímëi ínel jume chë
jiokot máchiraata mabetnakeme.

21

Jü jámut jókoptulata limojnari (Mr. 12:41-44)

¹ Jum tiöpopo Jesús jume yún tótomekame bitchak, jum kajapo tómitam joayo, limojna tómita öorehuäpo.

² Huanäi senu jámut jókoptulata tüisi poloobeta bitchak, guoy ili cobre tómita áma ä joayo.

³ Huanäi ínel jiaahua:

—Lütüriapone ínel enchimieu jiaahua, i jámut jókoptula póobe simem béppa chë yún ä nénkak;

⁴ bueituk síme jume huate áma ä óorek, Diosta ofrenda béchïbo, juka nakulia ámeu yeu bilata. Të áapo ä poloobétukä násuk junne, simeta ä jípurëu ái ä jíapsinakeu áma óorek.

Jesús juka tiöpota tátabnä bétana nookak (Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Huate jü tiöpota bétana náu ejtejhuay, ujoyorisi ä bíttu bétana téta ujoyorimmea ä yáari béchïbo, éntok huate jítasu jáni áma Diostau näikiaritayi. Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

⁶ —Taahuari yúmanake íkái simeta enchim bícháu tátabnähui. Kía huépul téta júne kaa nat béppa joka tahuanake.

Jume señalim ániata lütiseyo (Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Huanärim ínel ä temajek:

—Maestro, ¿jahueysu ayunake ìri? ¿Jíta señalsu ayunake íkài huée báareyo?

⁸ Jesús éntok ínel jiaahua:

—Jítachem suuhua, kaabe enchim bñitñunake. Bueituk bñruka yáijnake ín téhuampo, ínel jíaka: “Ínapone jñ Cristo”, éntok ínel jíaka: “Ìri ájãria jñ taahuari.” Tè eme katem am guojaanake.

⁹ Éntokem juka nássuahumta bétana nokhuay jikkaijnake. Éntok genteta emo bój-reka emo tóboktiay, katem guómte; bueituk jíba ìri bát huéenake; tè kee jee yuuma, juka ániata luutinakèhui.

¹⁰ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Jume naciónim huate naciónim bój-reka emo tóboktianake; jume reyim éntok huate reyim bój-reka náassuanake.

¹¹ Jñ buía buere áu yoyoonake; tüisi tébaatunake; génte éntok máujnake. Kökoa ayunake kía ják junne; jum téhuekapo éntok buere señalim ayunake.

¹² Tè sñmeta íkài kee huéy, enchimim buijnake, éntokim enchim guojajjanake. Huanärem sinagogammeu yeu tójina, éntokem páttiana cárcelimpo. Reyimmehuem yeu tójina, éntok gobernadorimmehui, ín nésahui enchim jo bárè béchibo.

¹³ Ìri enchimmeu huéenake enchim ino bétana tühuata ámeu noknakè béchibo.

¹⁴ Katem át obisi éiya enchim jíápsipo, jáchin o jita enchim noknakeu emo jínëu báreka.

15 Bueituk ínapo huaka nokta enchim téjhuaanake, éntok jüneehuaanta enchim miknake. Huämäkirim béja am kóba jáptetuanake; karam enchim nok béj-reka tahuanake.

16 Të kía enchim áchayim junne, enchim sailam, enchim huahuajim, éntok enchim amiigom yäura mámpo enchim jóanake. Huatemim enchimmak kateme súanake;

17 simetaka enchim kujti érianake, ín néshui enchim jo bárë béchïbo;

18 të hua huépul chonita júnem kaa tárunake.

19 Yánti enchim jiapsä béchïbem yönake, yü jíapsi béchïbo.

20 'Eme béja juka buere joära Jerusalénta sontarommea kóntiata bichäteko, jüneäem läuti ä tátabnhui.

21 Huanäi jume Judea buiärapo aneme éläpom kähuii huáttinake. Huame Jerusalémpo aneme éläpom áma yeu kannake; huame bem et buíapo aneme kaa áman nóttinake.

22 Bueituk ímëi jume taahuarim jìokot máchiraata ámet huénakehui, simeta ä jìojteri jíapo áman yeu chúpanake.

23 ¡Poloobesitomme, huame abe äasoame, éntok huame ili usim ujüume huamechì taahuarimmechi! Bueituk tüisi jìokot máchira huénaake ímì ániapo; Diosta omtira ìri pueblota béppatunake.

24 Ejparammeyim mëna. Huate perreesomtaka núk sákana, sékàna buiärau bíchaa. Huanäi béja jü Jerusaléntat jume kaa judíom át

chéptisunake, jume kaa judíom tiempota
yumäu núkisi.

Jáchin jü yoremta üusi yebijnakëhui
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'Huanäi jum täapo señal ayunake, éntok
mechapo, éntok chókimpo; jum buíapo éntok
jume naciónim jiokot éenake, éntokim
guómtilataka annake, hua máusi machisi
bahueta omtëu jikkajaka, éntok jume máarem.

²⁶ Huä génte máuj kókkonake, hua ím ániapo
huéenakemta bíchaka; bueítuk hua téhuekapo
úttiära ayukame júne áu yoyoonake.

²⁷ Huanärim ä binnake, juka Yoremta Üusi,
namupo yepsamta ä lóoriamaki, éntok ä
úttiäramaki.

²⁸ Íkái huée táytekem emo óusi éetua,
éntokem jikau kóbate, bueítuk enchimmeu jëla
ansime jü tü taahuari Diosta bétana enchim
jínëuria.

²⁹ Két íkái ejemplota ámeu yétchak:

—Jukem chuna óuguotat suuhua, éntok kía
täbui júyatat junne.

³⁰ Béja jume ili sáhuam yeu basihuey, emem
jüneenake, juka tebuj-riata yebijnakeu kaa
mékka bëyëhui.

³¹ Júnëli két eme, íkái jita huémta bichäteko,
jüneenakeem itou jëla ä ansimëhui, juka Diosta
reytaka ímí nésaunakëhui.

³² 'Tua lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua,
sime ìri huéenake, kee juka genteta én huémta
luuteyo.

³³ Jü téhueka éntok jü buíya luutinake, të ín noki jíba bénasi huénake.

³⁴ 'Emóem suaya; katem juka enchim jíapsi námakasi johua, kaa huéeläpo jibuáhuamtay éntok vino jihuamtay, éntok buere kaa yúmahuamtayi, kaa huakäi taahuata enchim jaatianakë béchïbo kaa ínel enchim éäpo.

³⁵ Bueítuk huiteriy am choïlakamta bénasi áme béppa huénnake, jume síme ímï buíapo anemmechi.

³⁶ Katem kótche. Jíba yü tutti Diostahuem nokaka jíapsa, ïri huéenakemta bétana enchim áma yeu yorenakë béchïbo. Júnëlem kaitat jáchin éaka, Yoremta Üusi bíchäpo emo yeu jábuanake.

³⁷ Jesús jum tiöpopo taahuapo am majtiay; tukaapo éntok káhui Oliivo ti téhuaakamtau bíchaa sisimey.

³⁸ Kethueytana éntok síme gënte áu náu yayajay, tiöpopo ä nok jíkkaij báreka.

22

*Náu nok tütehua Jesústa mëe béchïbo
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)*

¹ Béja kaa jaikika bëyey juka buere pajkota yúmanakëhui, jume páanim kaa levaduura buabuáhuähui, pájcua ti téhuaakame.

² Jume tiöpopo tékiakammeu chë nésahueme, éntok huame leyta am mamajtiame át tekipanuy jáchin juka Jesústa bem mëtebonakëhui, bueítukim juka genteta májhuey.

³ Huanäi jü Satanás Judastat kibakek, hua Iscariote ti téhuaakamtachi, hua dooce apóstolimmak näikiatukaihui.

⁴ İri huame tiöpopo tékiakammeu chë nésahuemmeu nookak, éntok huame yäuchimmeu tiöpota suayammehui, jáchin juka Jesústa bem mámpo ä tóijnake bétana.

⁵ Bempo al-leaka taahuak, éntokim tómita ä mák rókaka nookak.

⁶ Aapo béja júkai yáa rókaka taahuak. Huanäi át tekipanua táytek, jáchin ayuka kaa büru genteta bíchápo bem mámpo ä tóijnakëhui.

Señorta Santa Cena jo nésayhuame

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Jü taahuari páanim kaa levaduura buabuähuäu yuumak, huaka ili kabarata át mënähui, pájcuata ti téttehuaahuame.

⁸ Huanäi Jesús juka Perotau éntok Juantau ínel jiaahua:

—Ámanem sájaka juka abe jëla itom buänakeu yáabo, pájcuata.

⁹ Bempo éntok ä temajek:

—¿Jákusë itom ä yáa ia?

¹⁰ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Huam pueblou kimütekem senu yoremta bínnake, sótöpo bäam huéiriamta. Áa sáukem kaate, ä jóau ä kibakeu tájti.

¹¹ Huanärem jü jóakamtau ínel jiaunake: “Jü Maestro ínel nokta émou bíttuak: ¿Jáksu

júntuk káttek, jü káari juka pájcuata áma buä béchïbo ín disciïpulommaki?”

12 Huanäi áapo enchim ä téjhuaanake, juka quartota buëuruk jikat kátekamta béja tüteta. Huämirem ä yáanake huaka itom buänakëhui.

13 Bempo éntok áman sájaka ä téuhuak, juka simeta Jesústa am téjhuakä bénasi, éntokim ä yáuhuak, pájcuata bem buanakëhui.

14 Juka horata yúmak, jü Jesús jume apóstolimmak mesau yejtek.

15 Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¡Tepane íkai pájcuata enchimmak bua péiyay, ketune kee jïokot nee yáahuayo!

16 Bueïtukne ínel enchimmeu jiaahua, kanne júchi pájcuapo jïbuänake, júnakoy jübua áman Diosta chë yótaka ä kátekäpo áu ä chúpayo.

17 Huanäi juka vaasota nüka Diostau baisásusuka ínel jiaahua:

—Íkarem nüka nachä näikimte;

18 bueïtukne enchimmeu ínel jiaahua, kanne júchá jïnake, íkai páraj taka báhuata, júnakoy jübua áman Diosta chë yótaka ä kátekäpo äbo kóm ä yepsayo.

19 Chúkula jume páanim nüka, Diostau baisásusuka, ámecham näikimtek, ínel jíaka:

—Íri jü ín takahua enchim béchïbo nénkitunakeme. Íkarem johua, inou enchim huáatinakë béchïbo.

20 Két jíba ánëli, chúkula jïbuäsuka, juka vaasota nüka, ínel jíakari:

—Ïri vaaso ínel jü bemelasi Diostamak nokta náu yáarime; ín ójbo guötekamtay béjhuata jípunake, enchim béchibo guötekame.

²¹ 'Të én ín mesapo ínomak aane, jü nee nénkinakemta mámmam.

²² Tua lútulay jü Diosta Üusi jíba huéesime juka áa bétana náikiarita jiäpo ámani; ;të tepa jiokochia huári yoreme jü bem mámpo ä tóijnakeme!

²³ Huanäi bempo emom temaij táytek, ä jábétukähui jáni hua ä nénkinakeme.

Jábeta chë yöpo tahuanakëhui

²⁴ Huanärim náu nok nássua táytek, jábeta chë yöpo tahuarianähui.

²⁵ Të áapo ínel ámeu jiaahua:

—Jume naciónimmeu reyim tüisim buéresi emo nésaule simem béppa, éntok síme jume géntemmeu yäuchim áme béppa néshueme, huamerim ínel tü yóremem tíya.

²⁶ Të eme kaa junëli emo núnake. Ál-la hua chë yöpo áu jípureme, usi jübua yötu sáyhuamta bénasi áu érianake; hua néshueme éntok, két sáyhuamta bénasi áu érianake.

²⁷ Bueítuk, ¿jábesu jü chë yörihuame, hua mesau yejteka jibuäme, o buähnamta áu totojame? ¿Jachu kaa lütüriapo ájaria hua mesau kátekame? Të ínapo enchim násuk aane, hua sáyhuamta bénasi.

²⁸ 'Eme ámëria huame jíba ínomak aneme, huam jiokot máchiraata inou sikäpo.

29 Ínapone ínëli enchim ä mákka, juka rey nésaute enchim jípunakëhui, ín Átchay nee ä mákakä bénasi,

30 enchim huam ín mesapo ínomak jïbuanakë béchïbo éntok ínomak jïnakë béchïbo ín reytaka néсахuepo, éntok huam yörisi machiku joteka jume dooce Israelta úusimmet yeu kat-riammet nokta enchim chúpanakë béchïbo.

*Jesús, Perota kaa ä täya tía bétana nookak
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)*

31 Ínel két jiaahuak jü Señor:

—¡Símon, Símon, áachë suuhua! Jü Satanás enchim áula, tirijkom yoohuä bénasi naa múksi enchim emo bít íaaka;

32 të ínapo enchi nok-riak Diosta em súalëu kaa émou binakë béchïbo. Empo éntok nóttekätec, jume émomak huéerimmeu nooka, óusi am éenakë béchïbo.

33 Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, huittine eiya cárceliu ín huéenakë béchïbo, éntok émomak ín muknakë béchïbo.

34 Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Peero, émoune ínen jiaahua, ëni kee juka tótorörata kusey, baisë kaa nee emo täya tíanake.

Jesústau jïokot máchira áu yúmase

35 Huanäi jü Jesús am temajek:

—Júnak nee enchim yeu jaaseko kaa morraaleka, kaa tómecka, éntok kaa bochaka, ¿jachu jita enchimmeu bëka?

Bempo ínel au jiaahuak:

—Kaita.

³⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Të én ál-lem hua morraalim jípureme am huérianake, éntok juka tómi bóosata; hua kaa ejparam jípureme ä kapam nénkaka am jínunake.

³⁷ Bueítukne ínel enchimmeu jiaahua, inot chúpahunake hua jiojteri ínen jíame: “Jume juéna yórememmak näikiahua.” Bueítuk síme hua ino bétana jiojteri chúpanake.

³⁸ Huanäi bempo ínel jiaahuak:

—Señor, ímí guoy ejparam óorek.

Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Júmema túri.

Jesús Getsemanípo oraciónta yáuhua
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Huanäi Jesús Oliivo káuta kátekáu bíchaa siika, jíba ä aané bénasi. Jume ä discípulom éntok ä guojaasek.

⁴⁰ Áman yepsaka ínel ámeu jiaahua:

—Diostahuem oraciompo nooka, kaa jum jibilahuápo huet béchibo.

⁴¹ Huanäi Jesús ili mékka bíchaa siika, tétata jímä bëmu. Huanäi tónommia kíkteka, Diostau oraciompo nookak,

⁴² ínel jíakari:

—In Átchay, empo ínel iáteko, ímëi báam kökosi ín ínnënakeu, nechë ä táktiria kaa ín am jínaké béchibo. Të kaa ín ä huáatiápo ámantunake, ál-la em ä huáatiápo ámani.

⁴³ Huanäi ángel áu yeu machiak téhueka bétana, úttiata ä mák báreka.

44 Huanäi tüisi jikot aneka, chëhuasu úttiaka Diostau oraciompo nookay. Huanäi jü ä bäärútti kía ójbo ténasi chákteka buíau tájti kóm huáttey.

45 Huanäi Diostau oraciompo noksuka kíkteka, ä discípulommeu bíchaa siika. Huanäi kócheme téuhuak, bueítuk kaa al-leerimmea yetem ámet huéchilatukay.

46 Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem kótche? Jotekem, Diostau oraciompo nooka huaka enchim jioptua báaremta kaa enchim ä yúmanakë béchibo.

*Jesús pereesotaka núk sákahuak
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)*

47 Jesús ketune nookay, juka genteta juebenak áma yájako. Huä Judas ti téhuakame, jume dooce ä discípulommak näikiatukaïhui, ámepat huéiyey. Huanäi Jesústau rúkteka ä besiito bábarek.

48 Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Empo Judas, ¿jache besiitoy ä nénka, juka Yoremta Üusi?

49 Jume áamak aneme juka huée báaremta bíchaka, áu ínel jiaahua:

—Señor, ¿jachute ejparammea kókosi am yáanake?

50 Huanäi huépülaka juka tiöpopo chë nésahuemta sáhuëu mámäkoka nákam báta bétana huéeme ä chúktiriak.

51 Huanäi Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Akem am tójja, bėjja.

Huanäi Jesús hua náka chúkthiahuakamtat mámteka ä tütek.

⁵² Huanäi Jesús jume tiöpopo nésahuemmeu éntok tiöpota suayammeu yäuchimmeu, éntok ou yoiyöturim pueblou yeu púarimmeu, áman ä nübokammeu ínel jiaahua:

—¿Nee lak-rontukä Bénasi eme ejparaka éntok kúkutaka inou yeu sájjak?

⁵³ Huam tiöpopo chíkti táapone enchimmak aaney. Kía júnem inou kaa mám rútukteka nee jaatiak. Të íkái horata, eme ä áttiak; jü kaa máchiraa nésahue.

Jü Peero juka Jesústa báisi kaa áu ä täya tíya (Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Huanärim Jesústa pereesoteka, ä núk sájjak, jü tiöpopo chë nésahuemta jóau bíchaa. Peero éntok mékkáariat ä guojaasey.

⁵⁵ Huanäi jume sontarom tebat násuk náaka, nate chíkola áma jotek. Peero éntok két áme násuk yejtek.

⁵⁶ Të senu jámut jóapo sáyhuame, Perota tájimmeu kátekamta bíchaka, ínel jiaahua:

—Í yoreme két áamak aaney.

⁵⁷ Të áapo “ëe” ti áu jiaahua:

—Empo jámmut, kannä täya.

⁵⁸ Chúkula júchi senu ä bíchaka ínel jiaahua:

—Émpë két ámemak joome.

Të Peero ínel jiaahua:

—Ómme, ínapo kaa ájária.

⁵⁹ Jíba tua senu horata simsuko, tábuika két áu ä täya tíaka nookak, ínel jíaka:

—Tua lütüriapo iri kët áamak aaney, bueituk Galiléapo joome.

⁶⁰ Huanäi Peero ínel jiaahua:

—Ómme, kanne jüneiya jita em nokähui.

Huärit chäka, ketune áapörík nokaysu, jü tótoröra kukusek.

⁶¹ Huanäi jü Señor kúakteka juka Perotat suuhuak. Huanäi jü Peero jü Señorta áu nokakäubeu huahuaatek, ínel áu ä jíakähui: “Kee juka tótorörata kusey, baisë kaa nee emo täya tíanake.”

⁶² Huanäi jü Peero päkun yeu sika tüisi siroksi buaanak.

Jesús bépsuhuak éntok buere áusuhuak
(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Jume yoremem Jesústa suayame tüisim ä junneriy, éntokim ä bébbay.

⁶⁴ Éntokim ä puj súmaka, pújbachä bébbay. Huanärim ä nátemajey, ínel áu jíakari:

—Akë ä seetaroa, ¿jábesu enchi bébba?

⁶⁵ Éntok huatek bürukim juénasi ä pújbapo áa bétana nookak.

Jesús judíom yäurau yeu tóijhuak
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Yeu matchukim emo náu núnnuk, jume ou yoiyöturim judíom pueblopo yeu púari, jume tiöpopo nésahueme, éntok jume leyta am mamajtíame. Huanärim juka Jesústa bem bíchäpo yeu tójjak. Huanärim ä temajek:

⁶⁷ —Itomë téjhua, ¿empo ájaria jü Cristo?

Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Jeehui ti nee jíay junne, kaibem nee súalnake.

⁶⁸ Enchimmeu nee nátemay junne, kaibem nee yómmianake, éntokem kaibu nee búttianake.

⁶⁹ Të én naateka jü Yoremta Üusi juka Diosta simem béppa úttiakame bátam bétana yejtenake.

⁷⁰ Huanäi sep sime ä nátemajek:

—¿Huanäi empo jü tua Diosta Üusi?

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme lütüriapo nee ájariä tíiya.

⁷¹ Huanäi bempo ínel jiaahua:

—¿Jíta béchibosute testiigom huáatia?

Ítapote ä tempo ä jíkkajak.

23

Jesús Pilatotau yeu tóijhuak

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Huanäi jü génte juebénaka áu tóboktiaka, Jesústam Pilatotau núk sájjak.

² Huanärim ä nätua táytek, ínel jíaka:

—Íkäite téula, juka naciónta täbuiasi majtiamta. Rey Césarta kaa impuestom mák nésahue. Áapo Cristopo áu nanäikia; junéli éntok áu rey tíiya.

³ Huanäi jü Pilato ä temajek, ínel jíaka:

—¿Jachë empo jume Israelpo judíommeu Rey?

Huanäi Jesús ä yómmiak:

—Empo lütüriapo ínel jiaahua.

⁴ Huanäi Pilato ínel ámeu jiaahua jume tiöpopo nésahuemmehui, éntok jume géntemmehui:

—Kaitane juënak át téuhua, ì yoremtachi.

⁵ Të bempo chë úttiata johuay, ínel jíaka:

—Juka genteta síme Judea buiärapo jometa áu tóboktitua jü ä majtiäubeyi. Jum Galiléa buiärapo naateka, éntok jíba ä josimey, äbo tájti.

Jesús rey Heroodestau yeu tóijhuak

⁶ Huanäi jü Pilato, Galiléa buiärapo ti jíayhuamta jíkkajaka, nátemajek:

—¿Jachu ì yoreme Galileo?

⁷ Huanäi jeehui ti áu jiaihuak, Heroodesta nésahuemo joome. Huanäi Heroodestau ä bíttuak. Huámechi taahuarimmet éntok jü Herodes buere joära Jerusalémpo aaney.

⁸ Herodes juka Jesústa bíchaka, tüisi al-leaka taahuak. Bínhua naateka ä bit péiyay. Yún jita áa bétana jíkkaij-latukay, éntok kaa jaibu johuamta ä bíchápo ä yáanakeu ä bit péiyay.

⁹ Juebénasi ä temajek, të Jesús kaa ä nok yómmiak.

¹⁰ Ámam aaney, két jume tiöpopo tékiakammeu nésahueme éntok judíom ley am mamajtíame. Katim chúktemta nokaka ä nátuay.

¹¹ Huanäi jü Herodes éntok jume ä sontarohuam kía kaitäpo ä bit táytek. Huanärim ä junneria báreka reyta bénasi ä

sánkotuak, béj-remta éntok ujjorik. Huanäi jü Herodes júchi jü Pilatotau ä bíttuak.

¹² Huanärim náu türi táytek Pilato éntok Herodes huäri taahuarit naateka; bueïtuk bannaatakam kaa náu türiakay, náhuim öomtilatukay.

*Jesústat chúppuk, jü noki ä muknakëhui
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)*

¹³ Huanäi jü Pilato jume tiöpopo tékiakammeu yäuchim náu núnuka, éntok huate yäuraata, éntok juka genteta,

¹⁴ ínel ámeu jiaahua:

—Eme íká yoremta inou nüpak, genteta áu ä tóboktituä tíaka; të ínapo bürusine ä temajek enchim jíkajäpo; béjem jüneiya kaitane juénak át téuhuak, enchim áa bétana ä nätuähui.

¹⁵ Éntok Herodes junne, kíalíku itou ä bíttuak. Béjem ä bitcha; kaita béttesi yáala, juka nokta mukiapo át chúpanakë béchïbo.

¹⁶ Anä bemmuchateboka ä búttia báare.

¹⁷ Jü Pilato jum pajko táapo huépul preesota butbúttiay, jíba bem ä boojoriapo bénasi.

¹⁸ Të sime jü génte senu huéchiapo huépülay bénasi jijiak, ínel jíakari:

—¡Päkunem yeu ä huéria júkäri, áman ä më béchïbo! ¡Barrabásta éntoke itou ä búttiatebo!

¹⁹ Íri cárcelpo jípuhuay. Yäurata béj-reka huatemma áu tóboktialatukay jum pueblopo; senuk éntok két mälatukay. Huäri béchïbo páttiatukay.

²⁰ Jü Pilato juka Jesústa búttiatebo báreka, júchi ámeu nookak,

²¹ të bempo júchi chë kusisi chay táytek, ínel jáakari:

—¡Kúrusichem ä popontebo! ¡Kúrusichem ä popontebo!

²² Bájikum huëpo, jü Pilato júchi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiaka jita juënaksu yáala? Ínapo kaita át téula mukiapo nokta át chúpnaکہ béchibo. Anä bemmuchateboka ä búttianake.

²³ Të bempo jiba júchi chë kusisi chay táytek, kúrusit ä popon nésahueka. Huanäi jü bem jiahuia éntok jume tiöpopo chë nésahueme jiahuia, akim ä yúyüuk.

²⁴ Huanäi béja jü Pilato nokta át chúppak, ä mäna béchibo bempörim ä aahuäpo ámani.

²⁵ Huanäi béja ä búttiak, juka yäurata béj-reka huatemmak áu tóboktiakäuta, éntok senuk mëlataka cárcelpo yéchatukäuta. Jesústa éntok bem mámpo yétchak, bem ä yáa bárëpo áman ä yáa äaka.

*Jesústa kúrusit poponhuakä ä mukukähui
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)*

²⁶ Jukam Jesústa huériaka kúrusichä poponboka, senu yoremam buíssek, Cireene buiärapo jometa Símon téamta, huasa bétana huémta. Huanärim juka kúrujta ä püaktituaka, Jesústa sáú ä huériutuay.

²⁷ Huanäi génte tüisi büruka pueblopo jometaka áa sáú kaatey, éntok jáamuchim ä buanria sákame, éntokim ä sirok-riay.

28 Të Jesús ámeu kúakteka ínel ámeu jiaahua:
—Jerusalémpo malariam, katem ino béchibo
buaana, ál-lem enchim béchibo buaana, éntok
enchim üusim béchibo.

29 Bueituk taahuari yúmanake, ínel
jiaunähui: “Al-leenakemme, jume kaa asoame
éntok jume jauhuey júne kaa asoalame, jume
kaabeta chítuakame.”

30 Huanärim káhuimmeu ínel jiau táytinake:
“¡Ito béppem huátte!” Jume ili júya
káhuimmeu éntok: “¡Itomem éssó!”

31 Bueituk jü kúta síarita ínëli joatek,
¿jítasum áu yáanake jáni jü kúta huakiahui?

32 Guoy juëna yórememim huériay kétchi,
Jesústa béucham mëboka.

33 Áman mukila kóba káhuü téäu yájakam
juka Jesústa kúrusit poponak, éntok huame
guoy juëna yóremem áa béuchi, huépülak ä
bátam bétana, senuk éntok ä míköri bétana.

34 Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—In Átchay, Akë am jiokore, bueitukim kaa
jüneiya jita bem joähui.

Jume sontarom éntok, juka Jesústa sánko
näikimtek. Huanäi náhuim ä jätek.

35 Jü génte éntok ä bitchay, éntok jume
kobanarom júne két ä junneriay, ínel jíakari:

—Jume huatem jínëuk. Én éntok éläpo áu
jínëunake, áapo tua jü Cristotuko, jü Diosta yeu
púari.

36 Jume sontarom júne ä junneriaka áu
rúkteka, bää chibuta ä jítuay,

37 ínel áu jíaka:

—Empo judíommeu reytuk, emoë jínëu.

³⁸ Jü jïojteri éntok ä kóba béppa yáatukay. Griego nokpo jïojteritukay, latínpo éntok hebreopo, ínel jíaka: “Íri ájãria jü judíommeu Rey.”

³⁹ Senu juëna yoreme áabeu chäkame ä junneria jiaahuay, ínel jíaka:

—Empo jü Cristotukätekë emo jínëu, éntok itom kétchi.

⁴⁰ Të jü senu áu omteka ínel áu jiaahua jü senukuhui:

—¿Jachë kaa Diosta májhue, empo kët jíba alë bénasi jïokot machisi nokta emót chúpilatuk junne?

⁴¹ Lutüriapote ítapo ä ínnëa, juka tüisi itou johuamta. Kaa tühuatate mabeta juka itom yáakä béchïbo; të ï yoreme kaita juënak yáala.

⁴² Huanäi Jesústau ínel jiaahua:

—Inohuë huáate, béja reytaka äbo yepsäteko.

⁴³ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Lütüriapone ínel émou jiaahua, enë sep ínomak annake, áman paraísöpo.

Jesús muukuk

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Jíba tua béja lúl-la kátekay. Huanäi síme ániat kaa machika taahuak, bájim jiäu tájti.

⁴⁵ Huanäi jü tãa kaa machisi taahuak. Jum tiöpopo éntok, jü cortina násuk áman síutek.

⁴⁶ Huanäi Jesús tüisi kusisi cháchayek, ínel jíaka:

—In Átchay, em mámpone juka ín espíritu yétcha.

Ínëli jiausuka muukuk.

⁴⁷ Huanäi hua romapo sontaro yäut íkái bíchaka, Diosta úttileka taahuak, ínel jáka:

—Lútüriapo i yoreme lútüla jápsihuatma jípurey.

⁴⁸ Síme jü génte juebena áma aneïhui, íkái ínëli huémata bíchakame, táhuit emo chónaka sájjak.

⁴⁹ Të síme jume Jesústa täyáhuim, éntok jume jáamuchim Galiléau naateka áamak kateïhuim, mékkáriat tahuaka ä bitchak, juka huémata.

Jesús mäahuak

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Senu yoreme áma aaney, tü yóremtaka entok lútüla jápsaka, José tí téhuaka, jum pueblo Arimateapo jometaka, Judea buiärapo. Áapo jum judíom buere yäurapo tékiakay.

⁵¹ Ìri két juka Diosta reytaka ä nésaunakeu boobíchaihui. Kaa ámebeu ä türey, juka jita benak Jesústau am yáakähui.

⁵² Pilatotau sika Jesústa takahua áu aahuak.

⁵³ Kúrusit kóm ä yéchaka, sábanampo ä bitiak. Huanäi téta guójöria bemelapo étapopo ä óorek; kaabe áma jee órehuay.

⁵⁴ Huäri taahuarit síme huéchiapo óorehuay, bueituk jü jimyóre taahuari abe naatey.

⁵⁵ Jume jáamuchim Jesústamak áma yáij-latukaihuim Galiléa bétana, ámanim sájaka ä bitchak, jum téta guójöriapo ä maahuakäpo; éntokim át suuhuak, ják ä tekhuakähui juka ä takahua.

⁵⁶ Huanärim bem joau nótteka, yünim jita musäla jubak yáuhuak, éntok unhuentom. Huanärim jimyore taahuapo jimyoorek, Diosta leyta ä jiäpo bénasi.

24

Jesústa mukilataka ä jíabitekähui
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Lominko taahuata yúmak, kethueysu, jume jáamuchim ä maahuakäpo yájjak, juka bäata musälam jubak huériaka bem yáakähui. Huate jáamuchim éntok, ámemak kaatey. ² Huanärim juka téta guójöriata étaporita téuhuak. Jü téta ái páttiari sékana órekamtam bitchak.

³ Huanärim áman kimuka, juka Señor Jesústa takahua kaa áma téuhuak.

⁴ Guómtilamtakam kaachin an máchiakay. Huanärim guoy yoremem bitchak, áme náapo jábuekame bélojkok sánkokame.

⁵ Bempo májhueka, buíau tájti kóm müla chätuk. Huanärim ínel ámeu jiaahuak, jume yoremem:

—¿Jatchiakasem kókkolam násuk juka jíápsamta jaria?

⁶ Kaa ím aane; béja jíabitek. Áhuem huáate jita enchimieu ä nokakähui, ketune Galiléa buiärapo aneka,

⁷ ínel jíakari: “Tepa jíba jume yoremem jujuenam mámpo tóijna jü Yoremta Üusi, éntok kúrusit mëtunake. Huanäi éntok báij taahuarim huéy mukilataka jíabitenake.”

8 Huanäi bempo áu huahuaatek, jü Jesústa nokibehui.

9 Huanäi bempo campo santo bétana nótteka, jume once apóstolimmeu simeta íkái nookak, éntok jume huatemmehui.

10 Jume íkái nokta apóstolimmeu tójakame: jü María Magdalena, Juana, María Jacobota áiye, éntok huate jáamuchim.

11 Të jume apóstolim íkái nokta kaa ä súaratukä bénasi ä ériay; kialikum kaa am súaley.

12 Të jü Peero yejteka, ä mäariu bíchaa búitek. Huanäi béja huáijhua kibakeka, jume sánkom bempolaim bitchak. Huanäi juka áman yeu sikamtat bíchaka, guómtilatata ä jóau bíchaa siika.

Jum Emaús böochi

(Mr. 16:12-13)

13 Bueituk huäri taahuarichi, guoyika Jesústamak rejteihuim náhuim kaatey, pueblo Emaús ti téhuaakäu bíchaa; once kilómetropo Jerusaléniu taahuay.

14 Juka simeta áma yeu sikamta, náhuim ä ejtejhuaasakay.

15 Júnéli náu am nok sákaysu éntok náu am nok nássuay, Jesús ámeu rúktek. Huanäi ámemak boojo táytek.

16 Të ä bíchaka, jünem kaa jüneiyay ä jábétukähui, bueituk lütüriata bem jüneríanakeu kee jee ámeu yeu machiay.

17 Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem náu ejtejhuaasime, éntok jatchiakasem siroka?

¹⁸ Jü senu ä yómmiak, Cleofas ti téhuaakame. Huanäi ínel áu jiaahua:

—¿Jachu empo jíba kaa ímï jometaka juka én ímï taahuarimmet Jerusalémpo jita yeu sikamta kaa jüneria?

¹⁹ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasu áma yeu siika?

Huanärim ínel áu jiaahua:

—Jü Jesús Nazarenota bétana, bueítuk áapo senu profetatukay, tua úttiata jípureme jume jita ä joäpo éntok ä nokäpo, Diosta bíchäpo éntok síme pueblota bíchäpo;

²⁰ éntok jáchin huame tiöpopo tékiakammeu chë nésahueme éntok itom yäuram nokta át chúppak, ä ménä bétana kúrusichä poponteboka.

²¹ Ítapo ä boobíchaïhuiy, áapörík juka Israelta jínëunakëhui. Ëni íäri béppa, béja báij taahuarim huéiye, ïri simlataka.

²² Të két jume huate jáamuchim ito násuk aneme két itom guómtiak, bueítuk marikaroapom ä maahuakäu nóitek.

²³ Huanärim éntok juka ä takahua kaa áma téaka, itou yájaka itom ejtejhuariak, Diosta ángelesim bénom emo bíchak tíaka. Ímëi éntok Jesústa jiapsä tíiya.

²⁴ Jume huate itomak joome áman nóitek, jum campo santohui, ä maahuakäpo. Huanärim jume jáamuchim jákäpo áman emo ä bíchak tíiya, tërim áapörík kaa bitchak.

25 Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¡Tepem kaitat suuhua, éntokem kara jita súale enchim jiápsipo, sîmeta jume profetam nokakähui!

26 ¿Jachu kaa junëli kôkosi áu ä huéenakeu úttiatakay jäni jü Cristotahui, kee jee lóoriau ä kibakeyo?

27 Huanäi béja juka jïojteta áa bétana nokamta ámeu nok táytek, Moiséjta librompo naateka jume profetam librommeu tájti.

28 Jum pueblou bem sájakäu yájaka, Jesús jíba ä böo huéria báarem ténasi ayka.

29 Huanäi bempo kía úttiapo bénasi ä tahuariak, ínel jíakari:

—Itomake taahua, emo bia kúpte, jü tää béja áman huétche.

Huanäi Jesús áman kibakek, ámemak tahua báreka.

30 Huanäi béja ámemak huam mesau káteka, jume páanim nüka Diosta tü eáu ámet chúppak. Huanäi am näikimteka, bempörim miikak.

31 Ímîri jume bem pusim étapotuk. Huanärim ä tatäyak, të áapo sep áma kaabétuk.

32 Huanärim ínel náu jiaahuay:

—¿Lútula huëpo, jachute kaa itom jiápsipo táijta bénasi ä ínnëay, itou ä nokayo jum böochi, éntok juka jïojteta itom ä téjhuayo?

33 Huanäi huämi horapo jáptekam, Jerusalénihum nóttek. Huanärim jume once discípulommeu éntok jume ámemak anemmeu yájjak.

34 Ímëi ínel jiaahuay:

—Jü Señor tua yö éaka jíabitek; Símontau yeu machiak.

³⁵ Jume guoyika éntok két am ejtejuariak jita jum böot ámeu sikähui, éntok jáchin emo ä tatäyakähui, jume páanim ä näikimteko.

Jesús jume ä discípulommeu áu yeu machiriak (Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ketune bempörim íari bétana náu nokay, Jesús áme násuk áu yeu machiriak, ínel ámeu jíaka:

—Yánti jíapsihuame enchimmaktunake.

³⁷ Huanärim guómtaka éntok májhueka, espíritutam emo bíchá bénasi éiyay.

³⁸ Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakem guómtila? ¿Jítasa jáni ti emo éetua?

³⁹ In mámamem bitcha, éntok ín guókkim. Ínapone ájária. Inochem mánte, éntokem nee bitcha; bueítuk jü espíritu kaa tekhuak, éntok kaa óttak, enchim nee bíchápo bénasi.

⁴⁰ Huanäi ínel ámeu jíaka, jume mámam éntok jume guókim am bíttuak.

⁴¹ Të bempörim ketune kaa ä súalé béchïbo huame al-leerimmea éntok bem át guómtilamtukä béchïbo, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítem buä máchik ím jípure?

⁴² Huanärim kúchu jisobata rébbeik ä mákkak, éntok mumu sítörim.

⁴³ Huanäi am nüka, am buäka bempörim bíchápo.

⁴⁴ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Íkai noktane enchimieu nookak, ketune enchimmak aneka: Simeta huaka Moiséjta leypo jiojteta ino bétana chúpnakèhui, éntok huame profetam libropo jiojteta éntok libro salmomp.

⁴⁵ Huanäi juka jünee huamta am étaporiak, jume jiojteritat am jüneenakè béchibo.

⁴⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Ínëli jiojteri: juka Cristota jiokot yáanahui, éntok ä muknakèhui,

⁴⁷ éntok áapörik téhuampo sime géntemieu ä noknä bétana, Jerusalémpo naateka, ámeu nokaka bem jíapsi kúaktinake bétana, éntok bem Dios bejrim jíokörina béchibo.

⁴⁸ Emem íkai bit-lataka én testiigom.

⁴⁹ Áachem suuhua, ínapone enchimieu ä bíttuanake, juka ín Átchay nokaka enchimieu ä bíttua-rokakèhui. Të ímem taahua, Jerusalémpo, huaka úttiata jikat bétana huémta enchim mabetäu tájti.

Jesús téhuekau jikau siika

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Huanäi Jesús päkun yeu am núk siika, pueblo Betaniau bíchaa. Huanäi jikau mámteka, Diosta tü eáu ámet chúppak.

⁵¹ Huanäi Diosta tü eáu ámet chúpasuka, am tö siika. Téhuekau jikau bíchaa núk sákahuak.

⁵² Bempo chúkula ä yörisuka, Jerusaléniu nóttek, tüisi al-leaka.

⁵³ Huanärim tiöpopo jíba aaney, Diosta úttileka entok jikau ä chatchaka. Júnentunake.

Mayo

Mayo: Diosta nooki yorem nokpo New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mayo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Jun 2026 from source
files dated 13 May 2025

84020f7b-8f34-5f65-803f-a2c6c92b92ea